

Justitie

Dienst Preventie,
Jeugdbescherming
en Reclassering

Resultaten van een enquête
onder detaillisten, 1995

Criminaliteit en de detailhandel

95/72

Criminaliteit en de detailhandel

Resultaten van een enquête onder detaillisten, 1995

Paul Boekhoorn
Kees Loef
(Van Dijk, Van Soomeren en Partners)

In opdracht van de Sector Onderzoek & Analyse (SO&A) van de
directieBeleid van het Ministerie van Justitie

Oktober 1995

© 1995, Stafbureau Informatie, Voorlichting en Publiciteit
Dienst Preventie, Jeugdbescherming en Reclassering
Ministerie van Justitie

ISBN 90-5319-040-6

Ontwerp: Tappan, Den Haag

Fotografie:

Roeland Fossen/HH (cover, pagina 20, 56, 108)

Marc de Haan (pagina 4)

Rob Huibers/HH (pagina 8)

Piet den Blanken/HH (pagina 14, 36, 46, 130)

Gé Dubbelman/HH (pagina 24, 26, 56, 66, 96)

Willem Middelkoop/HH (pagina 56, 60)

Harry Meijer/HH (pagina 56, 72)

Mark Kohn/HH (pagina 56, 78)

Carel van Hees/HH (pagina 56, 84)

Steye Raviez/HH (pagina 56, 90)

Guido van Dooremaalen/HH (pagina 56, 102)

Peter Hilz/HH (pagina 56, 114)

Klaas Koppe/HH (pagina 58)

Michiel von Eugen/HH (pagina 120)

Druk: Sdu Grafisch Bedrijf, Den Haag

**CIP-gegevens Koninklijke Bibliotheek
Den Haag**

Boekhoorn, Paul

Criminaliteit en de detailhandel :
resultaten van een enquête onder
detaillisten, 1995 / Paul Boekhoorn, Kees
Loef. - Den Haag : Ministerie van Justitie,
Dienst Preventie, Jeugdbescherming en
Reclassering. - Ill. In opdracht van de
Sector Onderzoek & Analyse van de
directie Beleid van het Ministerie van
Justitie.

ISBN 90-5319-040-6

Trefw.: winkeldiefstallen

Inhoud

Samenvatting

Summary

1	Inleiding	21
Deel I Detailhandel totaal		25
2	Totaalgegevens over winkelcriminaliteit	27
2.1	Percentage slachtoffers van delicten	27
2.2	Aantal gepleegde delicten	27
2.3	Schade en ernst	30
2.4	Criminaliteit en branche	33
2.5	Criminaliteit en grootte van de vestiging	34
3	De delicten nader bekeken	37
3.1	Diefstal	37
3.2	Inbraak	39
3.3	Graffiti en vernieling	40
3.4	Beroving en bedreiging	41
3.5	Samenvattend over alle delicten	42
3.6	Risicokenmerken en slachtofferschap	43
4	Reacties op criminaliteit	47
4.1	Aangifte	47
4.2	Afhandeling van betrapte dieven	48
4.3	Beveiliging	49
4.4	Contacten met derden	52
4.5	Verzekering	54
Deel II Branchekenmerken		57
5	Inleiding	59
6	Levensmiddelen	61
6.1	Basisgegevens over criminaliteit	61
6.2	Vergelijking met de totale detailhandel	63
6.3	Reacties op criminaliteit	63
6.4	Kosten van criminaliteit	64
6.5	Samenvatting	64
6.6	Aandachtspunten voor preventie	64

7	Genotsartikelen	67
7.1	Basisgegevens over criminaliteit	67
7.2	Vergelijking met de totale detailhandel	69
7.3	Reacties op criminaliteit	70
7.4	Kosten van criminaliteit	70
7.5	Samenvatting	70
7.6	Aandachtspunten voor preventie	70
8	Textiel & schoeisel	73
8.1	Basisgegevens over criminaliteit	73
8.2	Vergelijking met de totale detailhandel	75
8.3	Reacties op criminaliteit	75
8.4	Kosten van criminaliteit	76
8.5	Samenvatting	76
8.6	Aandachtspunten voor preventie	76
9	Woninginrichting	79
9.1	Basisgegevens over criminaliteit	79
9.2	Vergelijking met de totale detailhandel	81
9.3	Reacties op criminaliteit	81
9.4	Kosten van criminaliteit	82
9.5	Samenvatting	82
9.6	Aandachtspunten voor preventie	82
10	Technische huisraad	85
10.1	Basisgegevens over criminaliteit	85
10.2	Vergelijking met de totale detailhandel	87
10.3	Reacties op criminaliteit	87
10.4	Kosten van criminaliteit	88
10.5	Samenvatting	88
10.6	Aandachtspunten voor preventie	88
11	Boek & kantoor	91
11.1	Basisgegevens over criminaliteit	91
11.2	Vergelijking met de totale detailhandel	93
11.3	Reacties op criminaliteit	93
11.4	Kosten van criminaliteit	94
11.5	Samenvatting	94
11.6	Aandachtspunten voor preventie	94

12 Doe-het-zelf & ontspanning	97
12.1 Basisgegevens over criminaliteit	97
12.2 Vergelijking met de totale detailhandel	99
12.3 Reacties op criminaliteit	99
12.4 Kosten van criminaliteit	100
12.5 Samenvatting	100
12.6 Aandachtspunten voor preventie	100
 13 Lichaamsverzorging	 103
13.1 Basisgegevens over criminaliteit	103
13.2 Vergelijking met de totale detailhandel	105
13.3 Reacties op criminaliteit	105
13.4 Kosten van criminaliteit	106
13.5 Samenvatting	106
13.6 Aandachtspunten voor preventie	106
 14 Warenhuizen	 109
14.1 Basisgegevens over criminaliteit	109
14.2 Vergelijking met de totale detailhandel	111
14.3 Reacties op criminaliteit	111
14.4 Kosten van criminaliteit	112
14.5 Samenvatting	112
14.6 Aandachtspunten voor preventie	112
 15 Benzine	 115
15.1 Basisgegevens over criminaliteit	115
15.2 Vergelijking met de totale detailhandel	117
15.3 Reacties op criminaliteit	117
15.4 Kosten van criminaliteit	118
15.5 Samenvatting	118
15.6 Aandachtspunten voor preventie	118
 Bijlagen	 121
 PJR-Publikaties	 131

Samenvatting

In juni 1995 is een telefonische enquête gehouden onder circa 1000 vestigingen in de detailhandel in Nederland. Doel van de enquête was gegevens te achterhalen over de omvang en schade door criminaliteit tegen winkels. Bovendien zijn gegevens verzameld over aangiftegedrag, genomen preventiemaatregelen en andere reacties op criminaliteit door winkeliers.

In de enquête zijn de volgende delicten onderzocht: diefstal (van koopwaar en van geld/waardepapier), inbraak, graffiti, vernieling, beroving en bedreiging van personeel, tezamen aangeduid als winkelcriminaliteit.

Dit onderzoek is te beschouwen als een herhalingsmeting van een enquête die ook door van Dijk, van Soomer en Partners (DSP) over de periode september 1990-september 1991 is uitgevoerd en waarover in maart 1992 is gerapporteerd. De enquête van 1995 (over de periode juni 1994-mei 1995) biedt de mogelijkheid de huidige situatie met die van vier jaar geleden te vergelijken.

Om te kunnen komen tot schattingen van het totale aantal delicten en de totale schade door winkelcriminaliteit in Nederland (over de periode van één jaar), zijn de uitkomsten van de enquête herwogen naar de totale populatie van Nederlandse vestigingen in de detailhandel. De resulterende gegevens zijn vervolgens geanalyseerd naar branche. De belangrijkste resultaten van het onderzoek worden in het volgende gepresenteerd.

Slachtofferschap

Van de winkeliers in de detailhandel is bijna driekwart (74%) het slachtoffer geworden van één of meerdere vormen van winkelcriminaliteit. In vergelijking met 1991 is het slachtofferschap onder winkeliers toegenomen: in 1991 was 63% van de vestigingen in de detailhandel slachtoffer van één of meer van de onderzochte delicten.

Een belangrijk deel van het aantal delicten dat men in de enquête meldt en de omvang van het slachtofferschap hebben overigens betrekking op *vermoedens* van diefstal. Aangezien deze vermoedens nauwelijks door winkeliers worden geregistreerd, dient te worden opgemerkt dat de omvang en de waarde hiervan moeilijk zijn vast te stellen.

Er zijn grote verschillen tussen de *branches* in het risico dat zij lopen om slachtoffer te worden van winkelcriminaliteit. Branches die relatief hoge slachtofferpercentages kennen zijn: warenhuizen, genotsartikelen, doe-het-zelf, textiel en benzinestations. In deze branches is meer dan driekwart van de vestigingen slachtoffer geworden van één of meer van de onderscheiden delicten.

Uit de slachtofferpercentages van de branches komt naar voren dat in vergelijking met 1991 sprake is van verschuivingen naar branches. Warenhuizen scoren, net als in 1991, het hoogst, maar bij een aantal branches is het slachtofferschap gedaald (bij technische huisraad en boek- en kantoorwinkels), terwijl het slachtofferschap bij doe-het-zelf zaken, levensmiddelenwinkels en winkels voor woninginrichting en textiel- en schoeiselwinkels is gestegen. Uit de slachtofferpercentages van de branches komt naar voren dat winkelcriminaliteit niet alleen is toegenomen maar zich ook, in vergelijking met 1991, over meerdere branches heeft verspreid.

Uit de enquête komt globaal beschouwd naar voren dat criminaliteitsrisico's toenemen met de *grootte* van de winkel. In vergelijking met 1991 is er wel sprake van een relatief

sterke toename van criminaliteit bij kleinere vestigingen. Dit betekent dat criminaliteit bij de detailhandel zich niet alleen over meerdere branches heeft verspreid, maar dat, naast de grote winkels, ook kleinere vestigingen vaker het slachtoffer worden van winkelcriminaliteit.

Omvang en schade

In het totaal werden bijna 5,7 miljoen (geconstateerde en vermoede) delicten gepleegd tegen de detailhandel. Het aantal feitelijk *geconstateerde delicten* bedroeg in totaal circa 1,5 miljoen.

De totale directe schade van de delicten, die door winkeliers is geschat, bedraagt ruim 1,2 miljard gulden. Aangezien de schadebedragen door winkeliers bij benadering zijn geschat, is ook het exacte bedrag van de schades voor verschillende vormen van winkelcriminaliteit niet precies aan te geven. Het aantal delicten is in vergelijking met 1991 toegenomen, terwijl het totale schadebedrag, door de geringere gemiddelde schades van de delicten, iets is gedaald.

De gemiddelde schade per vestiging loopt uiteen per branche. Warenhuizen scoren met een gemiddelde schade van circa f 110.000,- per vestiging zeer hoog, terwijl vestigingen in de genotsmiddelenbranche het laagst scoren met circa f 2.250,-. De gemiddelde schades voor de winkels in de verschillende branches, afgezien van de warenhuizen, variëren tussen de f 2.000,- en f 12.000,-. De hoogte van de schadebedragen hangt (uiteraard) ook samen met de grootte van de vestiging.

Indien we naar de *totale schade* van de onderscheiden *delicten* kijken, dan scoren diefstal van koopwaar en inbraak hoog. Voor de getroffen vestigingen waren in 1995 gemiddeld beschouwd de hoogste schadeposten ook gelegen in diefstal van koopwaar en inbraak. In vergelijking met 1991 is de gemiddelde schade per delict bij slachtoffers in 1995 duidelijk gedaald voor diefstal van geld, inbraak, vernieling en beroving.

De delicten

Diefstal van koopwaar (winkeldiefstal) is het meest prominente delict, zowel wat betreft het percentage slachtoffers, het aantal gepleegde delicten als de opgelopen schade (circa 725 miljoen in één jaar). Met name bij diefstal van koopwaar hebben *vermoedens* van diefstal een groot aandeel in de schatting over de omvang van het delict. Indien we alleen de feitelijke betrappingen bij diefstal van koopwaar in beschouwing nemen, blijkt dat dit delict in vergelijking met 1991 met 6% is toegenomen.

Diefstal van geld of waardepapieren komt niet veel voor en levert een relatief lage totale schade op (34 miljoen gulden). Het slachtofferpercentage van diefstal van geld is in vergelijking met 1991 gelijk gebleven, terwijl het gemiddelde schadebedrag per getroffen vestiging sterk is afgenomen.

Inbraak is, naast diefstal van koopwaar, een van de belangrijkste delicten die voorkomen bij winkeliers. Van de vestigingen is 33% slachtoffer geworden van (pogingen tot) inbraak en dit delict veroorzaakt voor ongeveer 350 miljoen gulden aan schade. Het aantal slacht-

offers van inbraken is in vergelijking met 1991 toegenomen; in 1991 was bij één op de vijf vestigingen sprake van een (poging tot) inbraak, nu blijkt dit bij één op de drie vestigingen plaats te vinden. Vrij veel inbraken blijven overigens in een poging steken, waarbij er derhalve geen buit schade, maar wel vaak braak schade is.

Vernielingen komen veel voor (16% slachtoffer) en leveren een totale schade op van ruim 72 miljoen gulden. In vergelijking met 1991 is het slachtofferpercentage van vernielingen licht toegenomen.

Graffiti zorgt voor een slachtofferpercentage van 17%, een lichte stijging van 3% ten opzichte van 1991, en levert een schade op van 20 miljoen gulden.

Bedreiging van personeel in functie wordt gemeld door 12% van de vestigingen; in vergelijking met 1991 is sprake van een stijging met 5%. Het aantal keren dat winkeliers fysiek bedreigd worden is in vergelijking met 1991 licht gestegen.

Berovingen komen in 2% van de vestigingen voor en leveren een totale schade op van bijna 7 miljoen gulden. Het slachtofferpercentage van berovingen is vergelijkbaar met 1991, maar de schade door berovingen is aanzienlijk gedaald.

Aangifte van delicten

De aangiftebereidheid van winkeliers is aan de lage kant, al hangt dit sterk samen met het type delict. Van de in de enquête gemelde delicten werd slechts 8% feitelijk aangegeven bij de politie (in 1991 was dit 11%). Alleen bij inbraak en beroving wordt er relatief vaak aangifte gedaan, maar met name bij diefstal van koopwaar, diefstal van geld, graffiti en bedreiging laat men vaak een aangifte achterwege.

Belangrijkste redenen om geen aangifte te doen zijn de inschatting dat het doen van aangifte geen baten oplevert en ook lijkt er sprake van een zekere berusting. Degenen die (meestal) wel aangifte doen, zijn in meerderheid tevreden over de aangifteprocedure.

Preventie door winkeliers

Winkeliers nemen diverse maatregelen ter voorkoming van diefstal en inbraak. Er is een voorkeur voor organisatorische en (de goedkopere) technische maatregelen. Meer kostbare (bijvoorbeeld elektronische) vormen van beveiliging worden minder vaak toegepast. Het aantal winkeliers dat preventiemaatregelen neemt is zowel ten aanzien van voorkoming van diefstal als van inbraak gestegen. De vestigingen in de branches geven per jaar gemiddeld circa 8000 gulden uit aan beveiliging. In totaal wordt, naar schatting van de winkeliers zelf, tussen de 0,6 en 1 miljard gulden per jaar uitgegeven aan beveiliging. De uitgaven voor beveiliging zijn daarmee in vergelijking met 1991 licht gedaald.

De afname in de kosten voor beveiliging lijkt niet te corresponderen met de toename in de preventie-activiteiten. Het is denkbaar dat in de tussenliggende periode reeds meer preventiemaatregelen zijn genomen op het terrein van winkelcriminaliteit, waardoor het mogelijk is dat deze reeds gedane investeringen zich, in een later stadium, hebben vertaald in een gemiddeld lagere investering in 1995. Bovendien lijkt het er op dat onder meer aan organisatorische preventiemaatregelen, die relatief weinig kosten met zich mee-

brenge(n), meer aandacht is besteed (instructie van personeel, indeling van de winkel, en dergelijke).

Ondanks dat het preventieniveau is toegenomen, blijkt dat gemiddeld circa 11% van de vestigingen in de detailhandel géén maatregelen neemt ter voorkoming van diefstal en inbraak. Branches die relatief weinig maatregelen hebben genomen tegen *diefstal* zijn winkels voor woninginrichting, boek- en kantoorbehoeften en doe-het-zelf zaken. Branches die hier positief uitspringen zijn warenhuizen, winkels voor technische huisraad en textiel- en schoeisel. Branches die relatief weinig maatregelen nemen tegen *inbraak* zijn met name levensmiddelenzaken en doe-het-zelf zaken (branches waar relatief vaak sprake is van geslaagde inbraken en relatief hoge buitenschades). Warenhuizen en benzine-stations nemen juist relatief veel preventiemaatregelen tegen inbraak (maar ook bij deze branches is relatief vaak sprake van geslaagde inbraken en aanzienlijke buitenschades per slachtoffer).

Gezamenlijke preventie

Het samenwerken van winkeliers met anderen in de preventie en bestrijding van criminaliteit is nog geen gemeengoed in de detailhandel, maar er is ten opzichte van 1991 een duidelijke verbetering merkbaar: in 1991 gaf een kwart van de detaillisten aan in dit kader contacten met naburige detaillisten te hebben, terwijl in 1995 blijkt dat circa de helft van de detaillisten nu contact heeft met andere winkeliers in het kader van de bestrijding van de winkelcriminaliteit. Bovendien is men iets vaker in contact getreden met de politie om advies te vragen over criminaliteitspreventie.

Schade en verzekeringen

Een kwart van de slachtoffers van criminaliteit ontving een vergoeding van de verzekering in verband met criminaliteitsschade; meestal betrof het inbraakschade, soms vernielings-schade. Verzekeringen keerden, volgens de opgave van de winkeliers, in vergelijking met 1991 een lager bedrag aan schadevergoedingen uit, hetgeen een gevolg lijkt te zijn van de gemiddeld veel lagere schades van verschillende delicten.

Totale kosten winkelcriminaliteit

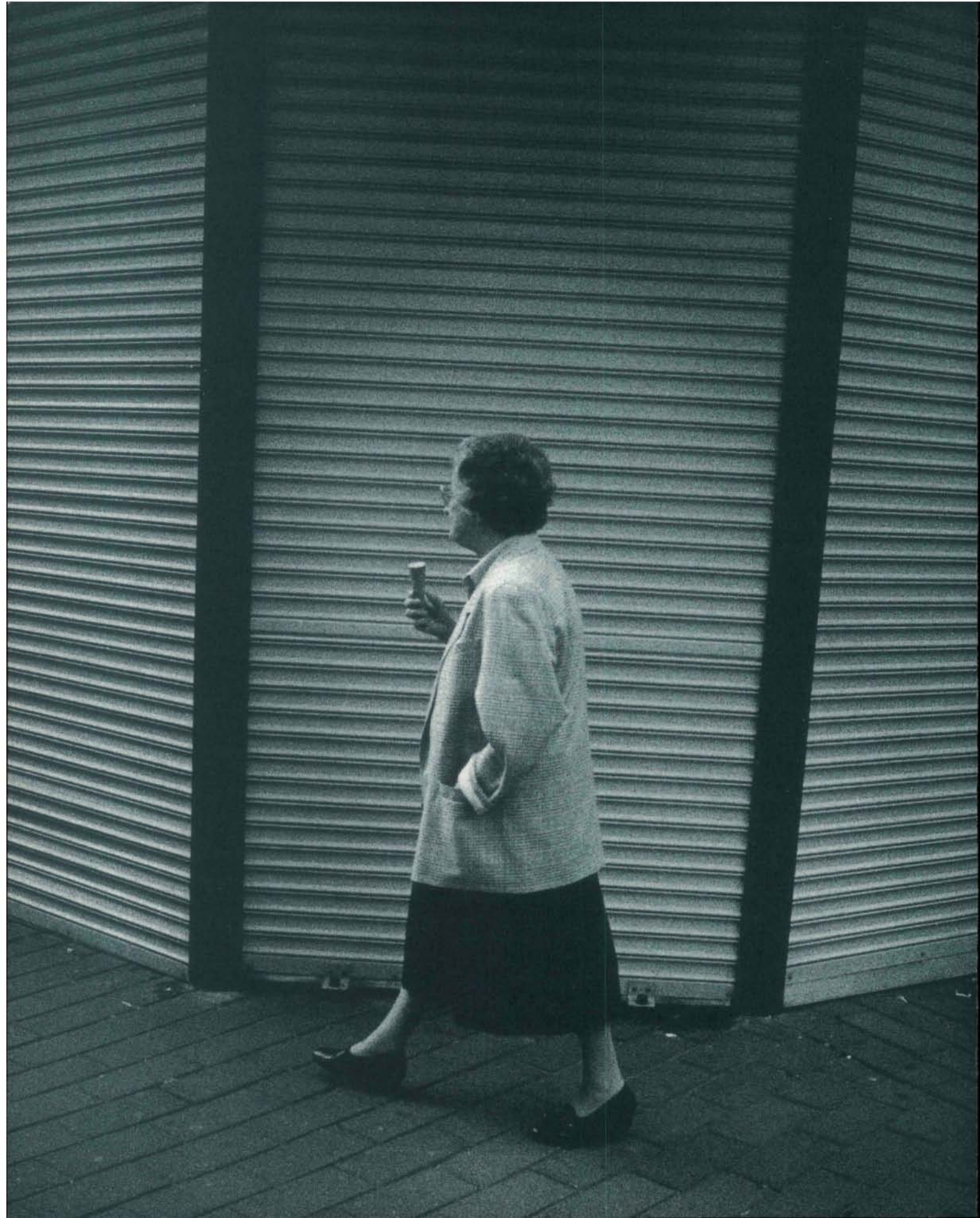
De totale kosten van criminaliteit bestaan uit: de directe schade, de kosten van preventie en beveiliging en de verzekeringskosten. Bij elkaar opgeteld bedragen de totale kosten van criminaliteit voor de detailhandel in 1995 bijna 1,9 miljard gulden. Dit wijst op een lichte afname van de totale kosten van winkelcriminaliteit die in 1991 nog twee miljard be-droegen.

Bij een berekening naar de brutowinst van de detailhandel blijkt dat de kosten van winkel-criminaliteit in 1995 ruim 5% van de brutowinst in beslag nemen. In vergelijking met 1991 is hier sprake van een verlaging, aangezien deze kosten toen bijna 7% van de brutowinst in beslag namen.

Ten slotte

Een globale vergelijking met het onderzoek uit 1991 naar criminaliteit in de detailhandel levert de conclusie op dat het aantal slachtoffers is gestegen en dat ook het totaal aantal

delicten is toegenomen. De criminaliteit lijkt zich bovendien meer verspreid te hebben over alle branches en ook kleinere winkels zijn nu vaker slachtoffer van criminaliteit. De gemiddelde schade per delict/per incident is voor alle delicten echter wel (soms scherp) gedaald, waardoor de schade, zoals die door winkeliers is geschat, niet is toegenomen. Alles bij elkaar genomen kan gesteld worden dat criminaliteit tegen winkels zich verspreid heeft over een grotere groep winkels, waarbij de gemiddelde schade per incident is afgenomen. De preventieve maatregelen lijken daardoor met name effect te sorteren in het verlagen van de *schade per incident*, maar niet in het beperken van het *aantal* delicten. Met andere woorden, het is lastig de criminele activiteiten te voorkomen, maar winkeliers lijken er wel in te slagen de schade, veroorzaakt door deze activiteiten, door preventie-maatregelen te verminderen. ■

Summary

Results of a survey amongst retail traders, 1995

In June 1995 a survey was conducted among approximately a 1000 retail shops in the Netherlands. Purpose of the survey was to acquire information about the scale of and damages due to crime against shops. Moreover, data have been collected about the readiness to report crime, crime prevention measures and other reactions from shopkeepers to crime. In the poll the following criminal offences were investigated: theft (of merchandise and money), burglary, graffiti, robbery and intimidation of personnel, here collectively referred to as 'shop-related crime'.

This study can be seen as a repeat measurement of a survey also conducted by DSP concerning the period September 1990-September 1991 reported on in March 1992. The 1995 survey (concerning June 1994-May 1995) makes it possible to compare the present situation to that of four years ago. To arrive at estimates of the total number of criminal offences and the total damages from crime in the Netherlands (over the period of one year), the results of the survey have been reassessed according to the total number of Dutch branches in retail trade. The resulting data have subsequently been analysed according to branches. The most significant outcomes of the survey will be presented here.

Victimisation

Of the shopkeepers in retail trade nearly three-quarters (74 %) have fallen prey to one or another of the different forms of 'shop-related crime'. By comparison with 1991 victimisation among shopkeepers has risen: in 1991 63% of the shops in retail trade fell victim to one or more of the examined offences. A significant number of the offences that were reported on in the survey as well as the scale of victimisation regards suspicions of theft. Since these suspicions are hardly recorded by shopkeepers, it should be stated that scale and value thereof are difficult to determine.

There are large differences between the branches with regard to the risks they run of falling prey to 'shop-related crime'. Branches that have relatively high victim-percentages are: department stores, tobacco/alcoholic beverages etc., D.I.Y., textiles and petrol stations. In these branches more than three-quarters of the shops have fallen victim to one or another of the various offences.

From the victim-percentages can be derived that by comparison with 1991 shifts have occurred within branches. Department stores score highest, like they did in 1991, but with a number of branches victimisation has gone down (household appliances and book-stores and office stationer's), whilst victimisation at D.I.Y. shops, shops for food articles, shops for home furnishing, shops for textiles and shoe shops has risen. The victim-percentages show that 'shop-related crime' has not only gone up, but also, by comparison with 1991, has spread to several branches.

From the survey can roughly be concluded that crime risks grow with the size of the store. By comparison with 1991 there has been a relatively significant rise of crime at the smaller

shops. This means that crime at the retail trade hasn't only spread to several branches, but also that, next to the larger shops, smaller shops fall victim to 'shop-related crime'.

Scale and damages

Nearly a total of 5.7 million (established and suspected) offences were committed against retail trade. The number of actually established offences amounted to a total of 1.5 million. The sum total of direct damages due to the offences, estimated by the shopkeepers, amounts to Dfl. 1.2 billion. Seeing that damage figures have been roughly estimated by the shopkeepers, the exact figures with regard to the various forms of 'shop-related crime' can not be accurately shown. The number of offences by comparison with 1991 has increased, whilst the total damages figure (an estimated Dfl. 1.2 billion), by the lesser on average damages due to the offences, has decreased somewhat.

The average damage per shop differs per branch. Department stores score high with an average damage of approximately Dfl. 110.000 per shop, whilst shops in the tobacco/alcoholic beverages branch finish last with an average of about Dfl. 2.250. Average damages to stores in the various branches, apart from department stores, vary from Dfl. 2.000 to Dfl. 12.000. The height of the damage figures (naturally) is connected to the size of the shop.

When we regard the total of damages due to the various offences, then theft of merchandise and burglary score high. Regarding the stricken shops in 1995 the real financial setbacks pertained to theft of merchandise and burglary. By comparison with 1991 the average damages per offence have clearly decreased with regard to theft of money, burglary and robbery.

The offences

Theft of merchandise is the most prominent offence, both as regards the percentage of victims, the number of offences as the sustained losses (approximately Dfl. 725 million in one year). With regard to theft of merchandise suspicions of theft contribute heavily to the estimates of the scale of the offence. When only regarding the actual cases of being caught in the act of stealing merchandise, then this offence turns out to have increased by comparison to 1991 with 6%.

Theft of money is rare and results in a relatively low total amount of losses (Dfl. 34 million). The victim-percentages due to theft of money have by comparison to 1991 stabilised, whilst the average losses per affected shop have heavily decreased.

Burglary is, next to theft of merchandise, one of the most prominent offences that shopkeepers are faced with. Of the shops 33% has fallen prey to (attempts at) burglary and this offence causes about Dfl. 350 million in losses. The number of victims of burglaries has by comparison to 1991 decreased; in 1991 one in five shops was faced with a (attempt at) burglary, now this is the case in one in three shops. Quite a few of burglaries end in the attempt, causing therefore no losses in goods, but often losses due to the breaking and entering.

Vandalism occurs often (16% victims), causing a total damages of over Dfl. 72 million. By comparison with May 1991 the victim-percentage due to vandalism has risen slightly.

Graffiti causes a victim-percentage of 17%, a slight increase of 3% compared to 1991, causing losses of Dfl. 20 million.

Intimidation of employees was reported in 12% of the shops; by comparison with 1991 a rise of 5% is the case. The number of times that shopkeepers have physically been threatened has compared to 1991 slightly gone up.

Robberies occurred in 2% of the shops and caused a total of losses of nearly Dfl. 7 million. The victim-percentage due to robberies is comparable to that of 1991, but the damages as a result of robberies have decreased considerably.

Reporting offences to the police

The willingness of shopkeepers to report crime is meager, although this strongly depends on the type of offence. Concerning the in this survey reported offences only 8% was actually reported to the police (in 1991 this was 11%). Only cases of burglary and robbery are relatively often reported to the police, but notably in cases of theft of merchandise or money, graffiti and intimidation this is often refrained from.

The most significant reason not to report to the police is the notion that reporting to the police will not be effective. Also there seems to be a certain resignation. Those that (mostly) report to the police are in majority satisfied with the procedure regarding reporting crime.

Prevention by shopkeepers

Shopkeepers take various measures to prevent theft and burglaries. There is a preference for organisational and the (cheaper) technical measures. More costly (for instance electronic) forms of security are less frequently applied. The number of shopkeepers that takes prevention measures has risen both with regard to prevention of theft as burglary. The shops in the various branches annually spend an average of about Dfl. 8000 on security. The total amount of money spent on security amounts from Dfl. 0.6 to 1 billion per year, as estimated by the shopkeepers themselves. The expenditures on security have therefore compared to 1991 decreased slightly.

The decrease in money spent on security doesn't seem to match the rise in prevention related activities. It is conceivable that in the intermediate period more prevention measures have been undertaken in the field of 'shop-related crime', making it possible that these, earlier investments, in a later stage caused an on average lower investment in 1995. Moreover, it appears that amongst other things more attention has been given to organisational prevention measures, which are relatively cheap (training of employees, lay-out of the shop, etc).

Despite the increase in the level of prevention it appears that approximately 11% of the shops in retail trade doesn't take any measures to prevent theft and burglaries. Branches which have taken relatively few measures against theft, are shops for home-furnishing, bookstores, office stationer's, and D.I.Y. shops. Branches that stand out here are department stores, shops for household appliances, shops for textiles and shoe shops. Branches that take relatively few measures against burglary are especially food articles stores and D.I.Y. shops. (branches which are faced with relatively high damages in stolen

goods). Department stores and petrol stations on the other hand take relatively many prevention measures against burglary (but these branches also are relatively often confronted with successful burglaries and substantial damages in stolen goods per victim).

Collective prevention

Cooperation amongst shopkeepers regarding prevention and fighting crime has not yet been generally accepted, but compared to 1991 a clear improvement is apparent: in 1991 a quarter of the retail traders indicated that they had connections in this regard with other retail traders, whilst in 1995 approximately half of the retail traders appears to have connections in the framework of fighting crime against businesses. Moreover, they have contacted the police more often to ask their advice regarding crime prevention.

Damages and insurance

A quarter of the victims of crime received compensation from the insurance company in connection with damages due to crime; mostly it concerned damages from burglary, sometimes from vandalism. Insurance companies according to reports from the shopkeepers, paid out by comparison to 1991 a lower amount of compensation, which seems to be the result of the on average much lower damages from various offences.

Total costs from 'shop-related crime'

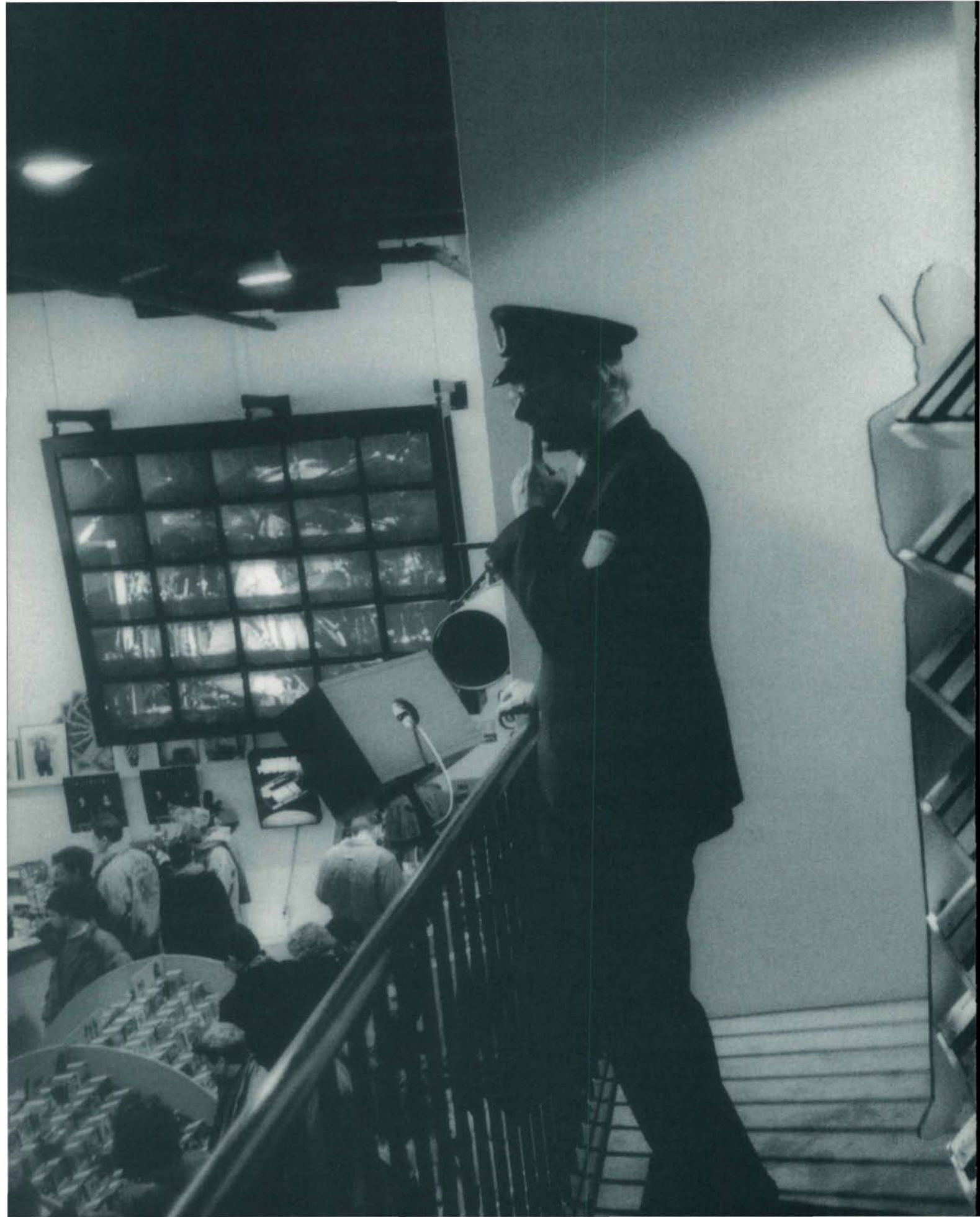
Total costs from crime are made up of: direct damages, costs of prevention and security and insurances. Added up the sum total of crime against retail trade amounts to nearly Dfl. 1.9 billion in 1995. This would indicate a slight decrease of the total costs of 'shop-related crime' that yet amounted to Dfl. 2 billion in 1991.

Taking into account the gross profits from retail trade it appears that the costs of 'shop-related crime' in 1995 make up for 5% of the gross profits. By comparison with 1991 a decrease is the case, since these costs made up for nearly 7% of the gross profits then.

Conclusion

A broad comparison with the 1991 survey of crime in retail trade leads to the conclusion that the number of victims has gone up and also that the total number of offences has increased. Crime moreover seems to have spread to all branches and smaller shops as well now fall victim to crime. The on average damages per offence/per case for all offences decreased (sharply on occasion), so that damages, as estimated by shopkeepers, have not increased.

So on the whole it can be argued that 'shop-related crime' has spread to a larger group of shops, with a decrease of damages per case. The prevention measures seem therefore especially effective in lowering the damages per case, but not in limiting the number of offences. In other words, it is difficult to prevent criminal activities from taking place, but shopkeepers do appear to be successful in limiting damages, caused by these activities, by taking prevention measures. ■

Inleiding

De grote toegankelijkheid van winkels en de aantrekkingskracht van hun waren leiden ertoe dat vestigingen in de detailhandel niet alleen aantrekkelijk zijn voor een koopgraag publiek, maar ook een aantrekkingskracht hebben op lieden met minder goede bedoelingen.¹

Om een beter beeld te krijgen van de mate waarin winkeliers slachtoffer worden van criminaliteit, is in 1991 door van Dijk, van Soomeren en Partners (DSP) een enquête uitgevoerd onder een groot aantal detaillisten. In tegenstelling tot eerdere onderzoeken is niet alleen naar winkeldiefstal gekeken, maar ook naar delicten als vernieling, beroving, intimidatie van winkelpersoneel, inbraak in winkels en dergelijke. Naast slachtofferschap en de ondervonden schade (zoals door winkeliers geschat), zijn ook gegevens opgenomen over preventieve maatregelen genomen door detaillisten, aangiftegedrag en afhandeling van delicten, inclusief eventuele schadevergoeding door verzekeringen. Het verslag over dit onderzoek is onder de titel 'Criminaliteit en de detailhandel' in maart 1992 verschenen.

Aangezien inzicht gewenst is in het verloop van de criminaliteit bij de detailhandel in de afgelopen jaren, is in opdracht van het ministerie van Justitie (SO&A, voorheen CDWO) in juni 1995 opnieuw een enquête onder een groot aantal detaillisten afgenomen. Dit onderzoek is wederom uitgevoerd door het onderzoeksbureau van Dijk, van Soomeren en Partners (DSP) te Amsterdam.

Het onderhavige onderzoek is derhalve te beschouwen als een (herhalings)meting, waarbij de eerder genoemde enquête van 1991 fungeert als nulmeting, zodat de huidige situatie met die van vier jaar geleden kan worden vergeleken.

Onderzoeksopzet

DSP heeft voor het onderzoek een vragenlijst ontwikkeld, die telefonisch is afgenomen door het marktonderzoeksbureau Mediad. Aan de deelnemende winkeliers (een steekproef uit het bestand van de Kamers van Koophandel) is kort tevoren een mailing verstuurd. Deze bestond uit een brief van het ministerie van Justitie waarin werd verzocht medewerking te verlenen aan het onderzoek, en een invulformulier waarop de winkeliers alvast een aantal feitelijke gegevens konden invullen. Vervolgens zijn de winkeliers gebeld; 62% van de benaderde winkeliers was bereid aan het onderzoek mee te werken.²

De eenheid van analyse is de individuele bedrijfsvestiging, die al dan niet deel uit kan maken van een bedrijfsketen. De totale groep detaillisten is onderverdeeld in 10 branches:³

- levensmiddelen
- genotsartikelen
- textiel & schoeisel
- wonen (woninginrichting en huisraad)
- technische huisraad (audio, video, foto)
- boeken & kantoorbehoeften
- doe-het-zelf & ontspanning
- lichaamsverzorging
- warenhuizen
- benzinstations.

Om per branche uitspraken te kunnen doen is er naar gestreefd om minimaal 80 vestigingen per branche te enquêteren. De uitkomsten van het onderzoek zijn achteraf herwogen op branche- en groottekenmerken. Deze herweging houdt in dat de (scheef verdeelde) proporties in de steekproef zijn omgerekend naar de werkelijke proporties in de totale populatie. De *herwogen resultaten* hebben dus betrekking op de *totale populatie* van

1] In het DCP-rapport 'Bedrijfsleven en Criminaliteit' (1989), waarin wordt gerapporteerd over de uitkomsten van de Slachtoffer Enquête Bedrijven (SEB), wordt, wat betreft de criminaliteit, de detailhandel aangewezen als één van de 'hoog-risico'-groepen.

2] Er zijn 2180 winkeliers gebeld. Van hen konden of wilden 833 winkeliers niet meewerken aan het onderzoek. Verder waren 339 adressen niet juist, dan wel niet geschikt voor opname in de enquête en zijn derhalve niet meegenomen in het responspercentage. Uiteindelijk bleven 1008 respondenten over.

3] In bijlage 1 treft u een overzicht aan van de brancheindeling, het aantal vestigingen in de steekproef en het totaal aantal vestigingen in die branche.

(bijna 127.000) vestigingen in de detailhandel in Nederland.

Vraagstellingen

In het onderzoek zijn gegevens gevraagd over *het jaar voorafgaand* aan het vraaggesprek. De gesprekken zijn gevoerd in juni 1995. De gepresenteerde gegevens hebben dus betrekking op de periode juni 1994 - mei 1995.

In het onderzoek worden de volgende hoofdvragen beantwoord:

- 1 Hoeveel vestigingen in de detailhandel zijn slachtoffer geworden van criminaliteit?
- 2 Van hoeveel delicten zijn deze vestigingen slachtoffer geworden?
- 3 Op welke wijze worden geconstateerde gevallen van criminaliteit en betrachte daders afgehandeld?
- 4 Hoeveel schade hebben de vestigingen in de detailhandel geleden als gevolg van deze delicten?
- 5 Welke maatregelen nemen vestigingen ter preventie van criminaliteit? Wat zijn daarvan de kosten? Welke overwegingen heeft men eventueel om geen maatregelen te nemen?
- 6 Wat zijn de totale kosten van criminaliteit, rekening houdend met directe schade, kosten van beveiliging en kosten van verzekeringspremies?
- 7 Is er een verband tussen bepaalde vestigingskenmerken enerzijds en de kans dat de vestiging slachtoffer wordt van criminaliteit anderzijds?

Een belangrijk aspect dat bij de verschillende vragen aan de orde komt, is de vergelijking van de situatie in 1995 met die in 1991. Met andere woorden, zijn detaillisten meer of minder slachtoffer geworden van criminaliteit, en dergelijke, in vergelijking met de situatie van ongeveer vier jaar geleden. Bovendien zijn enkele items

aan de vragenlijst toegevoegd om een beeld te krijgen van een aantal overwegingen van detaillisten, bijvoorbeeld bij het nemen van preventiemaatregelen.

In het onderzoek zijn de volgende delicttypen onderzocht:

Diefstal

diefstal van koopwaar uit de winkel

(winkeldiefstal)

diefstal van geld en waardepapieren

Inbraak

geslaagde inbraken in de vestiging

pogingen tot inbraak in de vestiging

Graffiti

het zonder toestemming bekladden of beschrijven van ruiten, muren of andere oppervlakken

Vernieling

het opzettelijk beschadigen van bedrijfsbezit, zonder winstbejag als doel

Beroving

het toeëigenen van geld of goederen onder bedreiging met geweld (fysiek geweld/wapen)

Bedreiging

verbale en/of fysieke bedreiging van personeel in functie.

Beperkingen van het onderzoek

Een telefonisch enquête-onderzoek kent beperkingen: men kan in een telefoongesprek niet al te diep op de besproken onderwerpen ingaan. Bovendien diende het tijdsbeslag op de winkeliers niet al te groot te zijn. De enquête richtte zich dan ook vooral op het achterhalen van basisgegevens over criminaliteit (omvang, schade, aangifte) en nauwelijks op de toedracht of achtergrond van de gerapporteerde delicten. Hierdoor is het bij de interpretatie van de gegevens in een aantal gevallen niet mogelijk om een verklaring te geven van de (soms opmerkelijke) uitkomsten.

Een tweede beperking betreft de betrouwbaarheid van de door de winkeliers verstrekte informatie: winkeliers houden over het algemeen geen aparte registratie bij van criminele incidenten en de schades die dit oplevert.⁴ Bovendien is bij de diefstal-delicten, naast de onomstotelijk vastgestelde delicten (door betrapping van een dader), ook gevraagd naar het aantal *vermoedens* van diefstal. Dit laatste is uiteraard een minder 'hard' gegeven dan het aantal betrapte daders (zie ook hoofdstuk 3).

De derde beperking van dit onderzoek is gelegen in het feit dat de gegevens uit de steekproef zijn herwogen naar de totale populatie winkels in Nederland. Dit was nodig om een raming te kunnen maken van de landelijke omvang van en schade door criminaliteit zoals die door detaillisten wordt gemeld. Door deze herwegingsoperatie verliest men gemakkelijk uit het oog dat de gepresenteerde uitkomsten soms gebaseerd zijn op de antwoorden van een zeer klein aantal vestigingen. Dit probleem treedt met name op bij de brancheplaatjes in deel II, waar gegevens worden uitgesplitst naar deelpopulaties (branche) met een gemiddelde omvang van circa 90 respondenten. Om te voorkomen dat te verstrekkende conclusies worden getrokken uit een te klein aantal gegevens, worden er in dit rapport geen gegevens verstrekt over het aantal delicten en de schade van delicten, als de originele groep respondenten kleiner is dan 10 vestigingen (zie ook de inleiding bij deel II).

Leeswijzer

Dit rapport bestaat uit twee delen en twee bijlagen:

- deel I behandelt de belangrijkste uitkomsten van de enquête voor de gehele detailhandel;

- deel II bevat de brancheplaatjes, waarin per branche een beeld wordt geschetst van de criminaliteitsproblematiek;
- in de bijlagen zijn een populatiebeschrijving (bijlage 1) en een aantal overzichtstabellen (bijlage 2) opgenomen.

We raden de lezer die vooral geïnteresseerd is in de uitkomsten van een of enkele branches, aan om in ieder geval eerst deel I te lezen. In dit eerste deel worden enkele algemene zaken besproken die van belang zijn voor een juist begrip van de in deel II gepresenteerde branchegegevens.

Begeleidingscommissie onderzoek

In het kader van het onderzoek hadden de volgende personen zitting in de begeleidingscommissie:

drs. A.W.M. Eijken

ministerie van Justitie, dienst Preventie, Jeugdbescherming en Reclassering

drs. Th. B. Fielmich

ministerie van Economische Zaken, directoraat Industrie en Diensten

mr. D. Heimans

ministerie van Justitie, SO&A (voormalig CDWO)

drs. L.M. Pieters

ministerie van Binnenlandse Zaken, directie Politie, afdeling Veiligheidsbeleid

drs. H. Raven

Hoofdbedrijfschap Detailhandel

drs. A. Slotboom

ministerie van Justitie, SO&A (voormalig CDWO)

⁴) Het delict (geslaagde) inbraak vormt hierop een uitzondering: aangezien na een inbraak vaak een schadeclaim wordt ingediend bij de verzekering zijn er veelal administratieve gegevens voorhanden over het aantal inbraken, de schades, enzovoorts

American
Discount
Book
Center

Kruidvat

VOORDEEL-
DROGISTERIJ

SISSY-BOY

SPECIAL BASICS
SISSY-BOY

SW

ROLEX

ROXY

ROXY

Deel I

Detailhandel totaal

Totaalgegevens over winkelcriminaliteit

1] In 1991 is de steekproef getrokken uit een totaalbestand van 123.070 vestigingen, in 1995 ging het om 126.710 vestigingen.

2] Voor het totale bedrijfsleven gold in 1989 dat 42 % in één jaar tijd slachtoffer werd van criminaliteit. Dit gegeven is ontleend aan de Slachtoffer Enquête Bedrijven (1989), die zich richtte op het gehele Nederlandse bedrijfsleven en waarover gepubliceerd is in het DCP-rapport 'Bedrijfsleven en Criminaliteit'.

3] Bij de delicten diefstal koopwaar en diefstal geld hebben de gegevens betrekking op slachtoffers die aangeven dat er sprake is van feitelijke betrappingen en/of van vermoedens van diefstal. Bij inbraak zijn slachtoffers opgenomen bij wie feitelijk is ingebroken en/of pogingen tot inbraak zijn gedaan.

2.1 Percentage slachtoffers van delicten

Tabel 1 geeft een overzicht van het aantal slachtoffers van de onderzochte delicten. Dit aantal is vertaald in het zogenaamde slachtofferpercentage: het percentage vestigingen dat slachtoffer werd van de delicten.¹

Uit de tabel blijkt dat in 1991 63% van alle Nederlandse detaillisten slachtoffer was geworden van één of meer van de onderzochte delicten. Uit de enquête in juni 1995 komt naar voren dat in 1994-1995 in totaal 74% slachtoffer is geworden. Deze uitkomst geeft niet alleen aan dat de detailhandel binnen het bedrijfsleven behoort tot de hoog-risicogroepen,² maar ook dat de criminaliteit gericht tegen de detailhandel is toegenomen. Diefstal van koopwaar is het delict dat de meeste slachtoffers maakt, maar de delicten inbraak, vernieling en graffiti kennen ook hoge slachtofferpercentages. Met name diefstal koopwaar, inbraak en bedreiging zijn toegenomen.

2.2 Aantal gepleegde delicten

Uit het onderzoek blijkt dat criminaliteit meestal niet beperkt blijft tot één incident: vooral diefstal van koopwaar, diefstal geld/waardepapier en bedreiging komen in 1995 meerdere malen bij vestigingen voor. In tabel 2 staat vermeld zowel het aantal delicten dat er gemiddeld werd gepleegd in de getroffen vestigingen als het totaal aantal delicten.

Ter toelichting op de tabel dient te worden opgemerkt dat een zeer groot deel van het aantal diefstallen bestaat uit *vermoedens van diefstal*, hetgeen betekent dat de omvang van het delict diefstal niet precies is vast te stellen. De 'vermoedens' tellen nogal zwaar mee in het totaal aantal delicten. In totaal gaat het bij diefstal koopwaar om 'slechts' 655.000 betrappingen (14%), terwijl er meer dan vier miljoen vermoedens worden uitgesproken (86%). Ook bij diefstal geld betreft het voor een groot deel vermoedens (92%). In 1991 zijn ook vermoedens meegenomen in het totaal 'diefstal koopwaar' waarbij het in bijna 70%

Tabel 1:
Slachtoffers van
criminaliteit naar
delict (1991-1995)³

Delict	Aantal slachtoffers (abs.)		Percentage slachtoffers (%)	
	1991	1995	1991	1995
Diefstal koopwaar	59.100	76.700	48	60
Diefstal geld/waardepapier	11.900	12.800	10	10
Inbraak	23.000	42.400	19	33
Graffiti	17.800	22.200	14	17
Vernieling	17.500	20.500	14	16
Beroving	2.600	2.900	2	2
Bedreiging	9.200	15.100	7	12
Totaal	77.600	93.800	63	74

Tabel 2: Het aantal gepleegde delicten

Delict	Gemiddeld aantal delicten per getroffen vestiging		Totaal aantal delicten	
	1991	1995	1991	1995
Diefstal koopwaar	34,7	61,9	2.052.100	4.745.000
- betrappingen	12,1	12,0	462.400	655.400
- vermoedens	29,0	61,4	1.589.700	4.089.600
Diefstal geld/waardepapier	3,2	13,1	37.800	167.600
- betrappingen	1,4	1,8	9.700	13.500
- vermoedens	2,6	18,1	28.100	154.100
Inbraak	3,0	2,2	69.700	91.700
- geslaagd	2,1	1,5	24.400	33.000
- pogingen	2,4	1,9	45.300	58.700
Graffiti	10,8	12,9	190.900	286.600
Vernieling	7,7	5,5	134.500	112.200
Beroving⁴	1,2	3,4	3.100	10.000
Bedreiging	6,2	18,4	57.000	277.900
Totaal	32,8	60,7	2.545.000	5.691.000

van de gevallen om vermoedens ging; bij diefstal geld ging het in 74% van de gevallen om vermoedens.

alleen voor diefstal, maar evenzo voor inbraak (geslaagd en pogingen).

4) Het aantal slachtoffers van overvallen/beroving lijkt erg hoog gezien de cijfers van de politie over overvallen (in 1994 in totaal circa 2500 overvallen). Het is mogelijk dat winkeliers bij een telefonische navraag de definitie van beroving/overval ruimer opvatten dan de politie (CRI) die een (striktere) officiële registratie hanteert.

5) Waaronder ook betrappingen en vermoedens van diefstal.

Om een duidelijker beeld te krijgen van de *betrappingen* en *vermoedens* bij diefstal koopwaar en diefstal geld, respectievelijk geslaagde inbraken/pogingen tot inbraak, zijn deze gegevens in de tabel nader gedifferentieerd. In tabel 2 zijn de vestigingen ook afzonderlijk berekend, hetgeen betekent dat vestigingen die zowel getroffen zijn door diefstal, als ook een vermoeden van diefstal hebben, apart zijn geteld. Dit betekent ook dat de gemiddelden van betrappingen en vermoedens in de tabel opgeteld, hoger liggen dan het 'totale, gemiddelde cijfer'. Dit geldt niet

In 1991 werden in totaal, in één jaar tijd, ruim 2,5 miljoen delicten gepleegd in de detailhandel.⁵ Diefstal van koopwaar maakte zo'n 80% uit van het totaal aantal gepleegde delicten in de detailhandel. Op grote afstand volgden graffiti en vernieling. In 1995 werden in totaal bijna 5,7 miljoen delicten gepleegd in de detailhandel. Dit betekent, in vergelijking met 1991, een ruime verdubbeling van het aantal delicten, oftewel een toename van ruim 3,1 miljoen delicten.

Ook in de situatie in 1995 is diefstal van koopwaar het delict dat het meest voor komt (83% van het totaal aantal gepleegd

delicten in de detailhandel). Delicten die daarnaast vaak voorkomen zijn graffiti en bedreiging.

Uit de tabel komt onder meer naar voren dat bij de delicten diefstal koopwaar en diefstal geld zowel het aantal betrappingen als het aantal vermoedens is gestegen. Ook is in 1995, in vergelijking met 1991, het aandeel vermoedens bij beide delicten gestegen.

Geconstateerde en vermoede delicten

Vanwege het grote aandeel van de *vermoedens* in de aangegeven cijfers over criminaliteit bij de detailhandel en de geringere 'hardheid' van deze gegevens, is het zuiverder om de gegevens over 1991 en 1995 te vergelijken op basis van de geconstateerde criminaliteit, dat wil zeggen op basis van de *'betrappingen'*.

Indien we alleen de betrappingen in beschouwing nemen, is bij diefstal koopwaar het percentage slachtoffers gestegen van 37% naar 43%. Bij diefstal geld is in deze situatie (bij betrappingen) het percentage slachtoffers op 6% gebleven. Ten aanzien van inbraken kan worden opgemerkt dat de verhouding tussen geslaagde inbraken en pogingen tot inbraak over beide jaren vergelijkbaar is.

Indien we alleen de geslaagde inbraken nader bekijken, komt naar voren dat het slachtofferpercentage gestegen is van 11% naar 17%.

Dit betekent, resumerend, dat indien we alleen de betrappingen van diefstal en geslaagde inbraken als leidraad nemen, het slachtofferpercentage voor diefstal koopwaar met 6% is gestegen, bij diefstal geld gelijk is gebleven en bij inbraken met 6% is toegenomen.⁶

De cijfers over de geconstateerde delicten (exclusief de vermoedens bij diefstal) zijn in tabel 3 opgenomen.

Deze cijfers betekenen dat het aantal (geconstateerde) delicten gestegen is van circa 900.000 naar ruim 1,4 miljoen delicten, een toename van ruim een half miljoen (een stijging met 56%).⁷

Een toename van de criminaliteit in de afgelopen jaren wordt door de detaillisten deels bevestigd: 35% vindt het criminaliteitsprobleem voor hun vestiging toegenomen, 45% vindt de situatie gelijk gebleven, 9% vindt het afgenomen en 11% weet het niet. In 1991 vond 31% dat de criminaliteit in hun vestiging was toegenomen, 49% vond het gelijk gebleven, 10%

6] De toename van slachtofferpercentages van de delicten zoals in tabel 1 gemeld, worden met andere woorden voor een deel ook veroorzaakt door een toename van de vermoedens.

7] Hierbij dient rekening te worden gehouden met de verschillen in het aantal detaillisten over de jaren 1991 en 1995; in 1991 betrof het 123.070 detaillisten, in 1995 betreft het 126.710 detaillisten (derhalve 3% meer detaillisten in 1995).

8] Graffiti, vernieling, beroving en bedreiging.

Tabel 3:
Het aantal (geconstateerde) delicten (1991-1995)

Delict	Totaal aantal delicten	
	1991	1995
Diefstal koopwaar	462.400	655.400
Diefstal geld/waardepapier	9.700	13.500
Inbraak	69.700	91.700
Overige delicten ⁸	385.500	686.700
Totaal	927.300	1.447.300

9] Bij de vermelde schadebedragen dient te worden opgemerkt dat deze zijn gebaseerd op de schattingen zoals die door detaillisten zijn opgegeven, er zijn derhalve geen exacte schadebedragen vastgesteld. Bovendien ontbreekt in de tabellen over schades het delict 'bedreiging' omdat bij dit delict geen sprake is van directe financiële verliezen voor het bedrijf.

10] Het gaat hier overigens om de directe 'bruto'-schade: de bruto kosten van reparatie of vervanging, niet rekening houdend met eventuele vergoeding door verzekeringen.

11] Een bijkomende verklaring kan zijn dat, gezien de toename in het aandeel van vermoedens bij de delicten diefstal koopwaar en diefstal geld in vergelijking met 1991, men in 1995 een minder goed beeld heeft van de feitelijke schade waardoor deze *verhoudingsgewijs* laag uitvalt.

oordeelde dat de criminaliteit was afgenomen en 10% had geen oordeel. Dit betekent dat men in 1995, in vergelijking met 1991, iets vaker van oordeel is dat de criminaliteit is toegenomen.

2.3 Schade en ernst

De delicten verschillen onderling sterk in de omvang van de financiële schade⁹ die zij veroorzaken. Tabel 4 laat zien hoeveel schade een getroffen vestiging (volgens opgave van de betreffende detaillist) gemiddeld leed door een delict in één jaar tijd. In 1991 bleek dat slachtoffers van inbraak en gelddiefstal de grootste schades leden. In 1995 blijkt globaal gesproken dat de gemiddelde schade, zoals detaillisten deze melden, over alle delicten is gedaald. Met name de gemiddelde schades per vestiging van diefstal geld, inbraak, vernieling en beroving zijn (soms opmerkelijk) afgenomen. De gemiddelde schades per vestiging betreffende de delicten diefstal van koopwaar en inbraak zijn in 1995 (nog) relatief hoog.

De totale schade die winkeliers, volgens een schatting van de detaillisten zelf, in één jaar tijd opliepen door criminaliteit

bedroeg in 1991 ruim 1,35 miljard gulden. Als we kijken naar deze totaalbedragen dan springen diefstal van koopwaar en inbraak eruit als de delicten die de hoogste totale kostenposten gaven voor de detailhandel.¹⁰ Voor de getroffen detaillist waren in 1991 gemiddeld beschouwd de hoogste kostenposten gelegen in inbraak, diefstal van koopwaar en diefstal van geld.

Ofschoon het aantal delicten is toegenomen, blijkt in 1995 dat de totale schade van de verschillende delicten niet is toegenomen, maar zelfs met circa 150 miljoen is afgenomen tot ruim 1,2 miljard. De totale kosten van enkele delicten zijn (soms scherp) afgenomen, hetgeen een gevolg is van de lagere gemiddelde schade per delict per getroffen vestiging.¹¹ Indien we naar de totale kosten van de onderscheiden delicten kijken, dan scoren wederom diefstal koopwaar en inbraak hoog. Voor de getroffen vestigingen waren in 1995 gemiddeld beschouwd de hoogste kostenposten ook gelegen in diefstal koopwaar en inbraak. In vergelijking met 1991 is de gemiddelde schade per delict bij slachtoffers in 1995 duidelijk gedaald voor diefstal geld, inbraak, vernieling en beroving.

Tabel 4:
Gemiddelde directe schade van criminaliteit

Delict	Gemiddelde schade per getroffen vestiging (gulden)		Totale schade gehele detailhandel (x 1 miljoen gulden)	
	1991	1995	1991	1995
Diefstal koopwaar	9.600	9.500	567,9	727,6
Diefstal geld/waardepapier	17.400	2.700	190,8	34,2
Inbraak	19.000	8.300	453,5	350,6
Graffiti	1.000	900	18,6	20,1
Vernieling	6.100	3.500	106,9	72,4
Beroving	8.100	2.300	20,9	6,7
Totaal	17.500	12.900	1.358,6	1.211,6

Tabel 5:
Gemiddelde schade
per incident
(guldens)

Delict	1991	1995
Diefstal koopwaar	275	150
Diefstal geld/waardepapier	5.050	200
Inbraak	6.250	3.825
Graffiti	100	70
Vernieling	800	645
Beroving	6.750	675
Totaal	550	200

12] Deze bedragen zijn berekend op basis van de schade over geconstateerde en vermoede delicten.

13] Deze veronderstelling is ontleend aan het onderzoek 'Bedrijfsleven en Criminaliteit' (1989): in de uitgebreide rapportage (van Hoek, de Savornin Lohman en van Soomeren, 1989) is aandacht besteed aan de verzekeringsproblematiek.

14] Van de beveiligingskosten is een minimum- en een maximum-schatting gemaakt (zie hoofdstuk 4). De maximale kosten van beveiliging bedragen in 1995 circa 1 miljard gulden.

Een veel gebruikte graadmeter voor de ernst van de gepleegde delicten is de schade *per incident, per gepleegd delict*¹² (zie tabel 5). Inbraken, berovingen en diefstallen van geld/waardepapier leverden in 1991 hoge schades per incident op, terwijl het bij diefstal van koopwaar en graffiti om relatief kleine bedragen per geval ging. Uit de gegevens over 1994-1995 komt naar voren dat schades per incident gemiddeld (veel) lager liggen dan in 1990-1991, hetgeen met name, in sterke mate, geldt voor diefstal geld/waardepapier, inbraak en beroving.

Totale kosten van winkelcriminaliteit

Naast de (directe) schade van criminaliteit zijn er voor de detaillisten ook nog kosten voor beveiliging, terwijl men bij schade in een aantal gevallen een uitkering ontvangt van de verzekering. In tabel 6 wordt een en ander op een rijtje gezet.

De in de tabel opgenomen verzekeringskosten zijn berekend op basis van de veronderstelling dat ongeveer 80% van de betaalde premies wordt uitgekeerd als schadevergoeding.¹³ De winkeliers hebben in 1994-1995 voor 168,5 miljoen gulden aan schadevergoedingen ontvangen. De totale opgebrachte premie bedraagt dan circa 210 miljoen gulden. Het verschil tussen betaalde premies en uitgekeerde vergoedingen (210 - 168,5 miljoen gulden) is opgenomen als 'verzekeringskosten', het geld dat de verzekerde 'kwijt is' aan de verzekering (circa 40 miljoen gulden).

Uit tabel 6 blijkt dat in 1991 criminaliteit de winkeliers in Nederland minimaal ruim 2 miljard gulden per jaar kostte. Uit de enquête van 1995 blijkt dat deze kosten minimaal 1,85 miljard gulden bedroegen. Dit betekent dat er sprake is van een lichte afname van de totale kosten van winkel-

Tabel 6:
Totale kosten van
winkelcriminaliteit

	Totale kosten (x 1 miljoen gulden)	
	1991	1995
Directe schade	1.350	1.210
Beveiliging (minimaal) ¹⁴	700	620
Verzekeringskosten	130	40
Totale kosten	2.180	1.870

criminaliteit, hetgeen voor een belangrijk deel verklaard kan worden door de geringere gemiddelde schades van delicten die in 1991 nog voor hoge schadeposten zorgden.

Voor beide perioden geldt dat circa tweederde van de kosten werd veroorzaakt door de directe schade als gevolg van delicten en eenderde door de kosten van beveiliging en verzekering in verband met criminaliteitsrisico's.

Hoe verhoudt dit bedrag zich in 1995 tot de omzet en winst in de detailhandel?

Aan de winkeliers is gevraagd hun eigen visie daarop te geven. Nogal veel winkeliers (41%) blijven daarop het antwoord schuldig. De overige winkeliers zijn van mening dat de directe schade door criminaliteit 1 à 2% van de omzet kost (gemiddeld 1,6%).

De inschatting van de winkeliers blijkt, net zoals in 1991, vrij reëel. De omzet van de

gevestigde detailhandelsbedrijven bedraagt 108 miljard gulden (exclusief BTW).¹⁵ De totale kosten van winkelcriminaliteit (1,85 miljard) bedragen dus 1,7% van de omzet (in 1991 was dit 2% van de omzet). De directe schade door criminaliteit (1,2 miljard) bedraagt 1,1% van de omzet (in 1991 1,2% van de omzet). Het blijkt in de praktijk lastig – zo niet onmogelijk – de kosten van winkelcriminaliteit te relateren aan de nettowinst. Het is reëler om de schade te relateren aan de brutowinst (omzet exclusief BTW minus de inkoop). De brutowinst is het bedrag waaruit alle kosten gedekt moeten worden. Voor de gevestigde detailhandel bedraagt de brutowinst 33,9 miljard¹⁶ (in 1991 31,6 miljard). *De kosten van de winkelcriminaliteit blijken in 1995 dus ruim 5% van de brutowinst in beslag te nemen.* In vergelijking met 1991 is hier sprake van een verlaging van deze kosten, aangezien deze toen bijna 7% van de brutowinst in beslag namen.

15] Bron: EIM Zoetermeer/CBS Voorburg; cijfers betreffen 1993. In 1991 was de omzet van de gevestigde detailhandelsbedrijven in totaal 110 miljard.

16] 31,4% (bruto winstmarge) van de 108 miljard omzet.

Tabel 7:
Percentage slachtofferschap naar branche

Branche	Percentage slachtoffers van criminaliteit		toe/afname %
	1991	1995	
warenhuizen	89	97	8
technische huisraad	80	67	-13
boek & kantoor	80	65	-15
benzinstations	76	77	1
genotsartikelen	75	80	5
lichaamsverzorging	74	74	0
textiel	66	77	11
levensmiddelen	55	73	18
wonen	53	68	15
doe-het-zelf & ontspanning	49	79	30
totaal	63	74	11

2.4 Criminaliteit en branche

De gegevens over slachtofferschap en schade zijn nader geanalyseerd naar branche. In het tweede deel van dit rapport wordt uitgebreid aandacht besteed aan deze analyse. Tabel 7 bevat een overzicht van de percentages slachtoffers naar branche. Uit de tabel blijkt niet alleen dat branches in verschillende mate risico lopen wat betreft criminaliteit, maar ook dat in de loop der jaren sprake is van verschuivingen tussen de branches.

Uit de tabel komt onder meer naar voren dat nagenoeg alle warenhuizen (97%) slachtoffer zijn geworden van één of meerdere delicten; het slachtofferpercentage is in deze branche met 8% gestegen. Ook als we de schade per branche bekijken, scoren de warenhuizen het hoogst met een gemiddelde schade per getroffen vestiging van circa f 110.000,-. Winkels in de branche boek en kantoor scoren in 1995 wat betreft het slachtofferschap het laagst (65%), dat wil zeggen zijn het minst slachtoffer van criminaliteit; het slachtofferpercentage is hier zelfs met 15% gedaald. Ook

bij de branche technische huisraad is sprake van een behoorlijke daling (met 13%).

Met name de stijging in het slachtofferschap bij winkels voor textiel, levensmiddelen, wonen en voor doe-het-zelf & ontspanning is opvallend, aangezien dit de branches zijn die in de enquête van 1991 relatief laag scoorden. De criminaliteit heeft zich met andere woorden meer verspreid over alle branches.

De risico's van diverse delicten variëren overigens nogal per branche. In de brancheplaatjes wordt dit verder uitgewerkt. Verschillen in slachtofferschap per branche hangen ten dele ook samen met verschillen in grootte: in sommige branches komen vrijwel alleen grote vestigingen voor (bijvoorbeeld warenhuizen) of juist kleine vestigingen (bijvoorbeeld benzinestations).

De mate waarin branches te lijden hebben van schade door de verschillende vormen van winkelcriminaliteit, wordt in tabel 8 aangegeven. Het betreft hier de directe schade door criminaliteit waarbij de

17] Dit is een gemiddeld schadebedrag over alle vestigingen (van slachtoffers en niet-slachtoffers) in een branche; zie ook bijlage 2.

Tabel 8:
Criminaliteits-
schade naar
branche (1995)

Branche	Aantal vestigingen	Schade (x 1 mln)	gem.schade per vestiging ¹⁷ (guldens)
levensmiddelen	26.881	264,5	9.840
genotsartikelen	6.724	15,2	2.260
textiel	23.676	260,1	10.980
wonen	12.958	49,2	3.800
technisch huisraad	5.795	32,0	5.520
boek & kantoor	3.848	38,6	10.030
doe-het-zelf	23.713	290,5	12.250
lichaamsverzorging	5.161	49,9	9.670
warenhuizen	408	44,1	108.090
benzinestations	2.116	19,3	9.120

kosten van verzekeringen niet zijn meegerekend. De totale directe schade door criminaliteit is gemiddeld over alle vestigingen in de branche, dus inclusief de vestigingen die geen slachtoffer werden van criminaliteit. Dit geeft een globaal beeld van de gemiddelde criminaliteitsdruk op de branche.

Uit de tabel komt naar voren dat de gemiddelde schade (zoals die door detaillisten wordt gemeld) per vestiging uiteenloopt per branche. Warenhuizen scoren met een gemiddelde schade van bijna f 110.000,- per vestiging zeer hoog, terwijl vestigingen in de genotsmiddelenbranche het laagst scoren met circa f 2.250,-. De gemiddelde schades voor de branches, afgezien van de warenhuizen, variëren tussen de f 2.000,- en circa f 12.000,- (in deel II worden de schadeposten per branche verder gespecificeerd).

18] In het onderzoek is de grootte gemeten aan de hand van het aantal werknemers met een dienstverband van minimaal 12 uur per week.

19] Dit totaal is een berekening over meerdere delicten.

2.5 Criminaliteit en grootte van de vestiging

Uit het onderzoek onder detaillisten van 1991 bleek dat grote winkels¹⁸ vaker slachtoffer werden van criminaliteit. De situatie voor 1995 is in tabel 9 weergegeven.

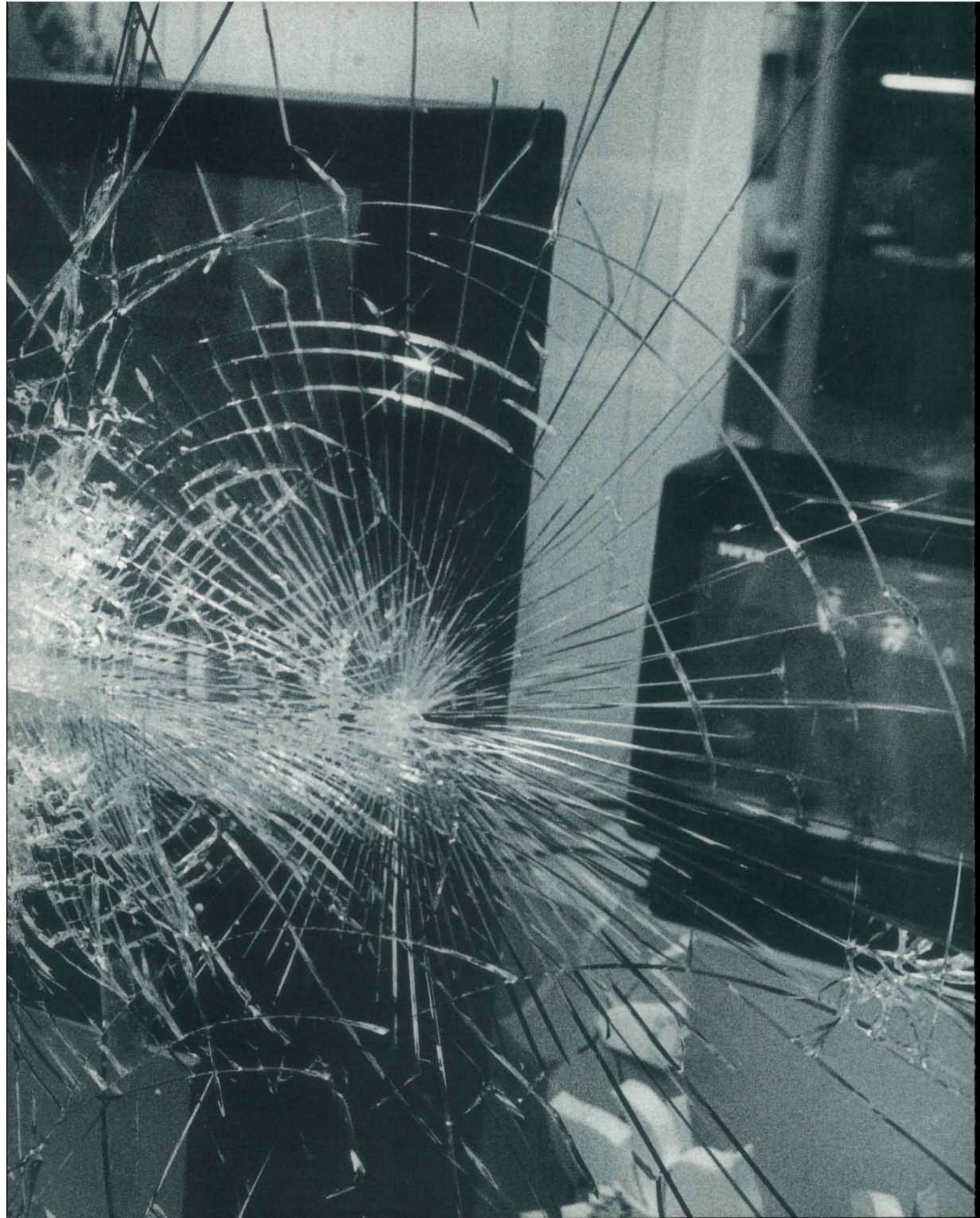
Uit de tabel blijkt nogmaals dat, globaal gesproken, criminaliteitsrisico's toenemen met de grootte van de winkel. Dat geldt met name voor diefstal van koopwaar, diefstal van geld/waardepapier, graffiti, vernieling en bedreiging. Het onderscheid tussen de verschillende grootteklassen is overigens minder scherp geworden, hetgeen onder meer te zien is in de (totaal) slachtofferpercentages van vestigingen met 10-19 werknemers en 20 of meer werknemers. Bovendien is, in een vergelijking tussen 1991 en 1995, de toename van cri-

Tabel 9:
Percentage slachtoffers naar grootteklasse (1995)

Delict	Grootteklasse (aantal werknemers dat minimaal 12 uur p.w. werkt)					
	1	2-4	5-9	10-19	20+	Totaal
	%	%	%	%	%	%
Diefstal koopwaar	51	63	67	81	88	60
Diefstal geld	8	9	13	14	32	10
Inbraak	23	41	29	37	41	33
Graffiti	16	17	21	21	38	17
Vernieling	11	18	16	22	39	16
Berooving	3	2	2	4	5	2
Bedreiging	10	10	18	21	38	12
Totaal ¹⁹	65	77	78	92	91	74
(totaal 1991	49	63	75	76	81	63)
(toename 1991-1995	16	14	3	16	10	11)
totaal aantal vestigingen 1995	41.943	62.127	15.571	4.878	2.191	126.710

minaliteit bij kleinere vestigingen relatief sterk.

Dit wijst er op dat criminaliteit ook bij kleine vestigingen een sterkere rol is gaan spelen dan in 1991. Dit betekent dat criminaliteit bij de detailhandel zich niet alleen over meerdere branches heeft verspreid, maar dat, naast de grote winkels, ook kleinere vestigingen vaker het slachtoffer worden van winkelcriminaliteit. ■

De delicten nader bekeken

In dit hoofdstuk wordt nader ingegaan op de diverse onderzochte delicten. Aan het eind van dit hoofdstuk wordt een relatie gelegd tussen criminaliteitsrisico's en enkele vestigingskenmerken, die mogelijk van invloed zijn op die risico's.

3.1 Diefstal

Bij het delict diefstal is een onderscheid gemaakt naar diefstal van koopwaar uit de winkel en diefstal van geld of waardepapieren uit de vestiging (zie tabel 10). Diefstal van koopwaar is wat meestal wordt bedoeld met 'winkeldiefstal'. Bovendien is, zoals in hoofdstuk 2 reeds is aangegeven, een onderscheid gemaakt tussen *betrappingen* (dader gepakt) en *vermoedens* van diefstal (geen dader gepakt). Immers, slechts een beperkt deel van de gepleegde diefstallen wordt ontdekt door betrapping op heterdaad. Daarnaast kunnen (vermoedelijke) diefstallen ontdekt worden bij controles van de kassagelden, de voorraden, enzovoorts. Daarom is aan de winkeliers ook gevraagd om – naast het aantal betrapte dieven – aan te

geven hoeveel diefstallen er vermoedelijk zijn gepleegd. Dit laatste gegeven is uiteraard wat minder 'hard' dan de cijfers over betrappingen. De in dit hoofdstuk gepresenteerde aantallen delicten en schade-cijfers hebben betrekking op het totale aantal diefstallen, dus betrappingen en vermoedens tezamen.

Diefstal van koopwaar

Dit delict springt direct in het oog als de meest prominente criminaliteitsvorm in de detailhandel: 60% van de detaillisten heeft hiermee te maken gehad en/of heeft vermoedens in die richting. In vergelijking met 1991 is dit een toename van 12%. Ook de *omvang* van het delict is groot: als we betrappingen en vermoedens samen nemen gaat het om bijna 4,75 miljoen gevallen. Daarmee maakt dit delict 83% uit van het totaal aantal delicten tegen de detailhandel.

Kijken we naar de verhouding tussen het aantal betrappingen en het aantal vermoedens, dan blijkt dat er slechts in 14% van de gevallen sprake is van een betrapte

Tabel 10:
Basisgegevens diefstal koopwaar en diefstal geld/ waardepapier (1995)

	Diefstal van koopwaar	Diefstal van geld
Percentage slachtoffers	60	10
Totaal aantal gemelde delicten waarvan:	4.745.000	167.600
- daders betrap	655.400	13.500
- vermoedelijk gepleegd	4.089.600	154.100
Totale schade door dit delict (in miljoenen guldens)	726,7	34,2
Gemiddelde schade (guldens):		
- per getroffen vestiging	9.500	2.700
- per incident	150	200

dader. De overige delicten zijn vermoedens.

Bij de vraag naar mogelijke daders van diefstal van koopwaar spreken de winkeliers het vermoeden uit dat deze diefstal in 85% van de gevallen door klanten wordt gepleegd, in 12% van de gevallen door personeel en 3% door leveranciers.

De *totale schade* van diefstal van koopwaar bedraagt zo'n 725 miljoen gulden per jaar, deze schade maakt daarmee 60% uit van de totale schade door criminaliteit in de detailhandel (in 1991 was de totale schade veroorzaakt door delict 568 miljoen gulden).

De gemiddelde *schade per geval* is bij diefstal van koopwaar laag in vergelijking met andere delicten.

In deel II zal bij de 'branchekenmerken' overigens blijken dat er op dit punt verschillen zijn tussen de branches: de gemiddelde schade per geval varieert van f 40,- voor de genotsartikelenbranche tot f 260,- voor de textielbranche.

De gemiddelde *schade per getroffen vestiging* bedraagt voor dit delict circa f 9.500,-. Ook ten aanzien van de schade per getroffen vestiging zijn er verschillen tussen de branches: slachtoffers in de genotsartikelbranche leden gemiddeld de laagste schade (f 1.000,- per vestiging), warenhuizen meldden de hoogste schade (bijna f 135.000,- per vestiging). Verschillen in de grootte van de vestigingen spelen hier uiteraard een rol in.

Samenvattend diefstal van koopwaar

Diefstal van koopwaar is het meest prominente delict in de detailhandel:

- 60% van de vestigingen is hiervan slachtoffer geworden. Dit is een toename van 12% in vergelijking met 1991.
- Het maakt 83% uit van alle tegen de detailhandel gepleegde delicten.

- Het is verantwoordelijk voor 60% van de totale criminaliteitsschade.

Slechts 14% van het totaal aantal diefstallen is geconstateerd door betrapping van een dader. Hieruit kunnen we afleiden dat:

- een groot deel van de daders ongezien ontkomt;
- de totale omvang van het delict moeilijk hard is vast te stellen: het is immers lang niet altijd duidelijk of bepaalde achteraf geconstateerde vermissingen toeschreven moeten worden aan diefstal en of er dan sprake is van één diefstal of van meerdere, los van elkaar staande, diefstallen.

Diefstal van geld of waardepapieren

In de enquête is apart gevraagd naar diefstal van geld of waardepapier. Dit delict heeft een ander karakter dan diefstal van koopwaar en de vereiste preventiemaatregelen zijn andersoortig. Uit de enquête blijkt dat dit type diefstal beduidend minder vaak voorkomt dan diefstal van koopwaar: 10% van de vestigingen had hiermee te maken in het jaar voorafgaand aan het onderzoek.

De omvang van diefstal van geld/waardepapier is circa 168.000 delicten in één jaar tijd, waarbij betrapingen en vermoedens zijn samengenomen. Slechts bij 8% van deze gevallen was sprake van een betrapping. Ten aanzien van de mogelijke daders vermoeden de detaillisten dat 50% van deze delicten gepleegd wordt door klanten, 42% door personeel en 8% door leveranciers.

De omvang van dit delict is relatief gering (3% van het totaal aantal delicten tegen de detailhandel) en ook de *totale schade* door diefstal van geld/waardepapier is gering (ruim 34 miljoen gulden; circa 3% van de totale schade door criminaliteit tegen de detailhandel.).

Ook bij diefstal geld zien we verschillen tussen de branches, met als minimum de branche technische huisraad met een schade van gemiddeld f 30,- per geval en als uitschieter naar boven de branche warenhuizen met een schade van circa f 6.500,- per geval.

De gemiddelde schade per getroffen vestiging bedraagt voor dit delict circa f 2.700,-. Branches die hier laag dan wel hoog scoren zijn lichaamsverzorging (f 100,-), respectievelijk warenhuizen (met f 33.900,-).

Samenvattend diefstal van geld of waardepapieren

- Diefstal van geld/waardepapieren is wat betreft het aantal slachtoffers en totale omvang niet een veel voorkomend delict (net als in 1991 is in 1995 hier 10% van de detaillisten slachtoffer van geworden).
- De schade die deze delicten aanrichten, bedraagt ruim 34 miljoen gulden per jaar (3% van de totale criminaliteitschade. In 1991 was de totale schade door diefstal geld nog ruim 190 miljoen gulden).

- Net als bij diefstal van koopwaar is de pakkans van gelddieven vrij laag: de gelddief heeft bijna 90% kans om ongezien te ontkomen. Het vergroten van de pakkans lijkt zeker op zijn plaats.
- Het geringe aantal betrappingen moet ook hier tot de conclusie leiden dat de totale omvang van het delict moeilijk in kaart te brengen is.

3.2 Inbraak

Bij het delict inbraak is apart gevraagd naar geslaagde inbraken (waarbij de inbrekers zijn binnengekomen in het pand) en pogingen tot inbraak (inbrekers niet binnengekomen). Er is alleen gevraagd naar inbraken in de vestiging en niet naar inbraak in eventuele bedrijfsvoertuigen.

Uit tabel 11 blijkt dat bij circa één op de drie vestigingen in het jaar voorafgaand aan het onderzoek is ingebroken en/of een poging tot inbraak is geweest. Dit is een behoorlijke stijging ten opzichte van 1991 toen circa één op de vijf vestigingen slachtoffer was geworden van een geslaagde inbraak en/of poging tot inbraak. De

*Tabel 11
Basisgegevens
inbraak in de
vestiging (1995)*

	Geslaagde inbraak	Inbraakpoging	Inbraak totaal
Percentage slachtoffers	17	24	33
Totaal aantal gemelde delicten	33.000	58.700	91.700
Totale schade door dit delict (in miljoenen guldens), waarvan:	316,5	34,1	350,6
- buitschade (waarde gestolene)	222,5	n.v.t.	222,5
- braakschade	94,0	34,1	128,1
Gemiddelde schade (guldens):			
- per getroffen vestiging	15.800	1.500	8.300
- per incident	9.600	600	3.825

omvang van dit delict is bijna 92.000 inbraken in één jaar tijd. Daarmee maakt het 2% van alle delicten tegen de detailhandel uit. Opvallend is het hoge percentage pogingen: in 64% van de gevallen bleef de inbraak steken in een poging. In 33.000 gevallen (36%) slaagden de inbrekers wel in hun opzet. De verhouding geslaagde inbraken/pogingen tot inbraak was in 1991 vergelijkbaar: in dat jaar was sprake van 35% geslaagde inbraken, terwijl 65% van de inbraken in een poging bleef steken. Het aandeel van geslaagde inbraken is in 1995 relatief hoog bij de branches warenhuizen (46%), winkels in de lichaamsverzorging (44%) en benzinestations (43%).

De *totale schade* door inbraak is aanzienlijk (ruim 350 miljoen gulden); de schade door inbraak maakt 29% uit van de totale criminaliteitsschade in de detailhandel.

Wat de schade betreft is inbraak een goede tweede na diefstal van koopwaar.

De *schade per geval* van een geslaagde inbraak bedraagt gemiddeld bijna f 10.000,- (in 1991 nog bijna 18.000 gulden). Hiervan is circa 30% schade door braak en 70% schade door het verloren gaan van goederen (buitschade). De gemiddelde schade per geval van een inbraakpoging bleef beperkt tot 600 gulden. Door het hoge aandeel pogingen komen we tot een totale gemiddelde schade per geval van f 3.825,- (geslaagd en poging tezamen genomen).

Schade per getroffen vestiging: inbraakslachtoffers leden in één jaar tijd gemiddeld voor f 8.300,- schade door inbraak (inclusief pogingen). Voor slachtoffers van geslaagde inbraken ligt dit bedrag hoger (bijna f 16.000,- per vestiging), slachtoffers van alléén pogingen leden gemiddeld 1500 gulden (braak)-schade.

Samenvattend

- Circa 33% van de detaillisten is in 1994-1995 slachtoffer geworden van (poging tot) inbraak; dit is in vergelijking met 1991 een behoorlijke stijging van 14%.
- Na diefstal van koopwaar is inbraak wat betreft de schade een 'goede tweede'.
- De hoge totale schade door inbraak (ruim 350 miljoen gulden) wordt vooral veroorzaakt door de redelijk aanzienlijke schadeposten die geslaagde inbraken met zich meebrengen (de totale schade door dit delict was in 1991 ruim 450 miljoen gulden).
- Het vrij hoge aandeel pogingen (bijna tweederde van het totaal aantal inbraken) werpt een gunstig licht op het beveiligingsniveau van de vestigingen.

3.3 Graffiti en vernieling

Onder *graffiti* wordt verstaan: het zonder toestemming van de eigenaar bekladden of beschrijven van oppervlakken in/aan de vestiging. 'Graffiti in opdracht', zoals wel wordt toegepast op rolluiken, telt dus niet mee.

Het slachtofferpercentage van graffiti (zie tabel 12) ligt in 1995 op 17%; de totale *omvang* van graffiti bedraagt bijna 287.000 gevallen (in vergelijking met 1991 een stijging met 3%). Dat is 5% van het totaal aantal tegen de detailhandel gepleegde delicten.

De *totale schade* door graffiti is, vergeleken met andere delicten, niet groot: iets meer dan 20 miljoen gulden. Dit is bijna 2% van de totale schade door criminaliteit tegen de detailhandel (in 1991 was de totale schade door graffiti circa 19 miljoen gulden).

Er wordt een gemiddelde *schade per geval* (in casu kosten verwijdering) gemeld van circa f 70,-. De gemiddelde *schade per getroffen vestiging* is per jaar zo'n f 900,-.

Vernielingen van bedrijfsbezit werden gemeld door ongeveer 20.500 vestigingen (16%). Gemiddeld kregen de slachtoffers derhalve zes keer in één jaar te maken met vernielingen (in vergelijking met 1991 is dit een toename van 2%). De totale omvang van het delict vernieling bedraagt ruim 112.000 gevallen; dit is 2% van het totaal aantal tegen de detailhandel gepleegde delicten.

De *totale schade* door vernielingen ligt beduidend hoger dan de schade door graffiti: ruim 72 miljoen gulden in één jaar tijd (in 1991 was dit bijna 107 miljoen gulden). Dit betekent dat 6% van de totale criminaliteitsschade in de detailhandel op het conto van vernielingen komt.

Vernielingen komen naar branche beschouwd relatief vaak voor bij benzinstations en warenhuizen.

De gemiddelde *schade per geval* is circa 645 gulden. Voor slachtoffers van vernieling is sprake van een gemiddelde *schade per getroffen vestiging* van circa f 3500,- per jaar. Met name warenhuizen (met f 15.300,-) hebben een veel hogere kostenpost voor vernieling per vestiging.

3.4 Beroving en bedreiging

In de enquête is *beroving* omschreven als

het afhandig maken van geld of goederen onder dreiging van geweld (verbaal, fysiek of met een wapen).

Uit tabel 13 blijkt dat gemiddeld één op de 50 vestigingen in het jaar voorafgaand aan het onderzoek slachtoffer is geworden van een beroving (ook in 1991 werd 2% van de vestigingen het slachtoffer van een beroving). Berovingen komen relatief veel voor bij benzinstations (7% slachtoffer). In het totaal gaat het om een omvang van 10.000 berovingen en een *totale schade* van 6,7 miljoen gulden (in 1991 was de totale schade door beroving circa 21 miljoen gulden).

Naast de fysieke en emotionele schade die een beroving kan aanrichten, is er een financiële *schade per geval* van circa f 675,-. De gemiddelde *schade per getroffen vestiging* ligt echter hoger, namelijk op f 2.300,-, aangezien het gemiddeld aantal berovingen bij de slachtoffers op bijna 3,5 lag. De afname in de schade per beroving is aanzienlijk (van f 6.750,- in 1991 naar f 675,- in 1995).

Bedreiging of intimidatie van personeel in functie is voorgekomen bij 12% van de vestigingen (in vergelijking met 1991 een toename van 5%). De *omvang* van dit

Tabel 12:
Basisgegevens
graffiti en vernieling (1995)

	Graffiti	Vernieling
Percentage slachtoffers	17	16
Totaal aantal gemelde delicten	286.600	112.200
Totale schade door dit delict (in miljoenen guldens)	20,1	72,4
Gemiddelde schade (guldens):		
- per getroffen vestiging	900	3500
- per incident	70	645

Tabel 13:
Basisgegevens
beroving en be-
dreiging (1995)

	Beroving	Bedreiging
Percentage slachtoffers	2	12
Totaal aantal gemelde delicten	10.000	277.900
Totale schade door dit delict (in miljoenen guldens)	6,7	n.v.t.
Gemiddelde schade (guldens):		
- per getroffen vestiging	2.300	n.v.t.
- per incident	675	n.v.t.

delict bedraagt circa 280.000 bedreigingen in één jaar tijd. Branches die relatief vaak melding maken van bedreiging zijn warenhuizen, benzinestations en winkels in de lichaamsverzorging en in de woninginrichting. Winkels met veel werknemers hebben meer last van bedreigingen dan winkels met weinig werknemers (bij winkels met meer dan 20 werknemers heeft 38% aangegeven dat sprake was van bedreiging, terwijl bij winkels met 1 werknemer dit percentage op 10% ligt).

Zoals al eerder werd gezegd is niet gevraagd naar de financiële schade: als er bij de bedreiging geld of goederen zijn ontvreemd, is er sprake van een beroving. Aan de slachtoffers van bedreiging is wel gevraagd op welke wijze personeel bedreigd is (verbaal, fysiek of met een wapen) en of er letsel is opgelopen (er is alleen gevraagd naar het laatst gebeurde incident). In circa 73% van de gevallen werd alleen verbaal geweld gebruikt, in 16% fysiek geweld en in 11% van de gevallen werd bedreigd met een vuist-, steek- of vuurwapen. In 1991 bleek dat in 80% van de gevallen alleen verbaal geweld werd gebruikt, in 15% fysiek geweld en in 6% van de gevallen werd bedreigd met een wapen. In vergelijking met 1991 lijkt het gebruik van fysiek geweld en dreiging met

een vuist-, steek- of vuurwapen derhalve iets toegenomen. Branches die bij bedreigingen relatief veel melding maken van fysiek geweld en gebruik van wapens zijn woninginrichting, lichaamsverzorging, benzinestations en warenhuizen. Fysiek geweld en gebruik van wapens worden bovendien relatief vaak gemeld bij winkels met 2-4 werknemers en winkels met meer dan 20 werknemers.

In de meeste gevallen loopt het personeel geen fysiek letsel op: in 4% van de gevallen was er sprake van licht letsel, in 1% van de gevallen noemde men het letsel 'redelijk zwaar' (hetgeen vergelijkbaar is met 1991).

3.5 Samenvattend over alle delicten

- Binnen het totale plaatje van de winkelcriminaliteit springt diefstal van koopwaar er op bijna alle fronten uit: wat betreft het aantal slachtoffers, het aantal delicten en de totale schade staat deze vorm van criminaliteit duidelijk op de eerste plaats. Daarbij zij vermeld dat de omvang van het delict moeilijk precies vast te stellen is, aangezien veel diefstallen niet op heterdaad, maar door bijvoorbeeld controles achteraf ontdekt worden.
- Diefstal van geld komt beduidend

minder voor: er zijn minder slachtoffers en het aantal gemelde delicten is niet groot. Ook bij dit delict is de exacte omvang niet goed vast te stellen, omdat veel zich afspeelt in de sfeer van vermoedens.

- Inbraak staat, wat betreft het aantal slachtoffers en de totale schade, als tweede op de criminaliteitsranglijst. Een groot deel van de inbraken bestaat uit pogingen tot inbraak, die relatief niet veel schade opleveren. De schade van geslaagde inbraken is daarentegen hoog, waardoor het delict inbraak goed is voor 29% van de totale schade door criminaliteit.
- Graffiti is, gezien tegen de achtergrond van de overige criminaliteit, geen groot probleem. Hoewel het aantal gevallen redelijk hoog is, is de schade vrij gering.
- Vernieling komt minder vaker voor dan graffiti, maar brengt hogere kosten met zich mee: 6% van de totale criminaliteitsschade is veroorzaakt door vernielingen.
- Het aantal berovingen op winkels is toegenomen, maar de gemiddelde (financiële) schade per incident is sterk gedaald. Benzinestations zijn relatief vaak het slachtoffer van berovingen.
- Het aantal bedreigingen is sterk toegenomen. Branches die relatief veel melding maken van bedreiging zijn benzinestations en warenhuizen. In 27% van de gevallen is de bedreiging vrij ernstig: er is sprake van fysiek geweld en/of (dreiging van) gebruik van een wapen. Fysiek letsel komt echter zeer weinig voor.

3.6 Risicokenmerken en slachtoffer-schap

Uit het voorgaande blijkt al enigszins dat het percentage slachtoffers, het aantal

delicten en de aangerichte schade verschillen per branche. Bij de analyse van de gegevens vormt de analyse naar branche dan ook de belangrijkste ingang. Daarnaast zijn er echter bepaalde factoren aan te wijzen die ook kunnen samenhangen met bepaalde criminaliteitsrisico's, maar die niet sterk gebonden zijn aan branche-typen. Te denken valt aan de ligging van de vestiging in de gemeente, bepaalde fysieke kenmerken van de vestiging en kenmerken van de buurt waarin de vestiging gelegen is. In de enquête zijn enkele vragen hierover opgenomen. In de onderstaande analyse is 'risico' opgevat als de *kans* dat men slachtoffer wordt van criminaliteit.¹

Lokatie en risico

In de enquête is gevraagd naar de ligging van de vestiging (centrum, buiten centrum, buiten bebouwde kom) en naar het aantal naburige detaillisten. De overgrote meerderheid van de vestigingen (95%) ligt binnen de bebouwde kom en 49% ligt in het centrum van een gemeente. Alleen van de benzinestations ligt een groot deel buiten de bebouwde kom. Voorts blijkt dat 65% van de vestigingen minstens 10 andere winkels in de directe omgeving heeft, 23% heeft enkele (1-9) andere winkels in de buurt en 11% ligt geheel geïsoleerd van andere winkels. In tabel 14 staat vermeld welke slachtofferpercentages gevonden werden voor de verschillende groepen.

Uit de tabel blijkt dat afgelegen winkels vaker slachtoffer van criminaliteit worden dan winkels die centraal liggen. Ofschoon de relatie tussen slachtofferschap en het aantal naburige winkels minder eenduidig is, komt ook hier naar voren dat de criminaliteit toeneemt bij de afwezigheid van naburige winkels. Dit is enigszins op-

¹) Er is dus alleen gekeken naar slachtofferpercentages, los van de aantallen delicten die slachtoffers melden.

merkelijk aangezien uit de enquête van 1991 naar voren kwam dat juist de factor 'mensen' de grootste risicofactor vormde voor bedrijven. Toen werd namelijk geconcludeerd: hoe 'drukker' de ligging, des te meer slachtoffers. De cijfers uit de enquête van 1995 suggereren min of meer een omgekeerde relatie.

Buurtkenmerken en risico

Aan de winkeliers is gevraagd in hoeverre de volgende problemen in hun *buurt* een rol spelen: criminaliteit, overlast van jongeren, verkeersoverlast en verloedering van de gebouwde omgeving.

In tabel 15 staat vermeld hoe hoog de slachtofferpercentages zijn op de verschillende items.

Uit de tabel blijkt dat de (beoordeelde) problemen in de buurt duidelijk samenhangen met het eigen risico om slachtoffer te worden van criminaliteit. De detaillisten die aangegeven deze zaken een probleem

te vinden, zijn ook de detaillisten met (zeer) hoge slachtofferpercentages. Dit speelt met name bij criminaliteit in de buurt, overlast van jongeren en verloedering van gebouwen. Ook verkeersoverlast laat een dergelijk verband zien, maar dit is iets minder uitgesproken dan bij de andere buurtproblemen. Deze relatie tussen buurtkenmerken en risico is ook in 1991 naar voren gekomen.

Overigens moet hierbij wel worden opgemerkt dat de buurtkenmerken heel subjectief gemeten zijn (oordeel van de winkeliers). Het is aannemelijk dat winkeliers die zelf problemen hebben met criminaliteit, wat somberder oordelen over de problemen en gevaren in hun omgeving. ■

Tabel 14:
Lokatie en risico
(1995)

Ligging in de gemeente	binnen de bebouwde kom			totaal
	buiten bebouwde kom	buiten centrum	in het centrum	
percentage slachtoffers	95	55	51	74
Aantal naburige winkels	geen	1-9	10-29	>29
percentage slachtoffers	87	65	78	72
				totaal
				74

Tabel 15:
Buurtkenmerken
en risico (1995)

	(helemaal) geen probleem	neutraal	(vrij) groot probleem
- criminaliteit in de buurt	55	65	81
- overlast jongeren	29	80	91
- verloedering gebouwen	29	79	94
- verkeersoverlast	35	87	79

Reacties op criminaliteit

Winkeliers kunnen de kans dat ze slachtoffer worden van criminaliteit op verschillende manieren beïnvloeden. In de enquête zijn vragen gesteld over de volgende onderwerpen:

- het doen van *aangifte* van delicten bij de politie
- de *afhandeling* van betrapte (winkel-)dieven
- *beveiligings- en preventiemaatregelen* tegen diefstal en inbraak
- *contacten* met andere organisaties/ instanties in verband met (preventie van) criminaliteit
- dekking van de schade via *verzekeringen*

4.1 Aangifte

Uit de enquête blijkt dat de gerapporteerde delicten slechts voor een deel worden aangeggeven bij de politie. Hoe hoog het aangiftepercentage is, verschilt per type delict. In tabel 16 staat vermeld welk percentage van de *slachtoffers* (feitelijk) aangifte doet van het betreffende delict.

Bij een beschouwing van het aantal delicten dat feitelijk bij de politie is aangeggeven, blijkt dat deze aangifte niet hoog is; slechts 8% van de delicten is aangeggeven (in 1991 nog 11 %). De aangiftebereidheid is met name laag bij diefstal koopwaar, diefstal geld, graffiti, vernieling en bedreiging. Inbraken en berovingen worden relatief vaak gemeld, hoewel het opvallend is dat de feitelijke aangifte van berovingen in vergelijking met 1991 is gedaald.

In een vergelijking met de feitelijke aangifte van delicten (aan de hand van het aantal gepleegde delicten en opgave over aangiften), komt daarentegen naar voren dat winkeliers *zeggen* veel vaker aangifte te doen van gepleegde delicten. In 1991 stelde ongeveer 35% van de totale groep slachtoffers aangifte te doen; in 1995 zegt 39% altijd een aangifte te doen (blijkbaar is er een discrepantie tussen de (gemelde) aangiftebereidheid en het feitelijk aangiftegedrag; met andere woorden, men zegt

Tabel 16: Aangifte van delicten (1991-1995)

Delict	Aangifte percentage	
	%	%
Delict	1991	1995
Diefstal koopwaar	8	6
Diefstal geld	29	10
Inbraak geslaagd	95	100
Inbraak poging	78	91
Graffiti	3	2
Vernieling	12	23
Beroving	98	46
Bedreiging	14	7
Totaal gemiddeld	11	8

aangifte van delicten te doen, maar doet het feitelijk niet (altijd)).

Aan de groep die geen aangifte doet is gevraagd wat hun motieven hieromtrent zijn. Dit leverde de volgende antwoorden op (zie tabel 17).

Het niet doen van aangifte lijkt, net zoals in 1991, vooral de uitkomst van een kosten-batenafweging, waarbij de pakkans van de dader, de overweging of men zijn geld terugkrijgt en de inspanning in tijd en moeite tegen elkaar worden afgewogen. In veel gevallen lijkt de gevraagde inspanning van het doen van aangifte niet op te wegen tegen de verwachte opbrengst. In vergelijking met 1991 is men wel iets eerder bereid

aangifte te doen en is de houding ten aanzien van de verwachte opbrengst, de benodigde inspanning en de verwachte inzet en mogelijkheden van de politie iets positiever.

4.2 Afhandeling van betrapte dieven

Uit de voorgaande tabellen bleek dat een groot deel van de gepleegde diefstallen niet wordt gemeld aan de politie. Als diefstallen achteraf worden geconstateerd (bij het controleren van voorraden of het opmaken van de kas), dan is het nog wel te begrijpen dat men geen aangifte doet: de kans is dan bijzonder klein dat er ooit een dader gevonden wordt. In tabel 18 staat aan-

Tabel 17:
Redenen om geen
aangifte te doen

	% 1991	% 1995
Niet de moeite waard	22	17
Tijdgebrek	13	12
Teveel rompslomp	13	5
Politie kan niets doen	12	8
Politie doet toch niets	12	10
Er is geen dader betrap	11	4
Wordt vaak intern afgehandeld	7	3
Bang voor represailles	6	2
Daders zijn bekenden	4	-
Geen verzekeringsclaim mogelijk	2	-
Weet niet/wil niet zeggen	6	4

Tabel 18:
Afhandeling
gepakte dieven

Percentage dat deze methode 'vrijwel altijd' of 'vaak' toepast		
	% 1991	% 1995
Aangifte bij politie	58	59
Met waarschuwing laten gaan	29	23
Opleggen schadevergoeding	19	9
Zelf opleggen 'alternatieve straf'	7	2
Contact opnemen met ouders	6	1
Gebruik fysiek geweld	4	-
Tijdje vasthouden in de winkel	3	5

gegeven op welke wijze winkeliers gepakte dieven 'afhandelen'.

Uit tabel 18 blijkt dat een deel van de winkeliers wel naar de politie stapt met een betrapte dief. Er is echter ook een vrij aanzienlijke groep die dat *niet* doet (in 1995 doet 20% het (bijna) nooit, 18% doet het soms). Winkeliers blijken soms het recht in eigen hand te nemen, door een betrapte dader een schadevergoeding of 'alternatieve straf' op te leggen. Uit de vergelijking tussen 1991 en 1995 komt naar voren dat er globaal gesproken iets minder sprake is van 'eigenrichting'.

Het niet-doen van aangifte, als er een dief betrappt is, is niet goed terug te leiden op een tijdrovende aangifteprocedure.

Desgevraagd blijkt over 1995 81% van de wel-aangevers gebruik te maken van een aangifteprocedure die weinig extra inspanning van hen vergt: 19% maakt gebruik van een standaard-aangifte-formulier en 43% kan volstaan met een telefonische aangifte; 20% zegt dat men persoonlijk aangifte moet gaan doen op het politiebureau. Van de wel-aangevers is 54% tevreden over de gehanteerde aangifteprocedure, terwijl 30% van hen hier ontevreden over is (in 1991 was nog 75% tevreden over de aangifteprocedure). Onder de detaillisten die ontevreden zijn over de aangifteprocedure, vindt men dat het teveel tijd kost (50%), omslachtig is (21%) en dat er een trage reactie van de politie komt (36%).

Lik-op-stuk

Aan de respondenten is ook gevraagd of er in hun gemeente een lik-op-stukbeleid wordt toegepast door het openbaar ministerie. Een dergelijk beleid houdt in dat zaken van gepakte winkeldieven versneld worden afgehandeld. Het bestaan van een dergelijk beleid zou winkeliers

kunnen stimuleren meer aangifte te doen van gepakte daders. Desgevraagd blijkt 40% van de slachtoffers niet te weten of er in hun gemeente een lik-op-stukbeleid wordt gevoerd, 23% meldt dat er wel zo'n beleid is, 37% meent van niet.

Over het algemeen oordeelt men positief over dit beleid: 83% van de ondervraagden vindt het een goed middel om winkeldieven aan te pakken (4% vindt van niet, 13% twijfelt). In vergelijking met 1991 is de houding ten opzichte van het lik-op-stukbeleid positiever geworden, in 1991 vond 74% het een goed instrument om winkeldieven aan te pakken.

4.3 Beveiliging

Gezien de grote risico's die winkeliers lopen, mag verwacht worden dat zij maatregelen nemen om criminaliteit te voorkomen of de schade ervan te verkleinen. In de enquête is gevraagd naar beveiliging tegen diefstal en inbraakbeveiliging. In de tabellen 19 en 20 wordt een overzicht gegeven van de door de vestigingen genoemde beveiligings- en preventie-maatregelen.

Uit tabel 19 blijkt dat winkeliers veel organisatorische maatregelen nemen om diefstal tegen te gaan. Technische maatregelen, die meestal een financiële investering vergen, worden door een kleinere groep genomen. In een vergelijking met 1991 blijkt dat meer winkeliers op alle genoemde aspecten van beveiliging maatregelen hebben genomen; het preventieniveau is in dit opzicht gestegen.

Toch zijn er ook winkeliers die geen maatregelen nemen ter voorkoming van diefstal van koopwaar, geld of waardepapieren; het gaat om 11% van de detaillisten. Van deze groep vindt 78% dat maatregelen niet

Tabel 19:
Diefstalpreventie
(1995-1991)

	1995 %	1991 %
Organisatorische maatregelen		
overzichtelijke indeling winkel	55	40
instructie personeel	49	32
bordjes "bij diefstal..."	25	10
controle paskamers ¹	8	5
kleedklemmen ²	3	2
vertragingshaken ³	3	1
Technische maatregelen		
spiegels	41	29
afgesloten vitrines	34	20
elektronische artikelbeveiliging	16	11
gesloten TV-circuit	12	9
speciale verpakkingen	12	3
Preventie geldddiefstal		
afnemen kassagelden	58	32
kluis bij kassa	25	11
beschermkap op kassa	19	8

nodig zijn, 7% veronderstelt dat het nemen van maatregelen waarschijnlijk toch niet helpt, 4% vindt de benodigde investeringen te hoog en 11% heeft andere argumenten om geen maatregelen te nemen. Tussen de branches zijn opvallende verschillen in het (niet) nemen van preventie-maatregelen: van de warenhuizen blijkt dat zij allemaal maatregelen treffen, terwijl men bij de branches woninginrichting en doe-het-zelf relatief vaak géén maatregelen neemt (respectievelijk 24% en 17%).

Bij de maatregelen ter preventie van inbraak treffen we een vergelijkbaar beeld aan (zie tabel 20). Eén op de negen winkeliers (11%) blijkt in 1995 *geen enkele* inbraakpreventiemaatregel genomen te hebben. In 1991 bleek dat één op de vijf winkeliers geen enkele inbraakpreventie-maatregel had genomen. Dit betekent dat,

naast het diefstalpreventieniveau, ook het inbraakpreventieniveau in vergelijking met 1991 is verbeterd.

Van de groep die geen inbraakpreventie-maatregelen neemt, vindt 74% het niet nodig maatregelen tegen inbraak te nemen, 5% denkt dat de te nemen maatregelen waarschijnlijk toch niet helpen, 2% vindt de investeringen te hoog en 19% heeft andere argumenten om zich niet te beveiligen tegen inbraak. Ook op het punt van inbraakpreventie zijn er (lichte) verschillen tussen de branches: zo nemen bijvoorbeeld alle warenhuizen maatregelen tegen inbraak, terwijl in de branches levensmiddelen en doe-het-zelf relatief veel vestigingen geen inbraakpreventie-maatregelen nemen (respectievelijk 17% en 11%; de gemiddelde schade van inbraak bij deze twee branches is ook relatief hoog).

1] Deze maatregelen zijn alleen toepasbaar voor een deel van de detailhandel: textielwinkels en warenhuizen.

2] Idem.

3] Idem.

Tabel 20:
Inbraakpreventie
(1995-1991)

	1995 %	1991 %
inbraakwerend hang- en sluitwerk	73	62
rolluiken	24	14
andere vorm van glasafscherming	14	7
speciaal glas	32	14
eenvoudig inbraakalarm	46	29
zwaailicht op buitengevel	19	9
stil alarm & aansluiting meldkamer	30	14
alarmopvolging door bewakingsdienst	12	5
bewaking door surveillancedienst	10	2
vaste manbewaking	4	-
gesloten TV-circuit	9	6
waardevolle goederen gemerkt	11	5
geen maatregelen	11	20

Degenen die wel iets doen aan inbraakpreventie beperken zich tot eenvoudige maatregelen als het aanbrengen van stevig hang- en sluitwerk (73%), een eenvoudig inbraakalarm (46%) of een vorm van glasafscherming (rolluiken, speciaal glas, enzovoorts). De inbraken worden in 47% van de gevallen aan de verkoopzijde van de winkel gepleegd en in 53% aan een andere zijde van de winkel. Circa 67% van de winkeliers stelt de winkel op de betreffende plaats van de inbraak beveiligd te hebben.

Kosten beveiliging

Gevraagd naar de jaarlijkse kosten van beveiliging blijft 37% van de winkeliers het antwoord schuldig. Daarnaast blijkt een grote groep ondervraagden (36%) hooguit duizend gulden per jaar aan beveiliging uit te geven. Verder is er een kleine groep vestigingen (3%) met een hoog beveiligingsniveau: zij geven meer dan f 50.000,- per jaar uit aan beveiliging. Deze percentages komen ongeveer overeen met de gegevens uit de enquête van 1991,

alleen blijkt dat de gemiddelde uitgaven per vestiging voor beveiliging zijn gedaald van f 9.400,- naar f 7.800,-.

De meeste detaillisten kunnen geen inschatting geven van de kosten van de preventiemaatregelen uitgedrukt als percentage van de bruto-jaaromzet: 58% weet het niet, 40% schat dat dit bedrag ligt tussen de 1-5% en 2% van de detaillisten schat de kosten rond de 6-10% van de bruto-jaaromzet.

In tabel 21 staat een minimum- en maximumschatting van het totale bedrag dat jaarlijks wordt uitgegeven aan beveiliging. Dit heeft te maken met het feit dat een grote groep respondenten (37%) de vraag over de jaarlijkse kosten van beveiliging niet kon of wilde beantwoorden. Bij de minimumschatting zijn de niet-antwoorders buiten beschouwing gelaten. Bij de maximumschatting zijn de niet-antwoorders wel meegerekend op basis van het gemiddelde kostenbedrag per vestiging (f 7.800,- per jaar).

Tabel 21:
Jaarlijkse kosten
van beveiliging
(1991-1995)

Kosten	1991 %	1995 %
tot 1.000 gulden	38	36
1.000 - 5.000 gulden	11	11
5.000 - 50.000 gulden	9	13
50.000 - 150.000 gulden	2	3
meer dan 150.000 gulden	1	-
weet niet/wil niet zeggen	40	37
Totaal gemiddeld per vestiging:	f 9.400,-	f 7.800,-
Totale kosten per jaar		
minimaal	696,3 miljoen gulden	618,3 miljoen gulden
maximaal	1151,4 miljoen gulden	986,3 miljoen gulden

De werkelijke totale kosten voor beveiliging liggen dus ergens tussen de 0,6 en 1 miljard gulden (in 1991 was dit tussen de 0,7 en 1,1 miljard).

Een aanzienlijk deel van deze kostenpost (circa 345 miljoen gulden) komt voor rekening van genoemde kleine groep vestigingen met een hoog beveiligingsniveau. Vestigingen die relatief veel geld besteden aan beveiliging, zijn met name te vinden bij winkels met meer dan 20 werknemers. Branches die verhoudingsgewijs veel geld besteden aan beveiliging zijn textiel, technische huisraad, doe-het-zelf, lichaamsverzorging en warenhuizen.

Indirecte gevolgen criminaliteit

In de enquête is nagegaan welke andere, 'immateriële' gevolgen criminaliteit kan hebben bij de detailhandel. De toename van de criminaliteit in de afgelopen jaren heeft, zo blijkt, geen ernstige gevolgen in termen van ziekteverzuim, en dergelijke. Van de winkeliers meldt in totaal 6% dat de criminaliteit ook zijn weerslag vindt op de werkzaamheden: 2,5% meldt dat het personeel vaker ziek is, 0,3% van het per-

soneel neemt ontslag, 2% van de ondernemers meldt zelf vaker ziek te zijn en 1% heeft vanwege de criminaliteit overwogen om met de winkel te stoppen.

4.4 Contacten met derden

Bij de bestrijding van criminaliteit, ook onder de detailhandel, is de laatste jaren steeds meer aandacht gevraagd voor het gezamenlijk oplossen van de problemen. Ook detaillisten hebben in principe de mogelijkheid om contact op te nemen met lotgenoten (naburige detaillisten) of met instanties of organisaties die hen kunnen bijstaan bij het oplossen van problemen rond criminaliteit en criminaliteitspreventie. In hoeverre maken winkeliers gebruik van deze mogelijkheden? Uit tabel 22 blijkt dat meer detaillisten, in vergelijking met 1991, actief zijn geworden in het zoeken van hulp of raad bij anderen.

Contacten met naburige detaillisten

Bijna de helft (49%) van de detaillisten heeft contact gelegd met collega's in de omgeving, om te bekijken wat men ge-

4) Van de ondervraagde detaillisten is 81% zelfstandig ondernemer en 19% filiaalhouder (aangesloten bij een moederbedrijf).

5) Enkele andere organisaties/functionarissen scoorden onder de 0,5%.

zamenlijk tegen criminaliteit kan ondernemen. Hier is in vergelijking met 1991 sprake van een duidelijke toename (in 1991 nam 25% contact op met anderen).

Degenen die contact opnamen met naburige winkels, maakten voornamelijk afspraken over onderlinge alarmering en hulp.

Dit betekent daarentegen dat iets meer dan de helft van de detaillisten geen contact zoekt met andere winkeliers om gezamenlijk maatregelen te treffen.

Opmerkelijk is dat dit iets vaker voorkomt bij zelfstandig ondernemers dan bij filiaalhouders⁴: van de zelfstandig ondernemer stelt 53% geen contact te zoeken met andere detaillisten, bij de filiaalhouders is dit 45%.

Redenen die men hiervoor noemt zijn: niet nodig (35%), geen behoefte aan (29%), in het algemeen weinig contact met andere winkeliers (14%), anderen willen niet (4%), te hoge kosten (3%) en geen tijd (1%), daarnaast heeft circa 19% nog overige

Tabel 22:
Contacten met
anderen in verband
met criminaliteit

Percentage winkeliers dat dit doet		
Type contact	1991 %	1995 %
Naburige detaillisten	25	49
waarvan:		
onderlinge alarmering	11	26
afspraken over hulp	8	22
gezamenlijk advies inwinnen	4	17
gezamenlijke deelname acties	2	-
gezamenlijk contract beveiligingsbedrijf	2	8
gezamenlijk cursus volgen	1	5
Politie	28	34
waarvan:		
doen van aangifte	21	27
vragen advies/informatie	9	14
Gemeente	4	8
Andere organisaties	7	12 ⁵
waarvan:		
branche-organisatie	1	1
beveiligingsbedrijf	1	3
moederbedrijf	1	1
verzekering	1	-
veiligheidsfunctionaris	1	1
overige	2	4

argumenten om niet met andere winkeliers samen te werken.

Contacten met instanties

Van de totale groep winkeliers is (in de periode 1994-1995) 34% naar de *politie* gestapt (dit is een lichte toename in vergelijking met 1991). Degenen die dat deden, hadden vaak meerdere vormen van contact: het ging niet alleen om het doen van aangifte, maar ook om het ontvangen van advies en informatie over criminaliteitspreventie. Over deze contacten met de politie was men (zeer) tevreden. Een gering aantal detaillisten (8%) zocht contact met de *gemeente* in verband met criminaliteitsproblemen of de preventie van criminaliteit; 56% was tevreden over dit contact, 30% was niet tevreden. De rol van *andere organisaties* bij het oplossen of voorkomen van criminaliteit is niet erg groot: 12% van de winkeliers had contact

over dit onderwerp met andere organisaties.

4.5 Verzekering

Criminaliteitsrisico's worden meestal niet als zodanig gedekt door verzekeraars. Inbraak (en voor een deel ook diefstal van geld) is wel als apart risico te verzekeren, voor het overige kan men soms delen van een schade verhalen op verzekeringen die risico's verbonden met het pand, de inventaris of bepaalde bedrijfsmatige activiteiten dekken.

Het is derhalve niet mogelijk om in een korte telefonische enquête een volledig beeld te krijgen van de rol die verzekeringen spelen bij het afdekken van schade door criminaliteit. Om in elk geval een globaal inzicht te krijgen in de rol van verzekeringen, zijn enkele vragen over verzekering gesteld. Er is gevraagd of men in

Tabel 23:
Verzekering tegen
criminaliteit

	1991 %	1995 %
Uitkering ontvangen in verband met criminaliteit	25	25
Welk delict werd vergoed?		
diefstal koopwaar	14	17
diefstal geld	-	2
inbraak	51	55
graffiti	-	3
vernieling	29	24
beroving	-	-
overige/anders	1	3
onbekend	5	-
Omvang uitkering	1991	1995
gemiddeld per vestiging	25.700 gulden	9.970 gulden
totaal alle vestigingen	503,6 miljoen	168,5 miljoen

de afgelopen twaalf maanden een uitkering van de verzekering heeft ontvangen in verband met schade door criminaliteit, op welk delict deze uitkering betrekking had en hoe groot de uitgekeerde vergoedingen waren.

De vragen zijn alleen gesteld aan winkels die in de afgelopen twaalf maanden slachtoffer zijn geworden van criminaliteit.

Uit tabel 23 blijkt dat een kwart van de slachtoffers van criminaliteit (net als in 1991) een vergoeding van de geleden schade heeft ontvangen van een verzekering. Het betrof vooral inbraakschade (55%), daarnaast werd soms vernielingschade vergoed (24%). De (veel) lagere omvang van de verzekeringsuitkering in 1995 (in vergelijking met 1991) kan in verband worden gebracht met de gemiddeld lagere schades per incident. De uitgekeerde vergoedingen beliepen in 1994-1995 een totaalbedrag van circa 170 miljoen.

Aan de winkeliers is ook gevraagd welk deel van de schade door criminaliteit volgens hen werd gedekt door verzekeringen. Hun antwoord is aan de rooskleurige kant: men schatte dat 58% van de schade werd vergoed. Kijken we echter naar de totale schade door criminaliteit (zoals die door detaillisten is geschat), die in het afgelopen jaar ruim 1,2 miljard bedraagt, dan blijkt dat circa 15% van de totale schade door criminaliteit door de verzekering is vergoed. ■

Levensmiddelen

Genotsartikelen

Textiel en schoeisel

Woninginrichting

Technische huisraad

Boek & kantoor

Doe-het-zelf & ontspanning

Lichaamsverzorging

Warenhuizen

Benzine

Deel II

Branchekenmerken

Inleiding

In dit deel worden de uitkomsten van het onderzoek nader geanalyseerd per branche. Er zijn 10 branches onderscheiden. De gepresenteerde gegevens hebben betrekking op de totale (Nederlandse) populatie van vestigingen in die branche. Om tot deze totaalbeschrijvingen te kunnen komen zijn de gegevens uit de steekproef herwogen naar de totale groep vestigingen.

Deze herwegingsoperatie maakt het onmogelijk om met het blote oog te zien, op hoeveel antwoorden (respondenten) een bepaald gegeven nu eigenlijk gebaseerd is. Bij de analyse naar branche, met een gemiddelde steekproefomvang van circa 90 vestigingen per branche, komen we al snel uit op kleine aantallen slachtoffers in de originele steekproef. Om te voorkomen dat te verstrekkende conclusies worden getrokken uit een (te) klein aantal antwoorden, zijn de gegevens over omvang en schade van een delict uit de rapportage weggelaten als zij gebaseerd zijn op minder dan 10 respondenten in de originele steekproef (in de tabel staat dan 'niet berekend'). Het percentage slachtoffers is wel vermeld, maar tussen haakjes gezet. ■

Levensmiddelen

6.1 Basisgegevens over criminaliteit

In de enquête zijn 88 vestigingen in de levensmiddelenbranche onderzocht. De resultaten zijn herwogen naar de totale groep vestigingen in de levensmiddelenbranche, die (medio 1995) circa 26.880 vestigingen omvat. Daarmee maakt deze branche 21% uit van het totaal aantal vestigingen in de detailhandel. De vestigingen in deze branche zijn over het algemeen wat groter dan gemiddeld: 20% van de vestigingen is een eenmanszaak, 52% heeft 2-4 werknemers en 28% heeft 5 of meer werknemers (zie ook bijlage 1).

Uit tabel 24 blijkt dat 73% van de vestigingen in de levensmiddelenbranche in de periode juni 1994-mei 1995 te maken heeft gehad met één of meer van de onderzochte vormen van criminaliteit (in totaal 19.620 slachtoffers). Dit slachtofferpercentage ligt iets onder het gemiddelde voor de totale detailhandel (74%). In vergelijking met 1991 is het slachtofferschap onder winkeliers in deze branche sterk gestegen. Bij een vergelijking van de slachtofferpercentages in de levensmiddelenbranche en in de detailhandel blijkt dat deze branche

relatief hoog scoort bij de delicten diefstal geld, inbraak en vernieling.

In tabel 25 staat vermeld hoeveel delicten er gemeld zijn in de enquête. In totaal ging het om ruim 1,3 miljoen delicten (in 1991 waren dit er bijna 1,1 miljoen). Dit is 24% van het totaal aantal delicten tegen de detailhandel, hetgeen betekent dat criminaliteit wat betreft het aantal delicten relatief zwaar drukt op de levensmiddelenbranche (in 1991 was dit nog 43% van het totaal aantal delicten in de detailhandel). Diefstal van koopwaar is duidelijk het meest voorkomende delict. Daarbij zij vermeld, dat *vermoedens* van diefstal een groot aandeel hebben in de meldingen (87%). Zoals in hoofdstuk 3 al werd gezegd, zijn deze vermoedens een wat minder 'hard' gegeven dan de diefstallen waarbij een dader werd betrapt.

De *schade* door criminaliteit beloopt bijna 265 miljoen gulden (in één jaar tijd); dit is 22% van de totale criminaliteitsschade bij de detailhandel (in 1991 was de schade 226 miljoen gulden). Circa 60% van deze schade komt voor rekening van het delict diefstal van koopwaar. Inbraak neemt de tweede plaats in.

Tabel 24:
Percentage slachtoffers in de branche levensmiddelen en in de totale detailhandel

	branche levensmiddelen		totale detailhandel	
	%	%	%	
	1991	1995	1995	
Diefstal koopwaar	37	57	60	
Diefstal geld/waardepapier	12	14	10	
Inbraak	17	45	33	
Graffiti	19	10	17	
Vernieling	19	24	16	
Beroving ¹	-	-	2	
Bedreiging	9	7	12	
Totaal	55	73	74	

1) Aantal in originele steekproef is lager dan 10.

Tabel 25:
Totaal aantal
gepleegde delicten
en totale schade in
de branche levens-
middelen

	totaal aantal gepleegde delicten abs	totale schade (x 1 miljoen gulden)
Diefstal koopwaar	1.188.000	162,7
- betrappingen	155.700	
- vermoedens	1.032.000	
Diefstal geld/waardepapier	60.000	9,2
- betrappingen	5.400	
- vermoedens	54.600	
Inbraak	24.000	60,3
- geslaagde inbraken	9.500	
- pogingen	14.500	
Graffiti	19.400	2,4
Vernieling	45.400	29,9
Beroving	niet berekend	niet berekend
Bedreiging	10.000	n.v.t.
Totaal	1.347.000	264,5

Tabel 26:
Gemiddelde schade
per incident,
levensmiddelen-
branche en de
totale detailhandel

	branche levensmiddelen (guldens)		totale detailhandel (guldens)
	1991	1995	1995
Diefstal koopwaar	90	140	150
Diefstal geld/waardepapier	600	150	200
Geslaagde inbraak	20.400	6.060	16.700
Poging tot inbraak	650	185	580
Graffiti	50	120	70
Vernieling	800	660	645
Beroving	niet berekend	-	675
Totaal	210	200	200

In tabel 26 staat aangegeven hoe groot de gemiddelde *schade per geval* was. Dit geeft een indicatie van de *ernst* van de gepleegde delicten.

De gemiddelde schade per incident is in deze branche gelijk aan de gemiddelde schade in de totale detailhandel. Uit de tabel blijkt dat vestigingen in de levensmiddelenbranche vooral getroffen worden door (veel) delicten van relatief geringe omvang; de schades per geval liggen veelal rond of iets onder het gemiddelde voor de totale detailhandel. Alleen bij graffiti is de gemiddelde schade per geval iets hoger dan gemiddeld en bij geslaagde inbraak is de schade ruim onder het gemiddelde.

6.2 Vergelijking met de totale detailhandel

In figuur 1 wordt de criminaliteitsdruk op de branche levensmiddelen vergeleken met die in de totale detailhandel. Daartoe is de totale directe schade door criminaliteit gemiddeld over alle vestigingen in de branche (respectievelijk de totale detailhandel), dus inclusief de vestigingen die geen slachtoffer werden van criminaliteit.

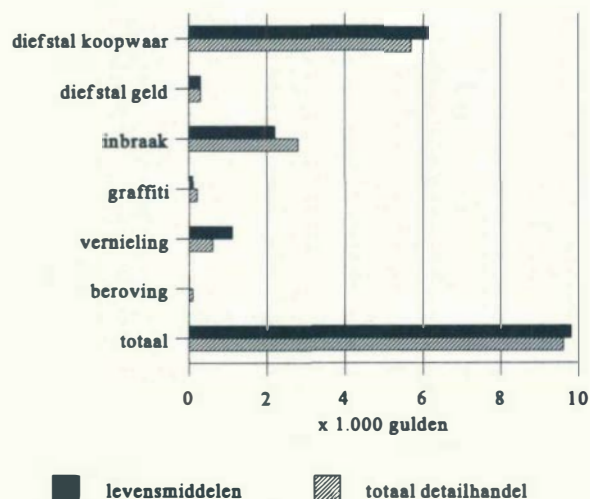
Dit geeft een beeld van de gemiddelde criminaliteitsdruk op de branche, vergeleken met de criminaliteitsdruk op de totale detailhandel.

Uit figuur 1 blijkt dat de branche levensmiddelen gemiddeld een iets hogere schade lijdt bij de delicten diefstal koopwaar en vernieling. Voor de overige delicten volgt deze branche ongeveer het schadepatroon van de totale detailhandel.

6.3 Reacties op criminaliteit

In deel I van dit rapport werd reeds vermeld dat winkeliers geen ijverige aangevers zijn: 39% *stelt* aangifte te doen bij verschillende soorten delicten; in totaal is er een feitelijk aangiftepercentage van 8% van de delicten. De levensmiddelenbranche scoort wat aangiftegedrag betreft hoger dan dit gemiddelde: 12% doet aangifte van de delicten.

Wat betreft *maatregelen* ter preventie van criminaliteit valt op dat winkeliers in deze branche, in vergelijking met 1991, de volgende maatregelen vaker zijn gaan nemen: een goede indeling van de winkel

Figuur 1:
Gemiddelde schade
per vestiging
(slachtoffers en
niet-slachtoffers) in
de branche levens-
middelen, en
gemiddelde schade
totale detailhandel

(54%), spiegels (41%), instructie van het personeel (48%) en het afkomen van kassagelden (60%).

Van de winkeliers in deze branche neemt 7% geen maatregelen om diefstal te voorkomen. 17% neemt geen maatregelen om inbraak te voorkomen (het gemiddelde over de detailhandel is 11% voor diefstal en 11% voor inbraak).

Vestigingen in de levensmiddelenbranche investeren gemiddeld f 3.025,- per jaar in beveiliging. Daarmee zijn zij relatief 'lage investeerders' (gemiddelde investering in beveiliging gehele detailhandel f 7.800,- per vestiging).

6.4 Kosten van criminaliteit

De levensmiddelenbranche lijdt zo'n 265 miljoen gulden directe schade door criminaliteit. Daarnaast wordt nog eens tussen de 55 en 81 miljoen gulden uitgegeven aan beveiliging tegen criminaliteit. Voor deze branche bedragen de kosten van criminaliteit² dus minimaal zo'n 320 miljoen gulden per jaar (exclusief verzekeringspremies).

6.5 Samenvatting

- Vestigingen in de levensmiddelenbranche lopen iets minder kans slachtoffer te worden van criminaliteit dan de totale groep detaillisten.
- Dit lagere risico heeft vooral te maken met iets lagere slachtofferpercentages voor de delicten diefstal van koopwaar, graffiti en beroving. Inbraak scoort daarop hoog in deze branche.
- Het totaal aantal in deze branche gepleegde delicten belooft bijna een kwart van alle in de detailhandel gepleegde delicten. Het blijkt dat deze

branche vooral zwaar wordt getroffen door grote aantallen diefstallen van relatief geringe omvang.

- Het aangiftgedrag van winkeliers in deze branche ligt boven het gemiddelde.
- Op het gebied van beveiliging tegen inbraak scoort de levensmiddelenbranche onder het gemiddelde, hetgeen zich ook lijkt te vertalen in een relatief hoog aantal geslaagde inbraken (bijna 40% van de inbraken slaagt) en een relatief hoog slachtofferpercentage (45%).
- In het totaal kost criminaliteit deze branche minstens 320 miljoen per jaar. De kosten van verzekering zijn hierbij niet meegerekend.

6.6 Aandachtspunten voor preventie

- Het doen van aangifte zal verder gestimuleerd moeten worden. Nu ontbreekt het signaal naar politie en justitie dat er sprake is van een fors criminaliteitsprobleem. Bovendien beschikken deze instanties nu niet over de informatie die nodig is om een goed preventief en repressief beleid te ontwikkelen.
- Ook de beveiliging tegen criminaliteit laat te wensen over: het niveau van de inbraakbeveiliging ligt onder het beveiligingsniveau van de totale detailhandel, terwijl een groot aantal detaillisten in deze branche (zeker in vergelijking met 1991) slachtoffer wordt van inbraak.
- Gezien de grote aantallen kleine 'gelegenheidsdelicten' kunnen maatregelen gericht op het verminderen van die gelegenheid zeker effectief zijn in deze branche. ■

2] Aangezien meer dan 30% van de vestigingen in deze branche de vraag naar de kosten van beveiliging niet heeft beantwoord, zijn er twee getallen berekend. Bij de minimum-berekening zijn de niet-antwoorders buiten beschouwing gelaten. Bij de maximum-berekening zijn de niet-antwoorders wel meegerekend. Zij kregen daarbij het gemiddelde voor die branche toebedeeld.

25 CIGARETTES
LÉGÈRES

WE HAVE GOT
STAYS
WITH THE CARD
NOT BUY HERE

**BRIEFMARKEN
MIT UNSEREN KARTEN**

De Telegraaf

**TIMBRES
AVEC NOS CARTES**

VISA

AMERICAN
FURNITURE

16

WE SEND PARCELS
ALL OVER THE WORLD

VICTORINOX

SCHWEIZER QUALITÄTS MESSEN
"SWISS ARMY KNIFE"

1941

TAJIMA, D. and NEHEM, Z. 2000
1999-2000

[illegible]

McGraw-Hill

zollfrei!

300 Cigaretten

5. — pro 750

2.9.10.10 *Chlorophyll a* (Chl *a*)
 2.9.10.11 *Chlorophyll b* (Chl *b*)
 2.9.10.12 *Chlorophyll c* (Chl *c*)

64-50020

© 1997

TEST VOLUME 2

100% COTTON

plan de ville

partita della città

WE SEND

WE SEND
PARCELS

PARCELS

ALL OVER
THE

THE WORLD

CONTEGGIO
SALVADAMANTI

[illegible]

10

Genotsartikelen

7.1 Basisgegevens over criminaliteit

De branche genotsartikelen bestaat (medio 1995) uit circa 6.725 vestigingen. Deze branche maakt daarmee ruim 5% uit van het totaal aantal vestigingen in de detailhandel. De vestigingen in deze branche zijn overwegend klein: 44% is een eenmanszaak, 52% heeft 2 tot 4 werknemers en slechts 4% heeft 5 of meer werknemers (zie ook bijlage 1). In de enquête zijn 92 vestigingen in deze branche ondervraagd. De gegevens uit de gesprekken zijn vervolgens herwogen naar de totale groep vestigingen in de branche.

Uit tabel 27 blijkt dat tachtig procent van de vestigingen in de genotsartikelenbranche in de periode juni 1994-mei 1995 slachtoffer is geworden van één of meer van de onderzochte delicten (5.380 slachtoffers). Deze branche kent daarmee een hoog percentage slachtoffers. Deze branche kent, in vergelijking met 1991, een lichte stijging in slachtofferschap van 5% (die echter lager ligt dan de gemiddelde stijging in de totale detailhandel van 11%).

De branche genotsartikelen scoort met name boven het gemiddelde met de

delicten diefstal koopwaar, diefstal geld, inbraak en graffiti.

Uit tabel 28 blijkt dat er in het totaal ruim 197.000 delicten zijn gepleegd tegen de genotsartikelenbranche (ruim 3% van het totaal aantal delicten in de detailhandel), waarvan het overgrote deel (68%) diefstal van koopwaar betrof (in 1991 ging het om totaal bijna 173.000 delicten). Daarbij zij opgemerkt dat het in vrij veel gevallen gaat om vermoedelijke diefstallen, waarbij geen dader is betrapt. Slechts in 28% van alle gemelde gevallen van diefstal werd een dader betrapt.

De totale schade van criminaliteit in deze branche bedraagt ruim 15 miljoen gulden (ruim 1% van de totale schade in de detailhandel; in 1991 was de schade 26,3 miljoen gulden). Inbraak en diefstal van koopwaar vormen, met respectievelijk 5,8 miljoen en 5,2 miljoen, de grootste kostenposten in deze branche.

In tabel 29 staat de gemiddelde schade per incident vermeld, voor de branche genotsartikelen en voor de totale detailhandel.

Dit geeft een indicatie van de *ernst* van de gepleegde delicten.

Tabel 27:
Percentage slachtoffers in de branche genotsartikelen en in de totale detailhandel

	branche genotsartikelen		totale detailhandel	
	% 1991	% 1995	% 1995	
Diefstal koopwaar	64	74	60	
Diefstal geld/waardepapier	(5)	15	10	
Inbraak	20	38	33	
Graffiti	23	21	17	
Vernieling	32	12	16	
Beroving	(6)	(4)	2	
Bedreiging	10	4	12	
Totaal	75	80	74	

Tabel 28:

Totaal aantal
gepleegde delicten
en totale schade in
de branche genots-
artikelen

	totaal aantal gepleegde delicten abs	totale schade (x 1 miljoen gulden)
Diefstal koopwaar	134.200	5,2
- betrappingen	29.200	
- vermoedens	105.000	
Diefstal geld/waardepapier	3.150	0,9
- betrappingen	900	
- vermoedens	2.250	
Inbraak	6.175	5,8
- geslaagde inbraken	1.565	
- pogingen	4.610	
Graffiti	50.300	1
Vernieling	2.650	2,3
Beroving	niet berekend	niet berekend
Bedreiging	890	n.v.t.
Totaal	197.400	15,2

Tabel 29:

Gemiddelde schade
per incident,
genotsartikelen
branche en de
totale detailhandel

	branche genotsartikelen (guldens)		totale detailhandel (guldens)
	1991	1995	1995
Diefstal koopwaar	60	40	150
Diefstal geld/waardepapier	-	285	200
Geslaagde inbraak	2.750	2.850	16.700
Poging tot inbraak	675	290	580
Graffiti	30	20	70
Vernieling	940	880	645
Beroving	-	-	675
Totaal	150	75	200

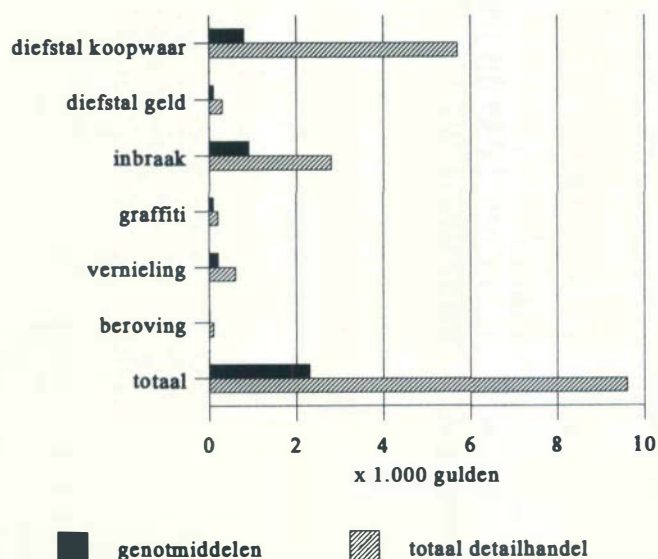
Met name bij diefstal van koopwaar blijkt het te gaan om kleine diefstalletjes, met een gemiddelde waarde van het gestolene van circa 40 gulden. Ook de schade die men door een inbraak en een geval van graffiti oploopt, blijft onder het gemiddelde voor de totale detailhandel. Alleen de schades door diefstal geld en vernieling liggen boven het gemiddelde. De geringere schade van inbraken wordt veroorzaakt door het feit dat de buit bij geslaagde inbraken relatief gering is: in deze branche heeft de buit een gemiddelde waarde van f 2.200,- per inbraak, in de totale detailhandel wordt er per inbraak voor circa f 6.750,- ontvreemd¹. Voorts speelt een rol dat vrij veel inbraken stranden in een poging. Slechts 25% van de inbraakpogingen leidde tot een geslaagde inbraak. De schade van inbraakpogingen is vrij gering. Over het algemeen geldt dat de branche genotsartikelen vooral getroffen wordt door relatief lichte criminele vergrijpen.

1) Deze getallen vindt u niet als zodanig terug in de tabel; daar zijn de waarde van de ontvreemde zaken (buit-schade) en de schade door braak (braakschade) samengevoegd.

7.2 Vergelijking met de totale detailhandel

In figuur 2 wordt de criminaliteitsdruk op de branche genotmiddelen vergeleken met die in de totale detailhandel. Daartoe is de totale directe schade door criminaliteit gemiddeld over alle vestigingen in de branche (respectievelijk de totale detailhandel), dus inclusief de vestigingen die geen slachtoffer werden van criminaliteit. Dit geeft een beeld van de gemiddelde criminaliteitsdruk op de branche, vergeleken met de criminaliteitsdruk op de totale detailhandel.

Uit figuur 2 blijkt dat de branche genotsartikelen, wat betreft schades, op alle onderscheiden delicten gemiddeld veel lager scoort dan de totale detailhandel. Deze branche kent, in vergelijking met de andere branches, de laagste gemiddelde (totale) criminaliteitsschade.

Figuur 2:
Gemiddelde schade per vestiging (slachtoffers en niet-slachtoffers) in de branche genotmiddelen, en gemiddelde schade totale detailhandel

7.3 Reacties op criminaliteit

Zoals in deel I van dit rapport al is besproken blinkt de detailhandel niet uit in aangiftebereidheid: 39% stelt aangifte te doen bij verschillende soorten delicten en de feitelijke aangifte van delicten bedraagt gemiddeld 8%. De branche genotsartikelen scoort onder dit gemiddelde: 20% van de winkeliers in deze branche stelt altijd aangifte te doen van delicten en 6% geeft feitelijk de delicten aan.

Als we kijken naar de genomen *maatregelen* ter preventie van diefstal en inbraak, scoort de genotsartikelenbranche redelijk positief. Veel genomen (goedkope) anti-diefstal maatregelen zijn: een goede indeling van de winkel (68%), afkomen van kassagelden (70%), instructie van het personeel (54%), gebruik van spiegels (51%) en afgesloten vitrines (39%). Circa 7% van de detaillisten in deze branche neemt geen maatregelen in het kader van diefstalpreventie (het gemiddelde hiervan in de detailhandel is 11%).

Relatief vaak genomen (goedkope) inbraakpreventieve maatregelen zijn inbraakwerend hang- en sluitwerk (77%), toepassing van een eenvoudig alarm (49%) en rolluiken (23%). Van de detaillisten neemt 6% in het geheel geen maatregelen om inbraak te voorkomen (het gemiddelde hiervan in de detailhandel is 11%).

De vestigingen in deze branche geven gemiddeld weinig uit aan (dure) beveiligingsmaatregelen; gemiddeld f 1.650,- per jaar (gemiddelde gehele detailhandel: f 7.800,- per jaar).

7.4 Kosten van criminaliteit

Criminaliteit in de genotsartikelenbranche leidt tot een directe schade van ruim 15 miljoen gulden.

Daarnaast wordt tussen de 8 en 11 miljoen gulden per jaar uitgegeven aan beveiliging². De totale kosten van criminaliteit voor de genotsartikelenbranche bedragen dus minimaal 23 miljoen gulden per jaar (exclusief verzekeringspremies).

7.5 Samenvatting

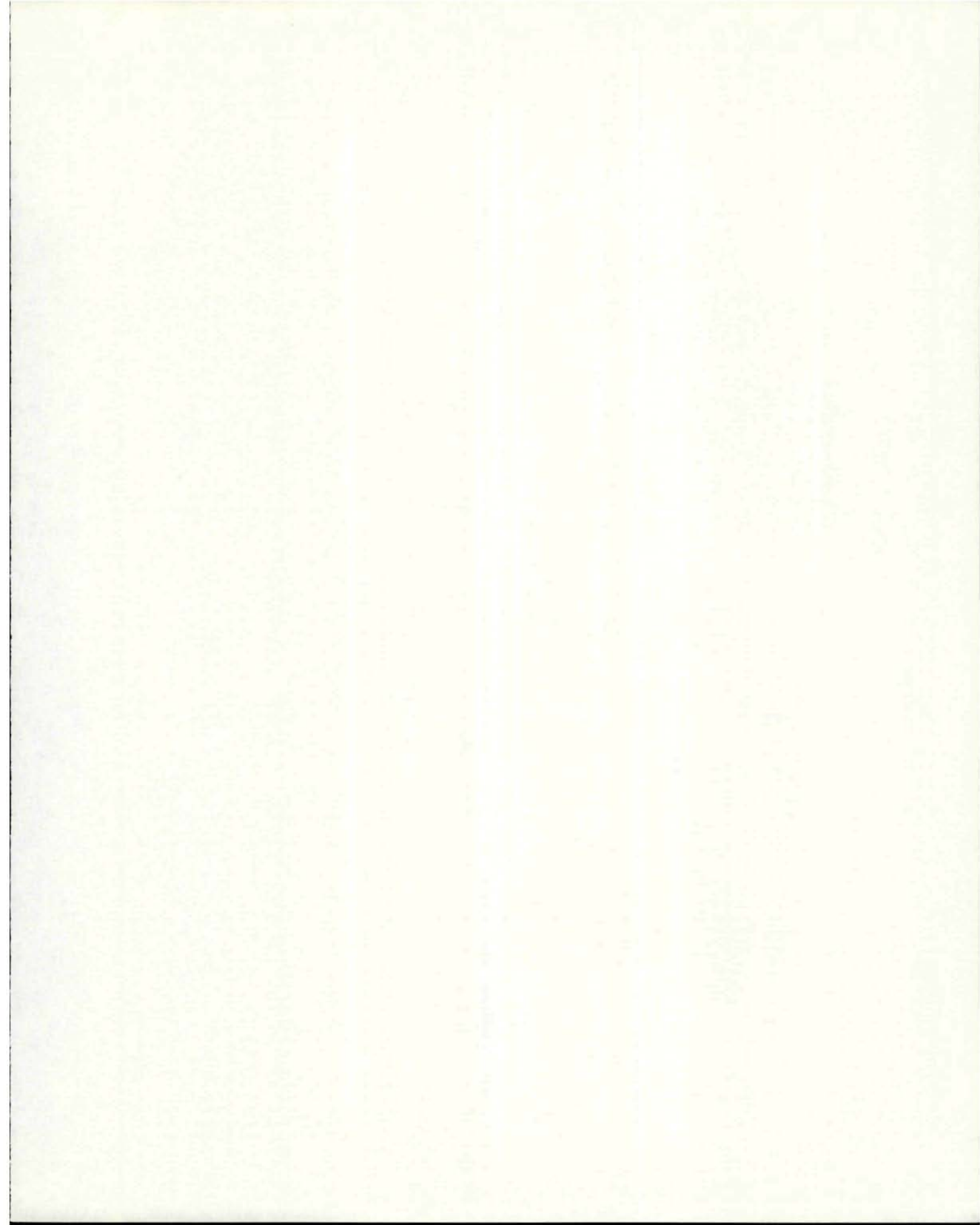
- De branche genotsartikelen heeft een hoog risico wat betreft criminaliteit: in één jaar tijd werd 80% van de vestigingen in deze branche slachtoffer van één of meer delicten.
- Het blijkt onder meer te gaan om diefstallen van koopwaar (70% van de gepleegde delicten). Deze diefstallen zijn over het algemeen kleine diefstalletjes. Ook de gemiddelde schade per inbraak ligt laag.
- De aangiftebereidheid van vestigingen in de genotsartikelenbranche ligt laag: slechts 6% doet aangifte van de delicten.
- Wat betreft maatregelen ter preventie van criminaliteit richt men zich op goedkope, eenvoudige ingrepen, waardoor de investeringen in beveiliging relatief laag liggen.
- Criminaliteit komt deze branche op een kostenpost van minstens 23 miljoen gulden per jaar te staan, exclusief de kosten van verzekeringspremies.

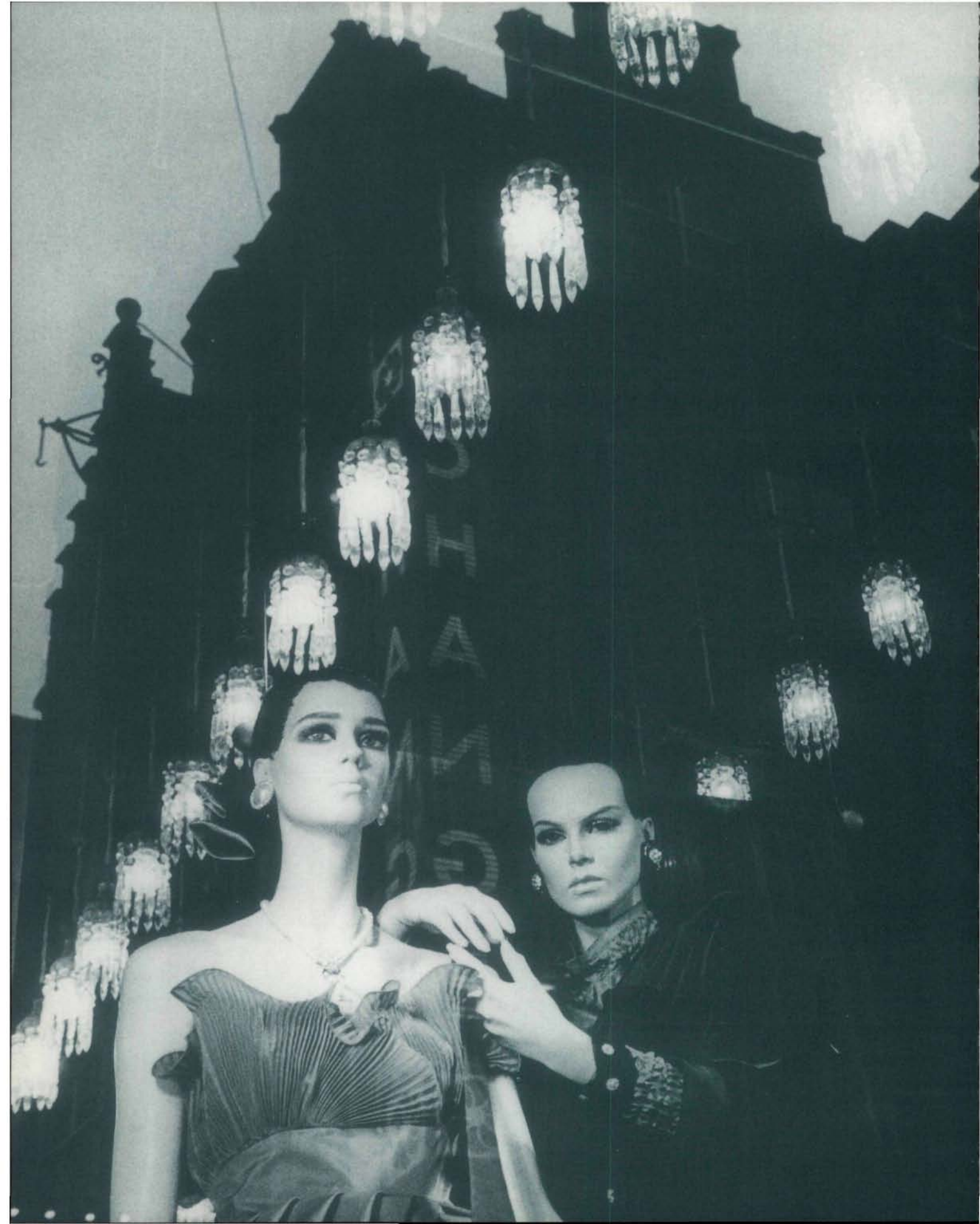
7.6 Aandachtspunten voor preventie

De branche genotsartikelen loopt een hoog risico en wordt vooral geplaagd door veel, relatief 'kleine' delicten, die per geval niet veel schade opleveren.

De beveiliging lijkt echter onvoldoende afgestemd op de risico's in de branche, waarbij preventie in het kader van voorkoming van diefstal koopwaar en inbraak meer aandacht behoeven. ■

2) Aangezien circa 25% van de vestigingen in deze branche de vraag naar de kosten van beveiliging niet heeft beantwoord, zijn er twee getallen berekend. Bij de minimum-berekening zijn de niet-antwoorders buiten beschouwing gelaten. Bij de maximum-berekening zijn de niet-antwoorders wel meegerekend. Zij kregen daarbij het gemiddelde voor die branche toebedeeld.

Textiel en schoeisel

8.1 Basisgegevens over criminaliteit

De branche textiel en schoeisel (verder kortweg aangeduid met 'textiel') omvat bijna 23.700 vestigingen. Deze branche maakt daarmee 19% uit van het totaal aantal vestigingen in de detailhandel. In deze branche komen veel kleine winkels voor: 36% van de vestigingen is een eenmanszaak, 51% heeft 2 tot 4 werknemers, 11% heeft er 5 tot 9 en slechts 2% heeft 10 of meer werknemers in dienst (zie ook bijlage 1). In de enquête zijn 92 vestigingen in de textielbranche ondervraagd. De gegevens zijn vervolgens herwogen naar de totale groep vestigingen in deze branche.

Uit tabel 30 blijkt dat circa 76% van de vestigingen in de textiel in één jaar tijd (juni 1994-mei 1995) te maken heeft gekregen met één of meer van de onderzochte delicten (18.010 slachtoffers). Dit slachtofferpercentage ligt iets boven het slachtofferpercentage voor de totale detailhandel. Het slachtofferpercentage in deze branche is in vergelijking met 1991 ongeveer overeenkomstig het gemiddelde gestegen. Er zijn in deze branche vooral veel slachtoffers van diefstal koopwaar:

72% (totale detailhandel: 60%). Bovendien is men relatief vaak slachtoffer van graffiti.

Uit tabel 31 blijkt dat er in totaal ruim 1 miljoen delicten zijn gepleegd tegen vestigingen in de textielbranche; dit is 18% van het totaal aantal in de detailhandel gepleegde delicten (in 1991 ging het om circa 275.000 delicten). De gepleegde delicten leverden de slachtoffers een totale schade op van ruim 260 miljoen gulden (22% van de totale criminaliteitsschade bij de detailhandel; in 1991 was er een schade van circa 205 miljoen gulden).

Het overgrote deel van de gemelde delicten (ongeveer 75%) heeft betrekking op diefstal van koopwaar. Het gaat daarbij in vrij veel gevallen om vermoedens van diefstal, en niet om concrete betrappingen. In 29% van de gemelde gevallen van diefstal is er sprake van een betrapte dader. Voorts valt bij inbraak op, dat van de bijna 18.000 inbraken er slechts 5.300 zijn geslaagd: 70% van de inbraken blijft dus beperkt tot een poging.

Uit tabel 32 blijkt dat de schade per geval bovengemiddeld hoog is, hetgeen met name geldt voor diefstal van koopwaar en

Tabel 30:
Percentage slachtoffers in de branche textiel en in de totale detailhandel

	branche textiel		totale detailhandel	
	%	%	%	
	1991	1995	1995	
Diefstal koopwaar	64	72	60	
Diefstal geld/waardepapier	(5)	9	10	
Inbraak	13	31	33	
Graffiti	(7)	25	17	
Vernieling	(2)	12	16	
Beroving	-	(4)	2	
Bedreiging	(6)	9	12	
Totaal	66	76	74	

Tabel 31:
Totaal aantal
gepleegde delicten
en totale schade in
de branche textiel

	totaal aantal gepleegde delicten abs	totale schade (x 1 miljoen gulden)
Diefstal koopwaar	771.600	202,5
- betrappingen	224.000	
- vermoedens	547.600	
Diefstal geld/waardepapier	2.190	0,4
- betrappingen	1.090	
- vermoedens	1.100	
Inbraak	17.600	44,9
- geslaagde inbraken	5.300	
- pogingen	12.300	
Graffiti	136.100	6,4
Vernieling	15.400	5,9
Beroving	niet berekend	niet berekend
Bedreiging	80.300	n.v.t.
Totaal	1.023.200	260,1

Tabel 32:
Gemiddelde schade
per incident, textiel
branche en de
totale detailhandel

		branche textiel (guldens)	totale detailhandel (guldens)
	1991	1995	1995
Diefstal koopwaar	675	260	150
Diefstal geld/waardepapier	-	180	200
Geslaagde inbraak	9.830	6.400	16.700
Poging tot inbraak	165	895	580
Graffiti	-	50	70
Vernieling	-	385	645
Beroving	-	-	675
Totaal	750	255	200

poging tot inbraak, terwijl de schadebedragen van (geslaagde) inbraak en vernieling lager liggen dan het gemiddelde voor de totale detailhandel.

8.2 Vergelijking met de totale detailhandel

In figuur 3 wordt de criminaliteitsdruk op de branche textiel en schoeisel vergeleken met die in de totale detailhandel. Daartoe is de totale directe schade door criminaliteit gemiddeld over *alle* vestigingen in de branche (respectievelijk de totale detailhandel), dus inclusief de vestigingen die geen slachtoffer werden van criminaliteit. Dit geeft een beeld van de gemiddelde criminaliteitsdruk op de branche, vergeleken met de criminaliteitsdruk op de totale detailhandel.

Uit figuur 3 komt naar voren dat de branche textiel en schoeisel relatief zwaar wordt getroffen door diefstal van koopwaar, terwijl men wat betreft schade gemiddeld iets lager scoort bij inbraak en vernieling.

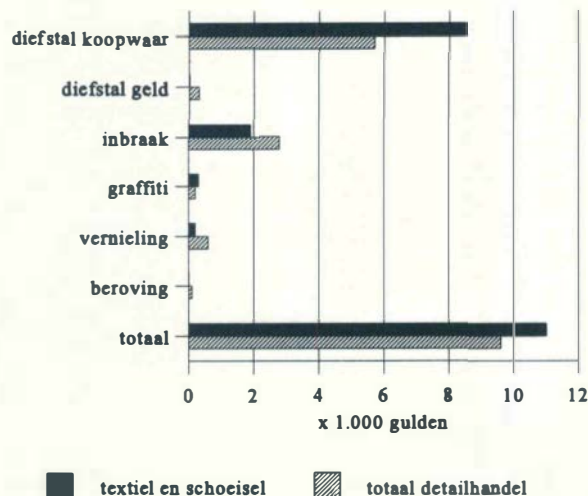
8.3 Reacties op criminaliteit

De aangiftebereidheid van vestigingen in de textiel ligt iets onder het gemiddelde van die in de totale detailhandel: 39% zegt dat de in deze branche gepleegde delicten worden aangegeven bij de politie, terwijl 6% van de delicten feitelijk wordt aangegeven.

Op het gebied van de maatregelen ter preventie van diefstal en inbraak nemen de vestigingen in de textiel met name de volgende preventiemaatregelen: een goede indeling van de winkel (61%), afkomen van kassagelden (66%), spiegels (58%), goede instructie van het personeel (56%), elektronische artikelbeveiliging (29%) en controle paskamers (31%).

Van kledingklemmen maakt slechts 13% van de winkeliers gebruik. Van de winkeliers in de textielbranche neemt 4% geen maatregelen ter voorkoming van diefstal (hetgeen lager is dan het gemiddelde van 11%).

Op het gebied van de inbraakpreventie

Figuur 3:
Gemiddelde schade
per vestiging
(slachtoffers en
niet-slachtoffers) in
de branche textiel
en schoeisel, en
gemiddelde schade
totale detailhandel

wordt gebruik gemaakt van inbraak-alarmering: 44% van de vestigingen heeft een eenvoudig alarm, 32% heeft een stil alarm met aansluiting op een meldkamer en 12% heeft alarmopvolging door een bewakingsdienst geregeld. Desalniettemin neemt 10% van de winkeliers in deze branche helemaal geen maatregelen ter voorkoming van inbraak (ongeveer overeenkomstig het gemiddelde van 11% voor de detailhandel).

De bedragen die men gemiddeld uitgeeft aan beveiliging zijn relatief hoog: 10.250 gulden per vestiging per jaar (gemiddelde gehele detailhandel: 7.800 gulden per vestiging per jaar).

8.4 Kosten van criminaliteit

De directe schade door criminaliteit bedraagt ruim 260 miljoen gulden.

Daarboven komen de jaarlijkse kosten voor beveiliging, voor de totale textielbranche liggen deze tussen de 130 en 240 miljoen gulden ¹. De totale kosten van criminaliteit bedragen dus minimaal 390 miljoen gulden per jaar voor de textielbranche (exclusief verzekeringspremies).

8.5 Samenvatting

- Van de vestigingen in de textiel is in één jaar tijd 76% slachtoffer geworden van de onderzochte delicten. Dit percentage ligt iets hoger dan het slachtofferpercentage voor de totale detailhandel (74%).
- Diefstal van koopwaar scoort hoog, op grote afstand gevolgd door inbraak en graffiti.
- Het aantal delicten dat gepleegd wordt, is hoog te noemen (18%). De schade per geval is voor diefstal van koopwaar ook hoog, zodat er een totale criminaliteits-

schade van ruim 260 miljoen gulden becijferd kan worden.

- Samenvattend kan men stellen dat vestigingen in deze branche met name een grote (schade)druk ervaren van diefstal van koopwaar.
- De aangiftebereidheid van vestigingen in de textiel ligt iets onder het (lage) gemiddelde van de totale detailhandel.
- Vestigingen in de textiel geven relatief veel geld uit aan beveiliging en er is sprake van een behoorlijk beveiligingsniveau. Deze beveiligingsinspanning lijkt gepast gezien de schade van circa 200 miljoen gulden van diefstal van koopwaar.
- In totaal kost criminaliteit deze branche minstens 390 miljoen gulden per jaar (de kosten van verzekering zijn hierbij nog niet meegerekend).

8.6 Aandachtspunten voor preventie

Beveiliging van koopwaar heeft de aandacht van de meeste winkeliers in de textielbranche, maar het kan nog altijd beter. Van relatief nieuwe vindingen als kledingklemmen wordt bijvoorbeeld nog steeds slechts door een kleine groep winkeliers gebruik gemaakt. ■

¹) Aangezien circa 46% van de vestigingen in deze branche de vraag naar de kosten van beveiliging niet heeft beantwoord, zijn er twee getallen berekend. Bij de minimum-berekening zijn de niet-antwoorders buiten beschouwing gelaten. Bij de maximum-berekening zijn de niet-antwoorders wel meegerekend. Zij kregen daarbij het gemiddelde voor die branche toebedeeld.

Woninginrichting

9.1 Basisgegevens over criminaliteit

De branche woninginrichting omvat ruim 12.950 vestigingen. Deze branche maakt daarmee 10% uit van het totaal aantal vestigingen in de detailhandel. Deze branche kent relatief veel eenmansbedrijven (41%), 43% heeft 2 tot 4 werknemers in dienst, 12% heeft 5 tot 9 werknemers en 4% heeft er 10 of meer (zie ook bijlage 1). In de enquête zijn 95 vestigingen in de branche woninginrichting ondervraagd. De gegevens zijn vervolgens herwogen naar de totale groep vestigingen in deze branche.

Uit tabel 33 blijkt dat in de branche woninginrichting 68% van de vestigingen in één jaar tijd (juni 1994-mei 1995) slachtoffer is geworden van een of meer van de onderzochte delicten (8.810 slachtoffers). Hiermee scoort de branche onder het gemiddelde van de totale detailhandel (74%). Daarentegen is er in vergelijking met 1991 wel sprake van een stijging van het slachtofferschap in deze branche, namelijk met 15%. Uit de tabel blijkt dat de branche woninginrichting bij de meeste

delicten onder het gemiddelde scoort (met name bij diefstal koopwaar en inbraak). In het geval van graffiti en bedreiging scoort men daarentegen relatief hoog.

Uit tabel 34 blijkt dat er in totaal ruim 149.000 delicten zijn gepleegd in de branche woninginrichting (3% van het totaal aantal delicten in de detailhandel; in 1991 circa 95.000 delicten). Diefstal van koopwaar maakt 73% uit van het totaal aantal gemelde delicten. Daarbij zij opgemerkt dat het bij meldingen van diefstal veelal gaat om vermoedens: slechts bij 20% van alle gemelde diefstallen is sprake van een betrapte dader.

De totale schade door criminaliteit bedraagt in deze branche bijna 50 miljoen gulden (circa 4% van de totale schade in de detailhandel; de schade in 1991 was nog circa 156 miljoen gulden). Daarvan zit een groot deel in de categorie diefstal koopwaar (50%) en inbraak (30%).

In tabel 35 staat vermeld hoeveel schade één incident gemiddeld opleverde.

Tabel 33:
Percentage slachtoffers in de branche woninginrichting en in de totale detailhandel

	branche woninginrichting		totale detailhandel
	% 1991	% 1995	% 1995
Diefstal koopwaar	40	43	60
Diefstal geld/waardepapier	(7)	8	10
Inbraak	26	21	33
Graffiti	(9)	25	17
Vernieling	(13)	12	16
Beroving	(1)	(1)	2
Bedreiging	(8)	15	12
Totaal	53	68	74

Tabel 34:

Totaal aantal
gepleegde delicten
en totale schade in
de branche
woninginrichting

	totaal aantal gepleegde delicten abs	totale schade (x 1 miljoen gulden)
Diefstal koopwaar	109.000	24,4
- betrapingen	21.700	
- vermoedens	87.300	
Diefstal geld/waardepapier	2.020	2,5
- betrapingen	760	
- vermoedens	1260	
Inbraak	7.200	14,9
- geslaagde inbraken	2.600	
- pogingen	4.600	
Graffiti	7.500	2,8
Vernieling	6.510	4,6
Beroving	niet berekend	niet berekend
Bedreiging	17.000	n.v.t.
Totaal	149.230	49,2

Tabel 35:

Gemiddelde schade
per incident,
branche woning-
inrichting en de
totale detailhandel

	branche woninginrichting (guldens)		totale detailhandel (guldens)
	1991	1995	1995
Diefstal koopwaar	285	225	150
Diefstal geld/waardepapier	niet berekend	1.240	200
Geslaagde inbraak	1.350	5.150	16.700
Poging tot inbraak	280	325	580
Graffiti	-	375	70
Vernieling	-	710	645
Beroving	-	-	675
Totaal	1.660	330	200

Uit de tabel blijkt dat de gemiddelde schade van delicten bij deze branche hoger is dan bij de totale detailhandel.

9.2 Vergelijking met de totale detailhandel

In figuur 4 wordt de criminaliteitsdruk op de branche woninginrichting vergeleken met die in de totale detailhandel. Daartoe is de totale directe schade door criminaliteit gemiddeld over *alle* vestigingen in de branche (respectievelijk de totale detailhandel), dus inclusief de vestigingen die geen slachtoffer werden van criminaliteit. Dit geeft een beeld van de gemiddelde criminaliteitsdruk op de branche, vergeleken met de criminaliteitsdruk op de totale detailhandel.

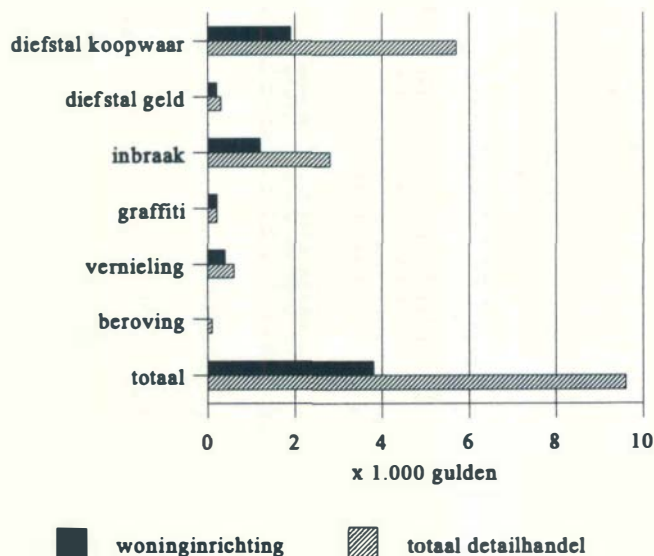
Uit figuur 4 blijkt dat de branche woninginrichting in vergelijking met de totale detailhandel (op alle delicten) wat betreft schade relatief licht wordt getroffen.

9.3 Reacties op criminaliteit

De branche woninginrichting doet relatief vaak aangifte van delicten: 43% stelt delicten aan te geven bij de politie (totale detailhandel: 39%) en 13% van de delicten wordt feitelijk aangegeven (totale detailhandel: 8%).

Wat betreft de maatregelen ter preventie van criminaliteit geeft deze branche het volgende beeld te zien, waarbij wordt opgemerkt dat 24% helemaal géén maatregelen treft ter voorkoming van diefstal (hetgeen veel hoger is dan het gemiddelde van 11% in de detailhandel).

Ten aanzien van beveiliging koopwaar en geld roomt met kasgeld af (29%), heeft men een speciale indeling van de winkel (32%) en afgesloten vitrines (34%). Wat betreft inbraakpreventie past men stil alarm met aansluiting op een meldkamer (28%), hang- en sluitwerk (66%) en inbraakalarm (46%) toe. Overigens treft 9%

Figuur 4:
Gemiddelde schade
per vestiging
(slachtoffers en
niet-slachtoffers) in
de branche
woninginrichting,
en gemiddelde
schade totale
detailhandel

van de winkeliers in deze branche helemaal geen maatregelen ter voorkoming van inbraak (iets lager dan het gemiddelde van 11% in de detailhandel).

Er wordt een gemiddelde jaarlijkse kostenpost voor beveiliging genoemd van bijna f 6000,-. Dit is onder het gemiddelde voor de totale detailhandel (f 7.800,-).

9.4 Kosten van criminaliteit

Criminaliteit kost de branche woninginrichting per jaar bijna 50 miljoen gulden. Men geeft bovendien tussen de 53 en 77 miljoen gulden per jaar uit aan beveiliging¹. De totale jaarlijkse kosten van criminaliteit bedragen voor de branche woninginrichting dus minimaal 103 miljoen gulden (exclusief verzekeringspremies).

9.5 Samenvatting

- De branche woninginrichting kent een lager dan gemiddeld risico om slachtoffer te worden van criminaliteit (68%). Daarentegen heeft deze branche in vergelijking met 1991 (53% slachtoffer) veel meer last gekregen van verschillende vormen van winkelcriminaliteit.
- Het gemiddelde schadecijfer per delict (f 330) ligt hoger dan in de totale detailhandel. Desalniettemin is het totale schadebedrag in de branche woninginrichting relatief laag.
- De aangiftebereidheid in de branche woninginrichting is hoger dan gemiddeld.
- Wat betreft de maatregelen ter preventie van criminaliteit blijkt dat in deze branche 24% helemaal geen maatregelen treft ter voorkoming van diefstal.
- De kosten voor beveiliging liggen relatief laag (onder het gemiddelde voor de totale detailhandel).

- De kosten van criminaliteit bedragen voor deze branche circa 103 miljoen gulden per jaar (exclusief kosten voor verzekeringen).

9.6 Aandachtspunten voor preventie

Gezien de sterke stijging van het slachtofferschap in de branche woninginrichting (in vergelijking met 1991) en de schadebedragen bij diefstal koopwaar, is een verbetering van de preventie met name tegen diefstal gewenst. Het aantal winkeliers dat geen maatregelen neemt ter voorkoming van diefstal is nog hoog en de gepleegde investeringen voor preventie zijn nu relatief laag. ■

1] Aangezien ruim 30% van de vestigingen in deze branche de vraag naar de kosten van beveiliging niet heeft beantwoord, zijn er twee getallen berekend. Bij de minimum-berekening zijn de niet-antwoorders buiten beschouwing gelaten. Bij de maximum-berekening zijn de niet-antwoorders wel meegeteld. Zij kregen daarbij het gemiddelde voor die branche toebedeeld.

DIE
ZIT!
PHILIPS
MATCHLINE
VIDEORECORDER!
1599,-

PHILIPS
MATCHLINE
VIDEO-
RECORDER
• MIT LCD ABSTANDSBESCHÜSS
1099,- 1599,-

TOP MODEL, OP 150P!

PHILIPS

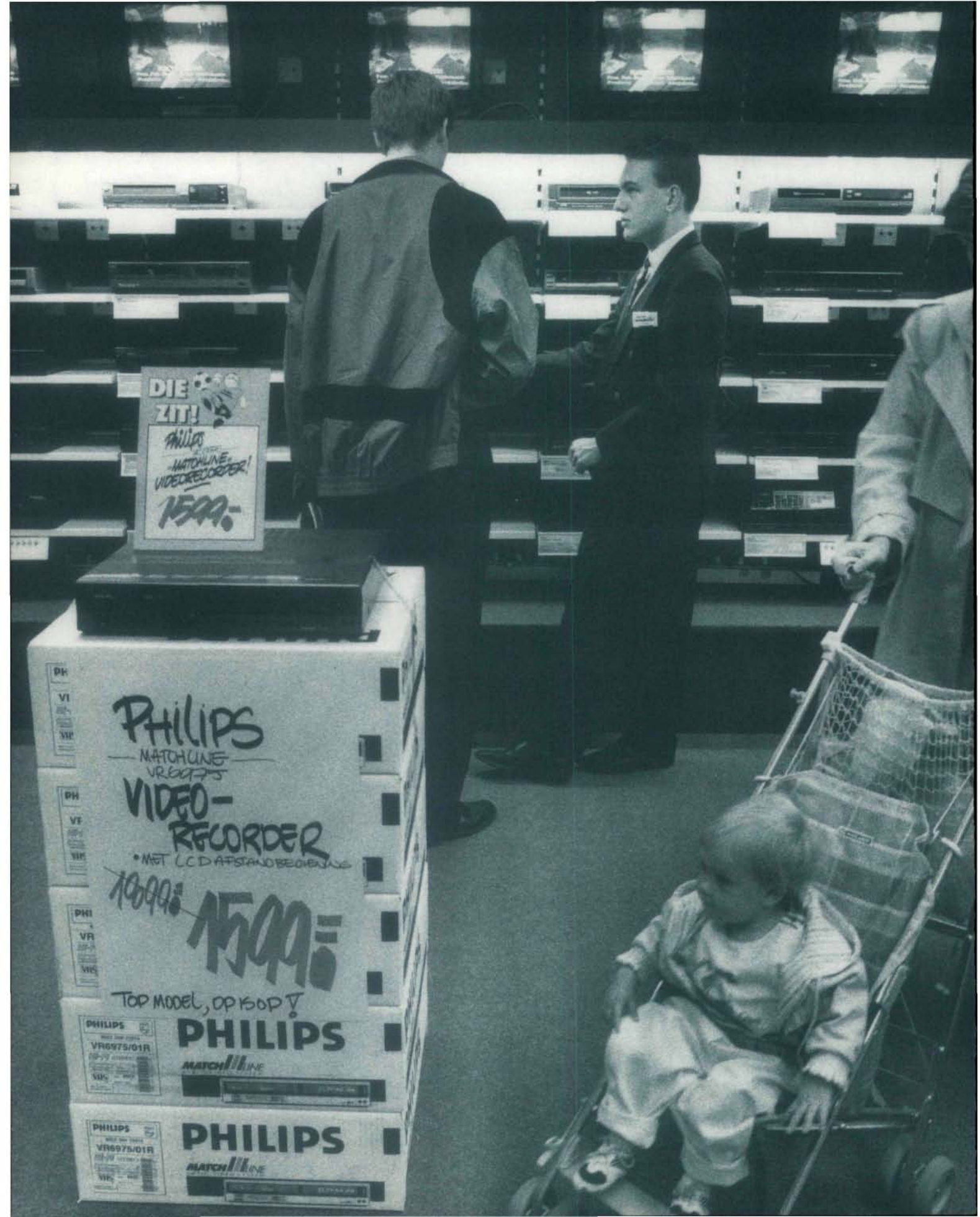
MATCHLINE

PHILIPS
VR6975/01R
100-110V
SUS

PHILIPS

MATCHLINE

PHILIPS
VR6975/01R
100-110V
SUS

Technische huisraad

10.1 Basisgegevens over criminaliteit

Er zijn circa 5.795 vestigingen in de branche technische huisraad. Deze branche maakt daarmee 5% uit van het totaal aantal vestigingen in de detailhandel.

Wat de grootte van de winkels betreft scoort deze branche als volgt: 34% is een eenmanszaak, 51% heeft 2 tot 4 werknemers in dienst, 11% heeft 5 tot 9 werknemers en 4% heeft er 10 of meer (zie ook bijlage 1). In de enquête zijn 64 vestigingen in deze branche ondervraagd¹. De resultaten zijn vervolgens herwogen naar de totale groep vestigingen in deze branche.

Uit tabel 36 blijkt dat de branche technische huisraad, met 67% slachtoffers van één of meer van de onderzochte delicten, behoort tot een relatief lage risicogroep in de detailhandel (3.880 slachtoffers). Het slachtofferschap van winkeliers in deze branche is bovendien in vergelijking met 1991 sterk gedaald. Uit de tabel blijkt dat vestigingen in deze branche alleen relatief hoog scoren op de delicten diefstal geld en bedreiging. Met name diefstal koopwaar en inbraak scoren (ook in vergelijking met 1991) laag.

Uit tabel 37 blijkt dat het aantal delicten in de branche technische huisraad circa 107.000 (2% van het totaal aantal delicten) bedraagt, waarvan een groot deel (49%) diefstallen van koopwaar (in 1991 was sprake van 58.000 delicten). Daarbij moet opgemerkt worden dat het vaak gaat om vermoedens van diefstal (87%). Voor inbraak geldt dat vrij veel inbraken blijven steken in een poging (72%).

De totale jaarschade door criminaliteit bedraagt 32 miljoen gulden (3% van de totale criminaliteitsschade; in 1991 was de schade bijna 43 miljoen gulden). Hier komt inbraak naar voren als het meest prominente delict: 50% van de totale criminaliteitsschade wordt veroorzaakt door dit vergrijp. Ook diefstal koopwaar scoort binnen deze branche hoog met 12,1 miljoen gulden (38% van de schade).

In tabel 38 staat vermeld hoeveel schade de verschillende delicten per incident veroorzaakten. Dit geeft een indicatie van de *ernst* van de delicten. Uit de tabel blijkt dat de gemiddelde schade over de delicten (per incident) in deze branche hoog ligt, hetgeen in sterke mate geldt voor diefstal koopwaar en inbraak. Bij geslaagde in-

1] De steekproef onder de winkeliers in de detailhandel was er mede op gericht circa 90 vestigingen per branche te ondervragen; dit aantal is echter (alleen) voor de branche technische huisraad niet gehaald.

Tabel 36:
Percentage slachtoffers in de branche technische huisraad en in de totale detailhandel

	branche technische huisraad		totale detailhandel	
	%	%	%	%
	1991	1995	1995	1995
Diefstal koopwaar	64	50		60
Diefstal geld/waardepapier	9	17		10
Inbraak	27	19		33
Graffiti	25	11		17
Vernieling	15	15		16
Berooving	(6)	(1)		2
Bedreiging	11	15		12
Totaal	80	67		74

Tabel 37:

Totaal aantal
gepleegde delicten
en totale schade in
de branche tech-
nische huisraad

	totaal aantal gepleegde delicten abs	totale schade (x 1 miljoen gulden)
Diefstal koopwaar	52.100	12,1
- betrappingen	7.000	
- vermoedens	45.100	
Diefstal geld/waardepapier	39.400	1,1
- betrappingen	-	
- vermoedens	39.400	
Inbraak	1.800	16,1
- geslaagde inbraken	500	
- pogingen	1.300	
Graffiti	5.900	0,6
Vernieling	4.000	2,1
Beroving	niet berekend	niet berekend
Bedreiging	4.000	n.v.t.
Totaal	107.200	32

Tabel 38:

Gemiddelde schade
per incident,
branche technische
huisraad en de
totale detailhandel

	branche technische huisraad (guldens)		totale detailhandel (guldens)
	1991	1995	1995
Diefstal koopwaar	835	230	150
Diefstal geld/waardepapier	330	28	200
Geslaagde inbraak	9.500	21.000	16.700
Poging tot inbraak	3.000	4.300	580
Graffiti	60	100	70
Vernieling	1.120	525	645
Beroving	niet berekend	-	675
Totaal	735	300	200

braken gaat het om een fors delict: per inbraak wordt er ter waarde van 21.000 gulden gestolen. Voorts valt de relatief hoge braak schade bij inbraakpogingen op².

10.2 Vergelijking met de totale detailhandel

In figuur 5 wordt de criminaliteitsdruk op de branche technische huisraad vergeleken met die in de totale detailhandel. Daartoe is de totale directe schade door criminaliteit gemiddeld over *alle* vestigingen in de branche (respectievelijk de totale detailhandel), dus inclusief de vestigingen die geen slachtoffer werden van criminaliteit. Dit geeft een beeld van de gemiddelde criminaliteitsdruk op de branche, vergeleken met de criminaliteitsdruk op de totale detailhandel.

Uit figuur 5 komt naar voren dat de branche technische huisraad op de meeste delicten gemiddeld een lagere schade kent dan de totale detailhandel; alleen bij inbraak is de gemiddelde schade overeen-

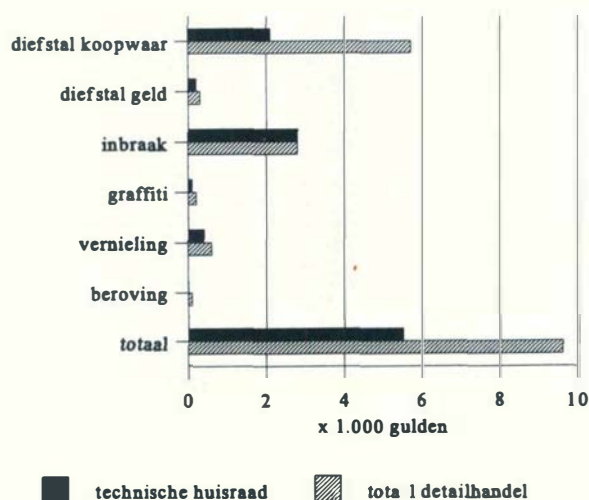
komstig de schade van de totale detailhandel.

10.3 Reacties op criminaliteit

De aangiftebereidheid in de branche technische huisraad ligt boven het gemiddelde: 13% doet aangifte van de delicten bij de politie (totale detailhandel: 8%).

Gezien de aard en waarde van de in de branche technische huisraad verhandelde goederen, kan verwacht worden dat vestigingen in deze branche meer dan gemiddeld beveiligd zijn. Van de winkeliers in deze branche stelt slechts 3% dat zij geen beveiligingsmaatregelen in het kader van diefstal nemen (lager dan het gemiddelde van 11% voor de detailhandel). Wat betreft diefstalpreventie scoort de branche technische huisraad hoog op de indeling van de winkel (58%), afnemen van kassageld (65%), instructie personeel (50%). Bovendien zijn er onder meer technische voorzieningen als bescherming van kassa's met een speciale kap (25%), elektronische artikelbeveiliging (24%) en een gesloten tv-circuit (22%).

2] Deze hoge braak schade kan een indicatie zijn dat de vestigingen in deze branche goed beveiligd zijn.

Figuur 5:
Gemiddelde schade
per vestiging
(slachtoffers en
niet-slachtoffers) in
de branche tech-
nische huisraad, en
gemiddelde schade
totale detailhandel

Wat betreft inbraakpreventie wordt vaak degelijk hang- en sluitwerk toegepast (82%). Bovendien hebben veel winkels (76%) een eenvoudig inbraakalarm en heeft 48% een stil alarm op een meldkamer. Van de winkeliers in deze branche stelt 3% geen maatregelen tegen inbraak te nemen (ook dit is lager dan het gemiddelde van 11% voor de detailhandel). Ondanks deze voorzieningen geeft een vestiging in de branche technische huisraad circa 3000 gulden uit aan deze beveiligingsmaatregelen (voor de totale detailhandel: gemiddeld f 7.800,- per vestiging). Het is mogelijk dat de investeringen voor beveiliging reeds eerder, in voorgaande jaren, hebben plaatsgevonden.

10.4 Kosten van criminaliteit

De branche technische huisraad lijdt per jaar een directe schade door criminaliteit van 32 miljoen gulden. Voorts besteedt deze branche per jaar tussen de 10 en 17 miljoen gulden aan beveiliging³. In het totaal kost criminaliteit deze branche minstens 42 miljoen gulden per jaar (exclusief verzekeringspremies).

10.5 Samenvatting

- De branche technische huisraad behoort tot de relatief lagere risicogroepen in de detailhandel: met uitzondering van diefstal geld en bedreiging liggen de slachtofferpercentages van de delicten onder het gemiddelde. Ook in vergelijking met 1991 is deze branche veel minder het slachtoffer geworden van winkelcriminaliteit (met name van diefstal koopwaar en inbraak).
- Inbraak neemt (desalniettemin) een prominente plaats in door de hoge gemiddelde schades die men per keer

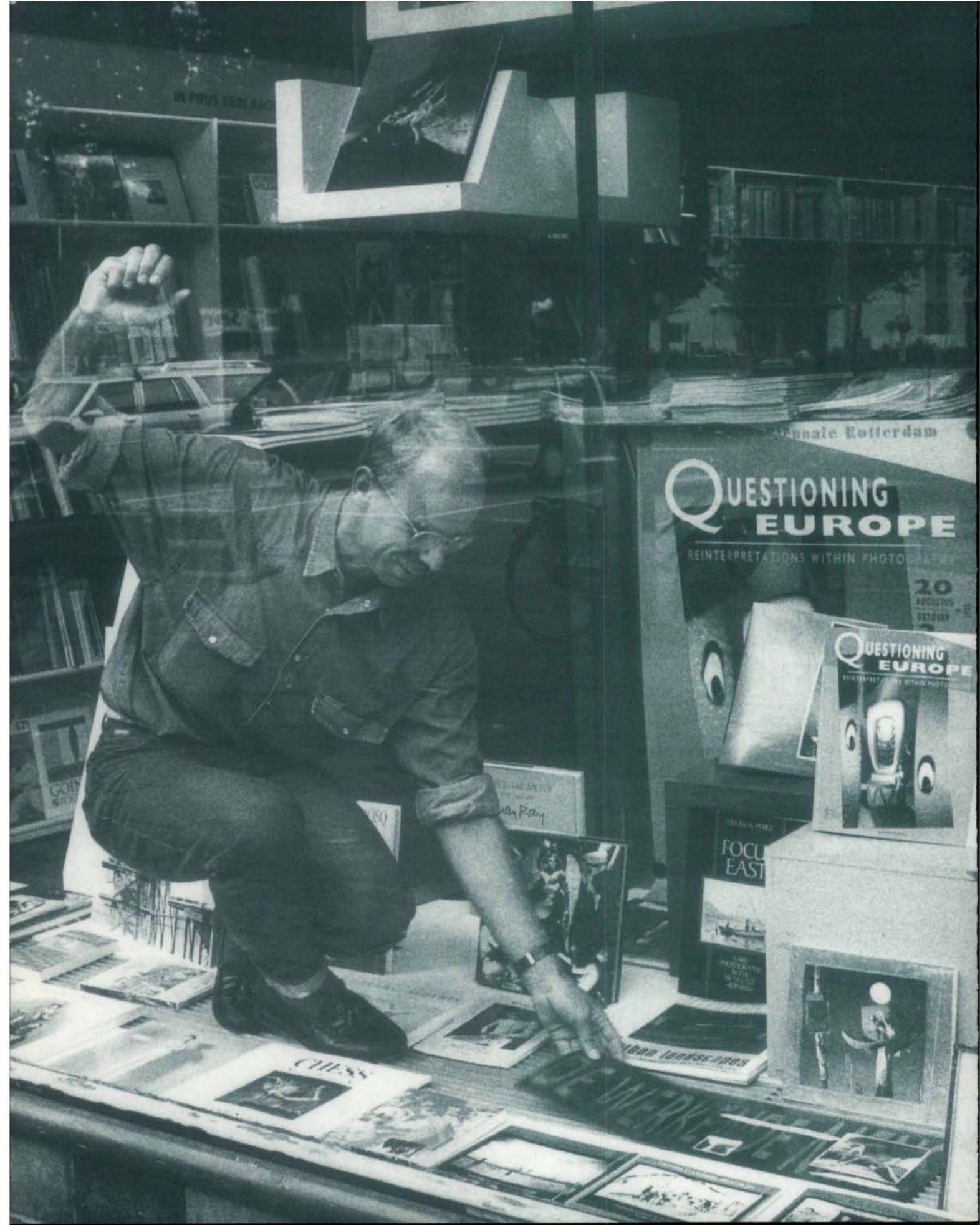
oploopt. Dit geldt ook voor de hoge braakschade bij inbraakpogingen. Dit kan wijzen op een goede inbraakpreventie. Het blijkt dan ook dat deze branche hoog scoort op technopreventieve inbraakmaatregelen. Het onderdeel geslaagde inbraken is dienovereenkomstig laag (28% geslaagd).

- In vergelijking met de totale detailhandel scoort de branche technische huisraad wat betreft het aantal delicten en de totale schade vrij gunstig. Ook dit wijst in de richting van een redelijk goede beveiliging.
- De aangiftebereidheid in de branche technische huisraad is boven gemiddeld.
- Het beveiligingsniveau van de branche technische huisraad is redelijk hoog. De kosten van de beveiliging zijn dienovereenkomstig geweest, maar lijken door investeringen in voorgaande jaren nu te dalen.
- In het totaal kost criminaliteit deze branche minstens 42 miljoen gulden per jaar (de kosten van verzekering zijn hierbij nog niet meegerekend).

10.6 Aandachtspunten voor preventie

In de branche technische huisraad lijkt sprake van een redelijk goed afstemming van de beveiligingsmaatregelen op de risico's. De toegenomen preventie heeft ook effect gehad op de hoogte van de totale schade die winkels in deze branche lijden. Gezien de hoge waarde van de gestolen artikelen verdient de beveiliging van deze artikelen echter blijvende aandacht. In deze branche leidt iedere winkeldiefstal die voorkomen kan worden tot een aanzienlijke besparing. Een punt van aandacht vergt de beveiliging tegen inbraak; met name de schade door inbraak is gemiddeld hoog. ■

3] Aangezien bijna 40% van de vestigingen in deze branche de vraag naar de kosten van beveiliging niet heeft beantwoord, zijn er twee getallen berekend. Bij de minimum-berekening zijn de niet-antwoorders buiten beschouwing gelaten. Bij de maximum-berekening zijn de niet-antwoorders wel meegerekend. Zij kregen daarbij het gemiddelde voor die branche toebedeeld.

Boek & kantoor

11.1 Basisgegevens over criminaliteit

De branche boek & kantoor (boekhandels, kantoorboekwinkels en andere kantoor-artikelen) omvat ruim 3.800 vestigingen. Dit is 3% van het totaal aantal vestigingen in het bedrijfsleven. In deze branche komen veel eenmanszaken voor (40%). Bijna de helft (46%) heeft 2 tot 4 werknemers, 10% heeft 5 tot 9 werknemers en 4% heeft 10 of meer werknemers in dienst (zie ook bijlage 1).

In de enquête zijn 91 vestigingen in de branche boek & kantoor ondervraagd. De gegevens zijn vervolgens herwogen naar de totale groep vestigingen in de branche boek & kantoor.

Uit tabel 39 blijkt dat in de branche boek & kantoor 65% van de vestigingen in één jaar tijd (juni 1994-mei 1995) het slachtoffer is geworden van één of meer van de onderzochte delicten (2.470 slachtoffers).

Daarmee behoort deze branche tot de laag-risicogroep. Alleen voor diefstal van koopwaar is het risico iets boven het gemiddelde. In vergelijking met 1991 is het slachtofferschap van de winkeliers in deze branche sterk gedaald.

Uit tabel 40 blijkt dat er in het totaal circa 186.000 delicten zijn gepleegd in deze branche (3% van het totaal aantal delicten; in 1991 waren er bijna 65.000 delicten in deze branche). Diefstal van koopwaar maakt 90% uit van dit totaal. Voor deze vorm van diefstal geldt overigens, dat het in vrij veel gevallen gaat om vermoedens: in 21 % van de gevallen van diefstal van koopwaar werd een dader betrapt.

De schade door criminaliteit bedraagt bijna 39 miljoen gulden (3% van de totale criminaliteitsschade; in 1991 ruim 34 miljoen schade). Er is een groot aandeel van de schade veroorzaakt door diefstal koopwaar: dit delict veroorzaakt 88% van de totale criminaliteitsschade in deze branche.

De schade door inbraak is in vergelijking met 1991 sterk gedaald: nu 2,7 miljoen, in 1991 nog 21,8 miljoen.

In tabel 41 staat vermeld hoeveel schade de delicten per *incident* berokkenen. Dit geeft een indicatie van de *ernst* van de gepleegde delicten. Over het algemeen ligt de schade per incident iets boven het gemiddelde van de detailhandel.

Tabel 39:
Percentage slachtoffers in de branche boek & kantoor en in de totale detailhandel

	branche boek & kantoor		totale detailhandel	
	%	%	%	
	1991	1995	1995	
Diefstal koopwaar	59	63	60	
Diefstal geld/waardepapier	22	10	10	
Inbraak	29	19	33	
Graffiti	16	17	17	
Vernieling	17	16	16	
Beroving	(3)	-	2	
Bedreiging	(4)	9	12	
Totaal	80	65	74	

Tabel 40:

Totaal aantal
gepleegde delicten
en totale schade in
de branche boek &
kantoor

	totaal aantal gepleegde delicten abs	totale schade (x 1 miljoen gulden)
Diefstal koopwaar	167.300	33,8
- betrappingen	35.300	
- vermoedens	132.000	
Diefstal geld/waardepapier	1.650	0,7
- betrappingen	900	
- vermoedens	750	
Inbraak	1.100	2,7
- geslaagde inbraken	400	
- pogingen	700	
Graffiti	2.300	0,2
Vernieling	1.300	1,2
Beroving	niet berekend	niet berekend
Bedreiging	12.500	n.v.t.
Totaal	186.100	38,6

Tabel 41:

Gemiddelde schade
per incident,
branche boek &
kantoor en de
totale detailhandel

	branche boek & kantoor (guldens)	totale detailhandel (guldens)
	1991	1995
Diefstal koopwaar	190	200
Diefstal geld/waardepapier	440	425
Geslaagde inbraak	21.700	4.750
Poging tot inbraak	165	1.145
Graffiti	30	85
Vernieling	700	925
Beroving	niet berekend	-
Totaal	525	205

De delicten die boven het gemiddelde van de totale detailhandel liggen betreffen met name diefstal van koopwaar, diefstal geld, poging tot inbraak en vernieling. De schade per geslaagde inbraak is relatief laag.

11.2 Vergelijking met de totale detailhandel

In figuur 6 wordt de criminaliteitsdruk op de branche boek en kantoor vergeleken met die in de totale detailhandel. Daartoe is de totale directe schade door criminaliteit gemiddeld over *alle* vestigingen in de branche (respectievelijk de totale detailhandel), dus inclusief de vestigingen die geen slachtoffer werden van criminaliteit. Dit geeft een beeld van de gemiddelde criminaliteitsdruk op de branche, vergeleken met de criminaliteitsdruk op de totale detailhandel.

Uit figuur 6 blijkt dat de branche boek en kantoor een gemiddeld hogere schade heeft dan de totale detailhandel. Deze

schade wordt voor een belangrijk deel veroorzaakt door diefstal van koopwaar.

11.3 Reacties op criminaliteit

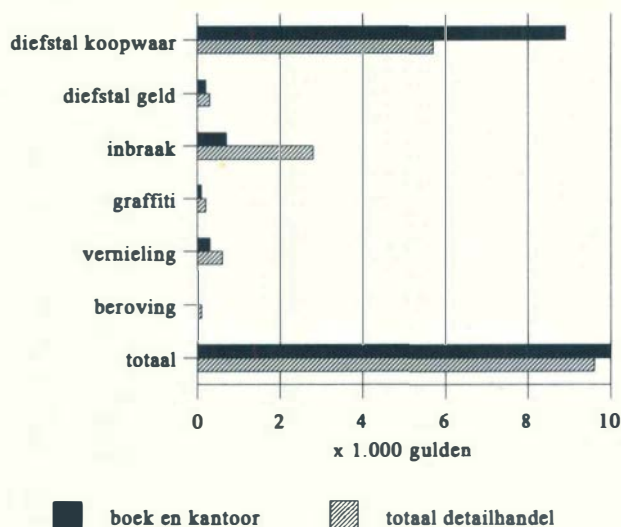
De aangiftebereidheid in de branche boek & kantoor is beneden-gemiddeld: 35% stelt aangifte te doen van de delicten en 6% doet feitelijk aangifte bij de politie.

Vestigingen in de branche boek & kantoor nemen met name de volgende maatregelen: een overzichtelijke indeling van de winkel (42%), afgesloten vitrines (39%), spiegels (43%), instructie personeel (37%) en het afromen kassageld (55%).

Van de winkeliers in deze branche stelt 11% helemaal geen maatregelen te nemen om diefstal te voorkomen (overeenkomstig het gemiddelde voor de detailhandel).

Op het gebied van de inbraakbeveiliging neemt men met name de volgende maatregelen: hang- en sluitwerk (77%), inbraakalarm (35%) en speciaal glas (25%).

In vergelijking met 1991 noemen nu relatief veel winkeliers de toepassing van

Figuur 6:
Gemiddelde schade
per vestiging
(slachtoffers en
niet-slachtoffers) in
de branche boek en
kantoor, en ge-
middelde schade
totale detailhandel

degelijk hang- en sluitwerk, terwijl nog relatief weinig winkels over een alarm beschikken: 35% van de vestigingen heeft een inbraakalarm (gemiddeld: 46%). Van de winkeliers blijkt nog 11% geen preventiemaatregelen tegen inbraak te nemen (overeenkomstig het gemiddelde voor de detailhandel).

Gemiddeld besteedt een vestiging in de branche boek & kantoor f 2.500,- aan deze beveiligingsmaatregelen, hetgeen weinig is in vergelijking met de totale detailhandel (f 7.800,-).

11.4 Kosten van criminaliteit

De directe jaarschade door criminaliteit in de branche boek & kantoor bedraagt bijna 39 miljoen gulden. Daarnaast wordt tussen de 7 en 10 miljoen gulden per jaar uitgegeven aan beveiliging¹. Criminaliteit kost de branche boek & kantoor dus minimaal 46 miljoen gulden per jaar (exclusief verzekeringspremies).

11.5 Samenvatting

- De branche boek & kantoor behoort tot de laag-risicogroep in de detailhandel (65% slachtoffer). Alleen het risico van diefstal van koopwaar is relatief hoog.
- Ook wat het aantal en de schade van de delicten betreft, is diefstal van koopwaar het grootste probleem.
- In de branche boek & kantoor is de aan-giftebereidheid van delicten beneden gemiddeld.
- De winkeliers in de branche boek & kantoor scoren, wat betreft het nemen van maatregelen ter voorkoming van diefstal en inbraak, overeenkomstig het gemiddelde van de totale detailhandel. Bij de preventie richt men zich op relatief goedkope maatregelen, waarbij de toepassing van elektronische voor-

zieningen relatief weinig voorkomt. De toepassing van eenvoudige inbraakvoorzieningen heeft, in vergelijking met 1991, wel geleid tot een aanzienlijke daling van de schade door inbraak.

- Criminaliteit kost deze branche minstens 46 miljoen gulden per jaar (exclusief kosten van verzekering).

11.6 Aandachtspunten voor preventie

Ofschoon de preventie van inbraak een aandachtspunt is geworden voor deze branche en zijn vruchten lijkt af te werpen, blijkt toch nog een relatief grote groep geen maatregelen te treffen (met name wat betreft inbraakalarm scoort deze branche laag). Een punt van zorg is bovendien de diefstal van koopwaar die 90% uitmaakt van de delicten in deze branche. Aanvullende preventiemaatregelen op dit terrein lijken gewenst. ■

¹) Aangezien 30% van de vestigingen in deze branche de vraag naar de kosten van beveiliging niet heeft beantwoord, zijn er twee getallen berekend. Bij de minimum-berekening zijn de niet-antwoorders buiten beschouwing gelaten. Bij de maximum-berekening zijn de niet-antwoorders wel meegeteld. Zij kregen daarbij het gemiddelde voor die branche toebedeeld.

Doe-het-zelf & ontspanning

12.1 Basisgegevens over criminaliteit

De branche doe-het-zelf & ontspanning (hierna kortweg aangeduid als doe-het-zelf) omvat 23.700 vestigingen. Dit is 19% van het totaal aantal vestigingen in de detailhandel. Veel vestigingen in deze branche zijn eenmanszaken (32%) of hebben 2 tot 4 werknemers (54%), 10% heeft 5 tot 9 werknemers en 4% heeft 10 of meer mensen in dienst (zie ook bijlage 1). In de enquête zijn 97 vestigingen in de branche doe-het-zelf ondervraagd. De gegevens zijn vervolgens herwogen naar de totale groep vestigingen in deze branche.

Uit tabel 42 blijkt dat in de branche doe-het-zelf 79% van de vestigingen in één jaar tijd (juni 1994-mei 1995) slachtoffer is geworden van een of meer van de onderzochte delicten (18.720 slachtoffers). Daarmee behoort deze branche tot de hoog-risicogroep. Ook is, in vergelijking met 1991, de stijging van het slachtoffer-schap in deze branche groot.

Uit tabel 43 blijkt dat de slachtofferpercentages in de branche doe-het-zelf met name hoger liggen bij diefstal koopwaar, graffiti en bedreiging.

In het totaal zijn ruim 915.000 delicten gepleegd in de branche doe-het-zelf (16% van het totaal aantal delicten; in 1991 waren er circa 350.000 delicten in deze branche). Diefstal van koopwaar maakt circa 93% van dit aantal delicten uit. Daarbij moet worden opgemerkt dat veel gemelde gevallen van diefstal betrekking hebben op vermoedens: in slechts 6% van de gevallen van diefstal koopwaar is een dader betrapt.

De totale schade door criminaliteit bedraagt ruim 290 miljoen gulden (in 1991 bijna 560 miljoen gulden). Dit is 24% van de totale schade die de detailhandel lijdt als gevolg van criminaliteit (in 1991 was dit nog ruim 40%). Hoofddcomponenten in deze schadesom zijn schade door diefstal van koopwaar (53%) en inbraakschade (36%). Voor inbraak geldt dat van de bijna 16.000 inbraken zo'n 62% bleef steken in een poging.

Tabel 44 geeft weer hoeveel schade de delicten *per incident* opleverden. Dit geeft een indicatie van de *ernst* van de gepleegde delicten. In het algemeen kan worden opgemerkt dat de gemiddelde schade per incident in deze branche hoog is.

Tabel 42:
Percentage slachtoffers in de branche doe-het-zelf en in de totale detailhandel

	branche doe-het-zelf		totale detailhandel	
	% 1991	% 1995	% 1995	
Diefstal koopwaar	40	71	60	
Diefstal geld/waardepapier	12	7	10	
Inbraak	17	32	33	
Graffiti	13	20	17	
Vernieling	12	15	16	
Berooving	0	(1)	2	
Bedreiging	(6)	14	12	
Totaal	49	79	74	

98

Tabel 43:
Totaal aantal
gepleegde delicten
en totale schade in
de branche doe-
het-zelf

	totaal aantal gepleegde delicten abs	totale schade (x 1 miljoen gulden)
Diefstal koopwaar	855.000	152,8
- betrappingen	48.000	
- vermoedens	807.000	
Diefstal geld/waardepapier	5.500	12,4
- betrappingen	2.000	
- vermoedens	3.500	
Inbraak	15.800	104,5
- geslaagde inbraken	6.000	
- pogingen	9.800	
Graffiti	23.800	4,5
Vernieling	14.900	16,3
Berooving	niet berekend	niet berekend
Bedreiging	14.900	n.v.t.
Totaal	915.000	290,5

Tabel 44:
Gemiddelde schade
per incident,
branche doe-het-
zelf en de totale
detailhandel

	1991	branche doe-het-zelf (guldens) 1995	totale detailhandel (guldens) 1995
Diefstal koopwaar	1.185	180	150
Diefstal geld/waardepapier	460	2.250	200
Geslaagde inbraak	31.375	16.550	16.700
Poging tot inbraak	230	530	580
Graffiti	210	190	70
Vernieling	920	1.090	645
Berooving	0	-	675
Totaal	1.450	315	200

Uit de tabel blijkt dat de branche doe-het-zelf wordt getroffen door vrij ernstige schadegevallen bij met name de delicten diefstal van geld/waardepapieren en vernieling. In vergelijking met 1991 zijn de schadebedragen per incident voor diefstal koopwaar en (geslaagde) inbraak aanzienlijk gedaald, waardoor ook de totale schade voor deze branche sterk is afgenomen.

12.2 Vergelijking met de totale detailhandel

In figuur 7 wordt de criminaliteitsdruk op de branche doe-het-zelf vergeleken met die in de totale detailhandel. Daartoe is de totale directe schade door criminaliteit gemiddeld over *alle* vestigingen in de branche (respectievelijk de totale detailhandel), dus inclusief de vestigingen die geen slachtoffer werden van criminaliteit. Dit geeft een beeld van de gemiddelde criminaliteitsdruk op de branche, vergeleken met de criminaliteitsdruk op de totale detailhandel.

Uit figuur 7 blijkt dat de doe-het-zelf

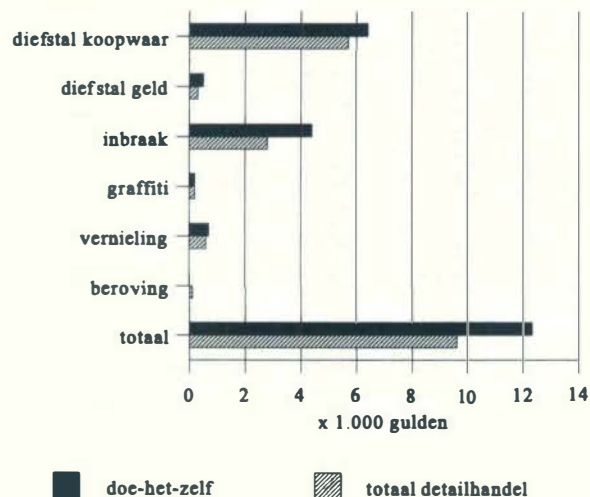
branche gemiddeld een hogere schade lijdt dan de totale detailhandel. Dit wordt veroorzaakt door de relatief hoge schades als gevolg van diefstal koopwaar, diefstal geld, inbraak en vernieling.

12.3 Reacties op criminaliteit

De detailhandel kent een lage aangiftebereidheid: 39% stelt delicten aan te geven en 8% geeft feitelijk delicten aan bij de politie. De branche doe-het-zelf ligt hier iets onder het gemiddelde: 38% van de winkeliers in deze branche stelt delicten aan te geven en de feitelijke aangifte bedraagt 6%.

Rekening houdend met de hoge schades die met name diefstal koopwaar, diefstal geld en inbraak tot gevolg hebben in deze branche, zou men verwachten dat vestigingen in deze branche actief zijn op het gebied van beveiliging tegen deze delicten. Wat betreft diefstal neemt men met name de volgende maatregelen: indeling winkel (64%), afgesloten vitrines (51%), instructie personeel (49%) en het afkomen kassageld (56%).

Figuur 7:
Gemiddelde schade
per vestiging
(slachtoffers en
niet-slachtoffers) in
de branche doe-
het-zelf, en ge-
middelde schade
totale detailhandel

Onder de winkeliers in deze branche neemt echter 17% geen maatregelen tegen diefstal (ruim boven het gemiddelde van 11% voor de detailhandel).

Ten aanzien van inbraak worden de volgende maatregelen genomen: hang- en sluitwerk (76%), inbraakalarm (59%), stil alarm (32%) en rolluiken (22%).

Bij 11% van de winkeliers in deze branche worden geen maatregelen tegen inbraak genomen (overeenkomstig het gemiddelde voor de detailhandel).

Wat betreft de financiële inspanning, met een gemiddelde jaarlijkse besteding aan beveiliging van bijna f 15.000,- per vestiging (totale detailhandel: f 7.800,- per vestiging), scoort de branche hoog.

12.4 Kosten van criminaliteit

De directe schade door criminaliteit in de branche doe-het-zelf bedraagt ruim 290 miljoen gulden per jaar. Daarnaast wordt tussen de 239 en 351 miljoen gulden per jaar uitgegeven aan beveiliging¹.

Criminaliteit kost de branche doe-het-zelf dus minimaal 529 miljoen gulden per jaar (exclusief verzekeringspremies).

12.5 Samenvatting

- Vestigingen in de branche doe-het-zelf lopen relatief veel risico om slachtoffer te worden van criminaliteit (79% slachtoffers). Deze branche is, in vergelijking met 1991, met een toename van 30% te omschrijven als de 'sterkste stijger' in slachtofferschap.
- Deze vestigingen lijden veel schade als gevolg van de gepleegde delicten diefstal van koopwaar en inbraken.
- De aangiftebereidheid in de branche doe-het-zelf ligt iets onder het gemiddelde voor de totale detailhandel.

Dit is, gezien de ernst van de gepleegde delicten, afwijkend van wat men zou mogen verwachten.

- Uit de opgave van genomen beveiligingsmaatregelen en de gemaakte kosten blijkt dat de vestigingen in de branche doe-het-zelf in vergelijking met 1991 een hoger beveiligingsniveau aan het realiseren zijn, ofschoon nog een relatief groot aantal vestigingen geen maatregelen heeft genomen tegen diefstal. Gezien de toename van het slachtofferschap in vergelijking met 1991, lijkt het er op dat deze branche nu een 'inhaalslag' aan het plegen is om het preventieniveau te verhogen. Dit heeft nog niet geleid tot een beperking van het slachtofferschap, maar wel tot een aanzienlijke verlaging van de geleden schade (bij diefstal koopwaar en inbraak).
- In totaal kost criminaliteit deze branche minstens 529 miljoen gulden per jaar (exclusief kosten van verzekeringen).

12.6 Aandachtspunten voor preventie

De aangiftebereidheid in de branche doe-het-zelf kan hoger. Dit is zeker gewenst gezien de vrij hoge schadebedragen die gemoeid zijn met elke individuele diefstal van geld of inbraak.

Het beveiligingsniveau van vestigingen in deze branche dient, bovenop de nu gedane investeringen, nog verder verhoogd te worden. Dit geldt zowel voor preventie van diefstal als voor inbraakpreventie. Voor deze branche geldt dat elke diefstal (van koopwaar en geld) of inbraak die voorkomen kan worden redelijke schadebeperking tot gevolg heeft. ■

¹) Aangezien 32% van de vestigingen in deze branche de vraag naar de kosten van beveiliging niet heeft beantwoord, zijn er twee getallen berekend. Bij de minimum-berekening zijn de niet-antwoorders buiten beschouwing gelaten. Bij de maximum-berekening zijn de niet-antwoorders wel meegeteld. Zij kregen daarbij het gemiddelde voor die branche toebedeeld.

Lichaamsverzorging

13.1 Basisgegevens over criminaliteit

De branche lichaamsverzorging telt ruim 5.160 vestigingen en maakt daarmee 4% uit van het totaal aantal vestigingen in de detailhandel. In deze branche komen relatief weinig eenmanszaken voor (16%) en relatief veel middelgrote vestigingen: 31% heeft 5-9 werknemers en 9% heeft 10 of meer werknemers in dienst. De grootste groep (44%) heeft 2-4 werknemers (zie ook bijlage 1).

In de enquête zijn 89 vestigingen in de branche lichaamsverzorging ondervraagd. De gegevens zijn vervolgens herwogen naar de totale groep vestigingen in deze branche.

Uit tabel 45 blijkt dat van de vestigingen in de branche lichaamsverzorging (in de periode juni 1994-mei 1995) bijna driekwart (74%) slachtoffer is geworden van één of meer van de onderzochte delicten (3.820 slachtoffers). Dit is overeenkomstig het gemiddelde van de totale detailhandel. In vergelijking met 1991 is sprake van een 'stabiele situatie' in deze branche wat betreft slachtofferschap.

Uit tabel 46 blijkt dat relatief hoge slachtofferpercentages zijn te vinden bij diefstal koopwaar en bedreiging.

In het totaal zijn in één jaar tijd bijna 720.000 delicten gepleegd in deze branche (13% van het totaal aantal delicten in de detailhandel). Diefstal van koopwaar maakt 98% uit van het totaal aantal gemelde delicten. Daarbij moet aangekend worden dat het zeer vaak gaat om vermoedens van diefstal: bij slechts 6% van de gevallen van diefstal is sprake van een betrapte dader. Dit betekent dat *vermoedens* van diefstal koopwaar een grote rol spelen in de cijfers over delicten in deze branche.

De totale schade door criminaliteit, bijna 50 miljoen gulden (4% van de totale criminaliteitsschade; in 1991 bijna 18 miljoen gulden), wordt voor 58% veroorzaakt door diefstal van koopwaar. Ook inbraak zorgt voor een grote schadepost: 16,5 miljoen, hetgeen 33% uitmaakt van de totale criminaliteitsschade in deze branche.

In tabel 47 worden de gemiddelde schades per incident weergegeven waardoor men

1) Voor de meeste delicten waren de slachtofferpercentages in 1991 aan de lage kant. Omdat er bij de enquête in 1991 slechts 55 vestigingen in deze branche waren onderzocht, zakte het aantal slachtoffers in de originele steekproef voor alle delicten onder de gestelde grens van 10, diefstal van koopwaar uitgezonderd. Om toch betrouwbare totaalgegevens over omvang en schade te kunnen berekenen zijn toen de delicten met lage aantallen slachtoffers samen gevoegd tot een categorie 'overige delicten' (hetgeen ook geldt voor de berekening van de ernst van de schade per incident).

Tabel 45:
Percentage slachtoffers in de branche lichaamsverzorging en in de totale detailhandel¹

	branche lichaamsverzorging		totale detailhandel	
	%	%	%	
	1991	1995	1995	
Diefstal koopwaar	66	61	60	
Diefstal geld/waardepapier	(9)	5	10	
Inbraak	(10)	29	33	
Graffiti	(9)	11	17	
Vernieling	(14)	13	16	
Beroving	-	-	2	
Bedreiging	(7)	18	12	
Totaal	74	74	74	

Tabel 46:
Totaal aantal
gepleegde delicten
en totale schade in
de branche
lichaamsverzorging

	totaal aantal gepleegde delicten abs	totale schade (x 1 miljoen gulden)
Diefstal koopwaar	703.500	28,9
- betrappingen	42.800	
- vermoedens	660.700	
Diefstal geld/waardepapier	950	niet berekend
- betrappingen	650	
- vermoedens	300	
Inbraak	2.620	16,5
- geslaagde inbraken	1.150	
- pogingen	1.470	
Graffiti	6.830	0,3
Vernieling	1.190	4,2
Beroving	niet berekend	niet berekend
Bedreiging	4.760	n.v.t.
Totaal	719.850	49,9

Tabel 47:
Gemiddelde schade
per incident,
branche lichaams-
verzorging en de
totale detail-
handel²

	branche lichaamsverzorging (guldens)		totale detailhandel (guldens)
	1991	1995	1995
Diefstal koopwaar	195	40	150
Diefstal geld/waardepapier	-	-	200
Geslaagde inbraak	-	13.300	16.700
Poging tot inbraak	-	815	580
Graffiti	-	45	70
Vernieling	-	3.530	645
Beroving	-	-	675
Overige delicten tezamen ³	130	-	-
Totaal	185	70	200

2) Gezien de lage aantallen in de steekproef van 1991 zijn de schades toen alleen berekend voor diefstal koopwaar en 'overige delicten' tezamen.

3) Diefstal geld + inbraak + graffiti + vernieling + bedreiging

een indruk krijgt van de *ernst* van de delicten.

Uit de tabel komt naar voren dat de gemiddelde schade per incident in de branche lichaamsverzorging lager ligt dan het gemiddelde van de gehele detailhandel. Zo ligt bijvoorbeeld de gemiddelde schade per diefstal van koopwaar lager dan het gemiddelde voor de totale detailhandel⁴. Vernieling en (poging tot inbraak) veroorzaken gemiddeld hoge schades.

13.2 Vergelijking met de totale detailhandel

In figuur 8 wordt de criminaliteitsdruk op de branche lichaamsverzorging vergeleken met die in de totale detailhandel. Daartoe is de totale directe schade door criminaliteit gemiddeld over *alle* vestigingen in de branche (respectievelijk de totale detailhandel), dus inclusief de vestigingen die geen slachtoffer werden van criminaliteit. Dit geeft een beeld van de gemiddelde cri-

minaliteitsdruk op de branche, vergeleken met de criminaliteitsdruk op de totale detailhandel.

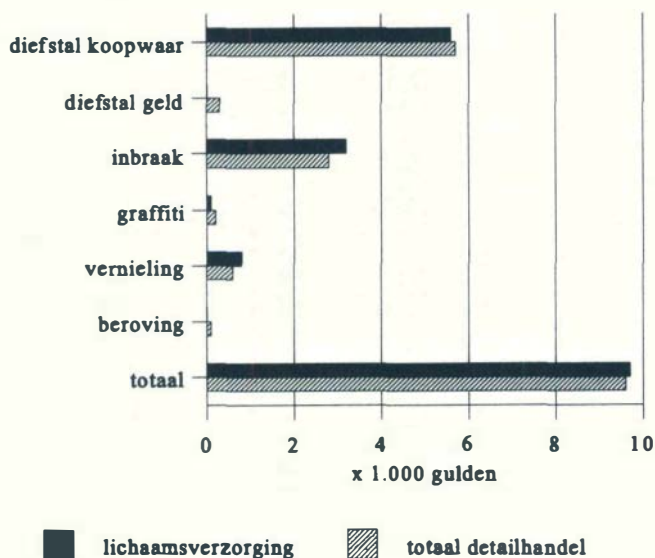
De schade in de branche lichaamsverzorging komt ongeveer overeen met de gemiddelde schade van de totale detailhandel. Alleen bij inbraak en vernieling scoren detaillisten in deze branche iets boven het gemiddelde van de detailhandel.

13.3 Reacties op criminaliteit

De aangiftebereidheid van de winkeliers in de branche lichaamsverzorging is laag: 35% stelt aangifte te doen, terwijl slechts 3% feitelijk aangifte doet van delicten.

De branche lichaamsverzorging is redelijk actief op het gebied van diefstalpreventie; de nadruk ligt daarbij op organisatorische en goedkopere technische maatregelen. Veel voorkomende diefstalpreventiemaatregelen zijn: overzichtelijke indeling van de winkel (60%), afkomen van kassagelden

4] Dit wordt mede veroorzaakt door het grote aantal vermoedens van diefstal waarvan de schade niet goed in te schatten is. Bovendien is een vergelijking met 1991 niet goed mogelijk door de optelling van de schade van meerdere delicten tezamen.

Figuur 8:
Gemiddelde schade per vestiging (slachtoffers en niet-slachtoffers) in de branche lichaamsverzorging, en gemiddelde schade totale detailhandel

(79%), spiegels (42%), vitrines (54%) en instructie van het personeel (64%). Desalniettemin neemt 5% van de winkeliers in deze branche geen maatregelen ter voorkoming van diefstal (het gemiddelde binnen de detailhandel ligt hier op 11%).

Op het gebied van de inbraakpreventie is deze branche, in vergelijking met 1991, actiever geworden. Hier ligt de nadruk op technische maatregelen (hang- en sluitwerk, 80%), 46% van de vestigingen heeft een geavanceerd (stil) alarm. Daarnaast past men speciaal glas toe (31%), heeft 60% een inbraakalarm en 19% alarmopvolging bewaking. Circa 6% van de vestigingen in deze branche zegt geen enkele inbraakpreventieve maatregel te hebben genomen (in 1991 nog 23%; het gemiddelde voor de detailhandel in 1995 ligt op 11%). De gemiddelde jaarlijkse kosten van beveiliging bedragen f 4.600,- per vestiging in de branche lichaamsverzorging. Dit ligt onder het gemiddelde van de totale detailhandel (f 7.800,- per vestiging).

13.4 Kosten van criminaliteit

De branche lichaamsverzorging lijdt circa 50 miljoen gulden directe schade per jaar door criminaliteit. Daarnaast wordt tussen de 12 en 24 miljoen gulden per jaar uitgegeven aan beveiliging⁵. Criminaliteit kost de branche lichaamsverzorging dus minimaal 62 miljoen gulden per jaar (exclusief verzekeringspremies).

13.5 Samenvatting

- In de branche lichaamsverzorging is 74% van de vestigingen slachtoffer geworden van criminaliteit. Wat risico betreft scoort deze branche daarmee gemiddeld. De situatie is wat betreft slachtofferschap in vergelijking met

1991 stabiel; of – anders gesteld – niet verslechterd.

- Diefstal van koopwaar is veruit het meest prominente delict in deze branche, zowel wat betreft het aantal slachtoffers als wat betreft het aantal delicten en de opgelopen schade. Ook inbraak zorgt voor een grote schade-post.
- De aangiftebereidheid in deze branche ligt ruim onder het gemiddelde.
- Preventiemaatregelen zijn met name gericht op organisatorische en technische maatregelen. De winkeliers in de branche zijn, in vergelijking met 1991, wel actiever geworden wat betreft de inbraakbeveiliging. De gemiddelde jaarlijkse besteding voor beveiliging ligt onder het gemiddelde voor de totale detailhandel.
- In totaal kost criminaliteit deze branche minstens 62 miljoen gulden per jaar (hierbij zijn de kosten voor verzekering nog niet meegerekend).

13.6 Aandachtspunten voor preventie

Diefstal van koopwaar is een redelijk groot probleem in deze branche. Het is vooral een 'volume-probleem': veel (kleinere) diefstallen zorgen tezamen voor een schade van 29 miljoen gulden.

In deze branche kan, gezien de toegenomen schade door diefstal van koopwaar, winst geboekt worden door verbetering van de diefstalpreventie: verdere verhoging van de afscherming van gewilde artikelen (vitrines) en de toepassing van elektronische vormen van artikelbeveiliging; dit laatste gebeurt (nog steeds) niet veel in deze branche. ■

5] Aangezien bijna 47% van de vestigingen in deze branche de vraag naar de kosten van beveiliging niet heeft beantwoord, zijn er twee getallen berekend. Bij de minimum-berekening zijn de niet-antwoorders buiten beschouwing gelaten. Bij de maximum-berekening zijn de niet-antwoorders wel meegerekend. Zij kregen daarbij het gemiddelde voor de branche toebedeeld.

Warenhuizen

14.1 Basisgegevens over criminaliteit

De branche warenhuizen omvat 408 vestigingen. Het is veruit de kleinste branche in de detailhandel: het maakt 0,3% uit van het totaal aantal vestigingen in de detailhandel. Ook wat betreft de grootte van de winkels is deze branche atypisch: 55% van de vestigingen heeft 20 of meer werknemers in dienst, 20% heeft 10-19 werknemers en slechts 13% heeft minder dan 5 werknemers; 12% heeft 5-9 werknemers (zie ook bijlage 1).

In de enquête zijn 94 warenhuizen onderzocht. De gegevens zijn vervolgens herwogen naar de totale groep warenhuizen.

Uit tabel 48 blijkt dat warenhuizen duidelijk behoren tot de hoog-risicogroep in de detailhandel: 97% van de warenhuizen gaf aan slachtoffer te zijn geworden van een of meer van de delicten (400 slachtoffers). Dit betekent dat nagenoeg ieder warenhuis te maken heeft gehad met één of meer van de onderzochte delicten. Bovendien is in vergelijking met 1991 sprake van een verdere stijging van het slachtofferschap onder warenhuizen.

Uit tabel 49 blijkt dat warenhuizen wat

slachtofferschap betreft op alle delicten (veel) hoger scoren dan gemiddeld, behalve bij inbraak. De slachtofferpercentages van de genoemde delicten zijn bij warenhuizen de hoogste van alle branches in de detailhandel. In het totaal worden er 260.450 delicten gemeld (4% van het totaal aantal delicten). Voor het overgrote deel (81%) betreft het diefstallen van koopwaar. Daarbij zij opgemerkt dat het in 83% van de gevallen gaat om vermoedens van diefstal (geen dader betrapt). Bij de meldingen van inbraak valt op dat het in 54% van de gevallen om inbraakpogingen gaat.

De totale schade als gevolg van deze delicten bedraagt ruim 44 miljoen gulden (4% van de totale criminaliteitsschade; in 1991 circa 30 miljoen gulden). Ook hier is het aandeel van diefstal van koopwaar groot: 82% van de schade wordt veroorzaakt door dit delict. Diefstal van geld veroorzaakt 7% van de totale criminaliteitsschade. De schade door inbraak is daarentegen relatief laag.

In tabel 50 staat vermeld hoeveel schade de delicten *per incident* veroorzaakten. Dit

Tabel 48:
Percentage slachtoffers in de branche warenhuizen en in de totale detailhandel

	branche warenhuizen		totale detailhandel	
	% 1991	% 1995	% 1995	
Diefstal koopwaar	84	95	60	
Diefstal geld/waardepapier	28	35	10	
Inbraak	21	26	33	
Graffiti	50	44	17	
Vernieling	24	39	16	
Berooving	(3)	(4)	2	
Bedreiging	38	44	12	
Totaal	89	97	74	

110

Tabel 49:

Totaal aantal
gepleegde delicten
en totale schade in
de branche waren-
huizen

	totaal aantal gepleegde delicten abs	totale schade (x 1 miljoen gulden)
Diefstal koopwaar	209.900	36
- betrapingen	35.800	
- vermoedens	174.100	
Diefstal geld/waardepapier	480	3,1
- betrapingen	180	
- vermoedens	300	
Inbraak	370	1,5
- geslaagde inbraken	170	
- pogingen	200	
Graffiti	4.000	1,2
Vernieling	1.700	2,3
Beroving	niet berekend	niet berekend
Bedreiging	44.000	n.v.t.
Totaal	260.450	44,1

Tabel 50:

Gemiddelde schade
per incident,
warenhuizen
branche en de
totale detailhandel

	branche warenhuizen (guldens)		totale detailhandel (guldens)
	1991	1995	1995
Diefstal koopwaar	520	170	150
Diefstal geld/waardepapier	3.590	6.460	200
Geslaagde inbraak	6.500	4.050	16.700
Poging tot inbraak	40	1.000	580
Graffiti	430	300	70
Vernieling	3.215	1.350	645
Beroving	niet berekend	-	675
Totaal	570	170	200

geeft een indicatie van de *ernst* van de gepleegde delicten.

Uit de tabel blijkt dat warenhuizen niet alleen te kampen hebben met veel delicten, maar dat het ook in enkele gevallen gaat om vrij ernstige delicten. Ofschoon de totale schade per incident onder het gemiddelde ligt voor de totale detailhandel, zijn er gemiddeld hoge schades bij diefstal geld, poging tot inbraak, graffiti en vernieling. Zoals gesteld scoort (geslaagde) inbraak wat betreft de schade relatief laag.

14.2 Vergelijking met de totale detailhandel

In figuur 9 wordt de criminaliteitsdruk op de branche warenhuizen vergeleken met die in de totale detailhandel. Daartoe is de totale directe schade door criminaliteit gemiddeld over *alle* vestigingen in de branche (respectievelijk de totale detailhandel), dus inclusief de vestigingen die geen slachtoffer werden van criminaliteit. Dit geeft een beeld van de gemiddelde cri-

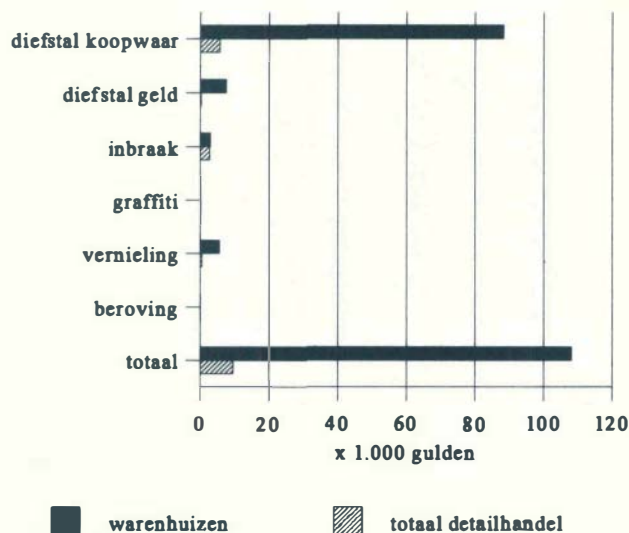
minaliteitsdruk op de branche, vergeleken met de criminaliteitsdruk op de totale detailhandel.

Warenhuizen hebben bij alle onderscheiden delicten (behalve beroving) de hoogste schadeposten in de detailhandel; vooral diefstal koopwaar zorgt voor een hoge schade. De gemiddelde schade voor een warenhuis (bijna f 110.000) is daarmee circa elf keer zo hoog als het gemiddelde voor de totale detailhandel.

14.3 Reacties op criminaliteit

De aangiftebereidheid van warenhuizen is relatief hoog: 42% stelt delicten aan te geven, terwijl 11% feitelijk aangifte doet.

Overeenkomstig de verwachting zijn warenhuizen ook zeer actief bezig met de preventie van delicten. Met name op het gebied van de diefstalpreventie worden veel en diverse maatregelen getroffen: op alle in de enquête opgenomen maatregelen scoren warenhuizen hoog tot zeer hoog. Alle warenhuizen nemen maatregelen ter voorkoming van diefstal (in

Figuur 9:
Gemiddelde schade
per vestiging
(slachtoffers en
niet-slachtoffers) in
de branchewaren-
huizen, en ge-
middelde schade
totale detailhandel

totaal neemt 11% van de vestigingen in de detailhandel geen maatregelen om diefstal te voorkomen).

Ook wat betreft inbraakpreventie neemt men veel maatregelen, met een nadruk op de meer geavanceerde elektronische maatregelen (stil alarm, TV-circuit). Een behoorlijk deel van de warenhuizen is bovendien aangesloten op een meldkamer (79%), heeft vaste manbewaking (17%) of laat het pand controleren door een surveillancedienst (27%). Ook wat betreft inbraakpreventie nemen alle warenhuizen maatregelen (in de detailhandel neemt 11% geen maatregelen ter voorkoming van inbraak).

Gemiddeld geeft een warenhuis f 54.000,- per jaar uit aan deze maatregelen (totale detailhandel: f 7.800,- per vestiging per jaar).

14.4 Kosten van criminaliteit

Warenhuizen lijden een directe schade van bijna 45 miljoen gulden per jaar door criminaliteit. Bovendien betaalt men tussen de 13 en 22 miljoen gulden per jaar aan beveiliging¹. Criminaliteit kost de warenhuizen dus minimaal 58 miljoen gulden per jaar (exclusief verzekeringspremies).

14.5 Samenvatting

- Warenhuizen lopen van alle branches in de detailhandel het grootste risico slachtoffer te worden van criminaliteit (97%). Met name diefstal, graffiti, vernieling en bedreiging komen in zeer veel vestigingen voor. In vergelijking met 1991 is het slachtofferschap verder gestegen en ook de totale schade is toegenomen.
- Diefstal van koopwaar is veruit het meest prominente delict, zowel wat

betreft omvang als wat betreft schade. Opmerkelijk is de relatief geringe betekenis van inbraak: geslaagde inbraken komen weinig voor en de schade door inbraak is dienovereenkomstig gering.

- Met uitzondering van inbraak kan de criminaliteitsproblematiek van warenhuizen getypeerd worden als omvangrijk, niet alleen wat betreft het aantal delicten, maar ook wat betreft de ernst van de delicten (hoge schades per geval, met name bij diefstal geld, graffiti en vernieling).
- Warenhuizen reageren actief op hun criminaliteitsproblemen. De aangiftebereidheid en de preventie-activiteit liggen hoog.
- Criminaliteit kost deze branche minstens 58 miljoen gulden per jaar (exclusief de kosten voor verzekeringen).

14.6 Aandachtspunten voor preventie

Warenhuizen zijn al zeer actief op het gebied van de diefstal- en inbraakpreventie en zeker wat betreft inbraak heeft deze strategie zijn vruchten afgeworpen. Toch vraagt het relatief hoge schadebedrag van gelddiefstal nadere aandacht.

Een punt van zorg is ook het hoge slachtofferpercentage van bedreiging (44% slachtoffer). Het feit dat dit in veel warenhuizen regelmatig voorkomt, wijst erop dat – mede gezien de veiligheid van het personeel – gerichte activiteiten nodig zijn. Het is niet mogelijk om op basis van de gegevens uit deze enquête in dit kader meer toegespitste preventie-adviezen te formuleren. Daartoe zou apart onderzoek gedaan moeten worden, waarin dieper wordt ingegaan op de ontwikkeling en achtergronden van de agressie waarmee personeel in warenhuizen (en enkele andere branches, waaronder benzine-stations) geconfronteerd wordt. ■

1) Aangezien 42% van de vestigingen in deze branche de vraag naar de kosten van beveiliging niet heeft beantwoord, zijn er twee getallen berekend. Bij de minimum-berekening zijn de niet-antwoorders buiten beschouwing gelaten. Bij de maximum berekening zijn de niet-antwoorders wel meegerekend. Zij kregen daarbij het gemiddelde voor die branche toebedeeld.

Benzine

15.1 Basisgegevens over criminaliteit

De branche benzine(stations) omvat 2.116 vestigingen. Dit is 2% van het totaal aantal vestigingen in de detailhandel. Tweederde (66%) van de benzinestations heeft 2 tot 4 werknemers in dienst, 13% is een eenmansbedrijf en 18% heeft 5 tot 9 werknemers (zie ook bijlage 1).

In de enquête zijn 96 benzinestations ondervraagd. De gegevens zijn vervolgens herwogen naar de totale groep benzine-stations.

Uit tabel 51 blijkt dat van de vestigingen in deze branche 77% in een jaar tijd (juni 1994-mei 1995) het slachtoffer is geworden van één of meer van de onderzochte delicten (1.630 slachtoffers). Daarmee zit deze branche (iets) boven het gemiddelde van de totale detailhandel. In vergelijking met 1991 is sprake van een redelijk stabiele situatie.

Delicten die voor deze branche hogere risico's met zich meebrengen zijn: diefstal¹, inbraak, vernieling, beroving en bedreiging (zie tabel 52).

In het totaal worden over 1994-1995 76.550

delicten gemeld door deze branche (ruim 1% van het totaal aantal delicten; in 1991 waren er evenveel delicten). Een groot deel van deze meldingen (76%) heeft betrekking op diefstal van koopwaar. Het gaat hierbij vaak om vermoedens: in 23% van de gevallen is een dader betrapt.

De totale schade door deze delicten bedraagt ruim 19 miljoen gulden (2% van de totale criminaliteitsschade; in 1991 was de schade ruim 44 miljoen gulden). De delicten inbraak, diefstal koopwaar en vernieling geven de grootste schadeposten. Van de inbraken blijft 57% beperkt tot een inbraakpoging.

In tabel 53 staat vermeld hoeveel schade de delicten *per incident* veroorzaakten. Dit geeft inzicht in de *ernst* van de verschillende delicten. De schade per incident ligt globaal beschouwd in deze branche iets hoger dan het gemiddelde schadebedrag voor de totale detailhandel. Diefstal van koopwaar blijkt (vergeleken met de totale detailhandel) laag te zijn. Daar staat tegenover dat diefstal geld, inbraakpogingen² en berovingen relatief hoge schades per geval opleveren.

1] Het **hoge** risico voor gelddiefstal heeft mogelijk ook te maken met het fenomeen 'wegrijden zonder te betalen' bij zelfbedieningsstations.

2] Een hoge schade bij inbraakpogingen kan wijzen op een goede inbraakbeveiliging: de inbreker moet blijkbaar veel werk verzetten (schade aanrichten) om binnen te kunnen komen.

Tabel 51:
Percentage slachtoffers in de branche benzine en in de totale detailhandel

	branche benzine		totale detailhandel	
	%	%	%	
	1991	1995	1995	
Diefstal koopwaar	53	66	60	
Diefstal geld/waardepapier	28	13	10	
Inbraak	46	37	33	
Graffiti	14	12	17	
Vernieling	42	30	16	
Beroving	13	7	2	
Bedreiging	20	20	12	
Totaal	76	77	74	

Tabel 52:
Totaal aantal
gepleegde delicten
en totale schade in
de branche benzine

	totaal aantal gepleegde delicten abs	totale schade (x 1 miljoen gulden)
Diefstal koopwaar	58.200	5,8
- betrappingen	13.300	
- vermoedens	44.900	
Diefstal geld/waardepapier	1.800	0,6
- betrappingen	800	
- vermoedens	1.000	
Inbraak	2.220	10,5
- geslaagde inbraken	960	
- pogingen	1.260	
Graffiti	2.400	0,1
Vernieling	8.500	2,1
Beroving	210	0,2
Bedreiging	3.220	n.v.t.
Totaal	76.550	19,3

Tabel 53:
Gemiddelde schade
per incident,
branche benzine en
de totale detail-
handel

	1991	branche benzine (guldens) 1995	totale detailhandel (guldens) 1995
Diefstal koopwaar	115	100	150
Diefstal geld/waardepapier	1.525	335	200
Geslaagde inbraak	6.285	9.060	16.700
Poging tot inbraak	1.125	1.430	580
Graffiti	80	40	70
Vernieling	1.900	250	645
Beroving	1.330	950	675
Totaal	580	250	200

15.2 Vergelijking met de totale detailhandel

In figuur 10 wordt de criminaliteitsdruk op de branche benzine vergeleken met die in de totale detailhandel. Daartoe is de totale directe schade door criminaliteit gemiddeld over *alle* vestigingen in de branche (respectievelijk de totale detailhandel), dus inclusief de vestigingen die geen slachtoffer werden van criminaliteit. Dit geeft een beeld van de gemiddelde criminaliteitsdruk op de branche, vergeleken met de criminaliteitsdruk op de totale detailhandel.

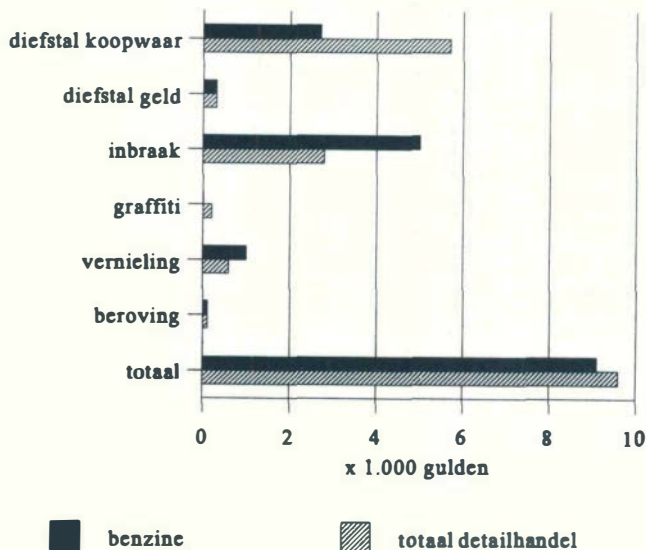
Uit figuur 10 blijkt dat benzinestations gemiddeld een iets lagere schade lijden door criminaliteit dan de ('gemiddelde') vestiging in de totale detailhandel. Delicten die bij benzinestations een relatief hoge schade veroorzaken zijn inbraak, vernieling en beroving.

15.3 Reacties op criminaliteit

De aangiftebereidheid van de respondenten bij de benzinestations is relatief hoog; 13% doet aangifte van de gepleegde delicten (gemiddeld detailhandel: 8%).

Maatregelen tegen diefstal richten zich vooral op de preventie van gelddiefstal en beroving: men roomt het kassageld regelmatig af (79%), past beschermkappen op de kassa's toe (28%), men beschikt vaak over een gesloten TV-circuit (50%) en vrij veel benzinestations beschikken over een kluis bij de kassa (66%). Bovendien maakt men tegen diefstal koopwaar gebruik van spiegels (35%) en heeft men rekening gehouden met de indeling van de winkel (61%).

Van de benzinestations stelt 6% in het geheel geen maatregelen te nemen ter voorkoming van diefstal (het gemiddelde voor de gehele detailhandel ligt op 11%).

Figuur 10:
Gemiddelde schade
per vestiging
(slachtoffers en
niet-slachtoffers) in
de branche
benzine, en ge-
middelde schade
totale detailhandel

3] Aangezien 45% van de vestigingen in deze branche de vraag naar de kosten van beveiliging niet heeft beantwoord, zijn er twee getallen berekend. Bij de minimum-berekening zijn de niet-antwoorders buiten beschouwing gelaten. Bij de maximum-berekening zijn de niet-antwoorders wel meegerekend. Zij kregen daarbij het gemiddelde voor die branche toebedeeld.

4] Van alle benzine-stations ligt 63% geïsoleerd van andere winkels (totale detailhandel: 10%) en 25% buiten de bebouwde kom (totale detailhandel: 5%).

5] Hier is niet apart naar gevraagd in de enquête. Het is echter aannemelijk dat een aantal respondenten dit hebben opgevat als 'vernietiging'.

6] Bij de preventie van overvallen bij benzine-stations worden overigens al verschillende organisaties betrokken, zoals de BOVAG, de BETA (organisatie van zelfstandige tankstations) en de NOVOK (organisatie van oliehandelaren). Ook de veiligheidsmaatregelen in het kader van de Arbeidswetgeving spelen hier een rol.

Op het gebied van de inbraakpreventie worden vrij veel maatregelen toegepast. Met name hang- en sluitwerk (77%), glas-afscherming met behulp van rolluiken (27%), toepassing van speciale glassoorten (40%) en het aanbrengen van een luid (78%) en/of stil alarm (62%) komen veelvuldig voor in deze branche. Meer dan een vijfde (22%) van de benzinestations maakt gebruik van alarmopvolging door een bewakingsdienst.

Slechts 2% van de benzinestations zegt geen inbraakpreventieve maatregelen te nemen (in 1991 was dit nog 16%; het gemiddelde voor de detailhandel bedraagt in 1995 11%).

Gemiddeld geeft een benzinestation f 8.600,- per jaar uit aan beveiliging (totale detailhandel: f 7.800,- per jaar per vestiging).

15.4 Kosten van criminaliteit

De directe schade van criminaliteit in deze branche bedraagt ruim 19 miljoen gulden per jaar. Daarnaast wordt tussen de 10 en 18 miljoen gulden per jaar uitgegeven aan beveiliging³. Criminaliteit kost de benzine-stations dus minimaal 29 miljoen gulden per jaar (exclusief verzekeringspremies).

15.5 Samenvatting

- Van de benzinestations is ruim driekwart in één jaar tijd slachtoffer geworden van criminaliteit. Daarmee scoort deze branche qua algemeen risico iets boven het gemiddelde. Het slachtoffer-schap is in vergelijking met 1991 slechts licht (met 1%) gestegen.
- Diefstal van koopwaar is het delict dat het meest voorkomt. De grootste schadeveroorzakers zijn inbraak, diefstal koopwaar en vernietiging. De schade door inbraak zit voor meer dan de helft

in de aangebrachte braakschade.

- De vestigingen in de branche benzine doen in het algemeen relatief vaak aangifte van delicten.
- Benzinestations zijn redelijk actief op het gebied van beveiliging. Men geeft dan ook gemiddeld meer geld uit aan beveiliging. De genomen maatregelen ter voorkoming van diefstal, inbraak en beroving hebben blijkbaar hun effect op de totale schade die benzinestations lijden door criminaliteit (een afname van 25 miljoen in vergelijking met 1991).
- Criminaliteit kost deze branche in totaal minstens 29 miljoen gulden per jaar (exclusief de kosten voor verzekeringen).

15.6 Aandachtspunten voor preventie

Benzinestations zijn door hun ligging kwetsbaar voor 'lawaaierige' delicten als inbraak en vernietiging⁴. De schades die juist deze delicten opleveren zijn dan ook navenant.

Aangezien sociale controle op veel benzinestations ontbreekt, moet veel aandacht worden besteed aan technische en elektronische beveiliging. Een mogelijke verklaring voor de hoge vernietigingsschades is het feit dat benzinepompen nogal eens opengebroken worden, zodat men gratis kan tanken⁵.

Een tweede aandachtspunt zijn de hoge risico's wat betreft beroving en bedreiging. Naast de materiële schade is de immateriële schade (letsel, onveiligheidsgevoelens bij het personeel) van deze delicten aanzienlijk. Gezien de 'eenzame' werkplek zal preventie zich onder meer moeten richten op technische en elektronische maatregelen. Bovendien is aandacht mogelijk voor training van personeel in het geval beroving en bedreiging zich voordoen⁶. ■

Bijlagen

Bijlage 1 Beschrijving van populatie en steekproef

121

Tabel 1

Aantal vestigingen in de populatie en in de steekproef, per branche

Branche	Aantal in steekproef		Aantal in populatie	
	abs	%	abs	%
Levensmiddelen	88	9	26.881	21
Genotmiddelen	92	9	6.724	5
Textiel & schoeisel	92	9	23.676	19
Wonen	95	9	12.958	10
Technische huisraad	64	6	5.795	5
Boeken & kantoorbehoeften	91	9	3.848	3
Doe-het-zelf & ontspanning	97	10	23.713	19
Lichaamsverzorging	89	9	5.161	4
Benzinestations	96	10	2.116	2
Warenhuizen	94	9	408	-
Overige/anders	110	11	15.430	12
Totaal	1.008	100	126.710	100

Tabel 2

Populatie naar branche en grootteklasse (abs)

Branche	1	2-4	5-9	10-19	20-+	Totaal
Levensmiddelen	5480	13880	4491	1941	1089	26.881
Genotmiddelen	2919	3519	244	34	8	6.724
Textiel & schoeisel	8621	11976	2509	445	125	23.676
Wonen	5262	5627	1552	405	112	12.958
Technische huisraad	1955	2973	652	157	58	5.795
Boeken & kantoorbehoeften	1547	1772	393	100	36	3.848
Doe-het-zelf & ontspanning	7473	12916	2490	624	210	23.713
Lichaamsverzorging	812	2289	1597	438	25	5.161
Benzinestations	281	1392	378	50	15	2.116
Warenhuizen	10	41	50	83	224	408
Overige/anders	7583	5742	1215	601	289	15.430
Totaal	41.943	62.127	15.571	4.878	2.191	126.710

Populatie naar branche en grootteklasse (in %)

Branche	1	2-4	5-9	10-19	20-+	Totaal
Levensmiddelen	20	52	17	7	4	26.881
Genotmiddelen	43	52	4	1	-	6.724
Textiel & schoeisel	36	51	11	2	-	23.676
Wonen	41	43	12	3	1	12.958
Technische huisraad	34	51	11	3	1	5.795
Boeken & kantoorbehoeften	40	46	10	3	1	3.848
Doe-het-zelf & ontspanning	32	54	11	3	-	23.713
Lichaamsverzorging	16	44	31	9	-	5.161
Benzinestations	13	66	18	2	1	2.116
Warenhuizen	2	10	12	20	55	408
Overige/anders	49	37	8	4	2	15.430
Totaal	33	49	12	4	2	126.710

Bijlage 2 Overzichtstabellen

Tabel 1A

Gemiddeld aantal delicten per slachtoffer, per branche ¹

Branche	Diefstal koopwaar		Diefstal geld/ waardepapier		Inbraak	
	<i>betrapping</i>	<i>vermoeden</i>	<i>betrapping</i>	<i>vermoeden</i>	<i>geslaagd</i>	<i>poging</i>
Levensmiddelen	12,8	72,3	1,9	19,5	1,6	1,8
Genotsartikelen	8,0	23,9	1,4	58,5	1,2	2,6
Textiel & schoeisel	18,6	41,2	1,0	1,0	1,7	2,1
Woninginrichting	4,8	20,3	1,0	1,4	1,7	2,7
Technische huisraad	3,4	18,5	1,0	39,9	1,1	1,8
Boek & Kantoor	20,5	64,9	3,3	4,8	1,1	1,6
Doe-het-zelf	5,1	49,0	1,9	5,0	1,5	1,8
Lichaamsverzorging	17,2	234,8	4,6	1,7	1,8	1,4
Warenhuizen	95,5	578,5	2,3	27,0	2,3	3,0
Benzine	11,8	45,1	3,9	6,4	2,8	1,8
Totaal	12,0	61,4	1,8	18,1	1,5	1,9

Tabel 1B

Gemiddeld aantal delicten per slachtoffer, per branche (vervolg)

	Graffiti	Vernieling	Beroving	Bedreiging
Levensmiddelen	7,3	7,1	(4,2)	5,2
Genotmiddelen	35,8	3,4	(2,9)	2,9
Textiel & schoeisel	22,9	5,5	(1,0)	39,5
Woninginrichting	2,3	4,3	(2,3)	8,5
Technische huisraad	9,2	4,5	(1,0)	4,7
Boek & Kantoor	3,5	2,1	(1,0)	35,3
Doe-het-zelf	5,0	4,2	(1,0)	4,5
Lichaamsverzorging	11,7	1,7	(3,0)	5,1
Warenhuizen	22,4	10,6	(1,0)	242,9
Benzine	9,9	13,2	1,3	7,5
Totaal	12,9	5,5	3,4	18,4

1] De tussen haakjes staande gegevens zijn gebaseerd op een groep respondenten die kleiner is dan 10.

Tabel 2A

Gemiddelde schade per slachtoffer, per branche (x f 1.000.-)²

Branche	Diefstal koopwaar	Diefstal geld	Inbraak geslaagd	Inbraak poging	Graffiti	Vernieling
Levensmiddelen	17,9	10,0	10,2	0,4	1,0	5,1
Genotmiddelen	1,0	1,1	3,7	0,9	0,8	3,0
Textiel & schoeisel	16,9	0,4	11,5	2,8	2,5	3,3
Woninginrichting	5,8	3,0	8,5	0,9	1,9	3,0
Technische huisraad	4,7	1,2	23,9	6,5	0,9	2,3
Boek & Kantoor	15,6	4,1	5,3	1,9	0,5	2,2
Doe-het-zelf	10,8	22,3	27,7	1,4	1,2	6,9
Lichaamsverzorging	12,1	0,1	24,1	1,5	0,5	6,6
Warenhuizen	134,9	33,9	19,3	3,2	8,2	15,3
Benzine	5,6	6,5	16,2	3,4	0,4	3,6
Totaal	9,5	2,7	16,7	1,5	0,9	3,5

Tabel 2B

Gemiddelde schade per slachtoffer, per branche (x f 1.000.-) (vervolg)

	Beroving	Totaal
Levensmiddelen	(0,2)	13,5
Genotmiddelen	(0,7)	2,8
Textiel & schoeisel	(1,8)	14,4
Woninginrichting	(4,9)	5,6
Technische huisraad	(33,2)	8,2
Boek & Kantoor	(1,5)	15,6
Doe-het-zelf	(3,5)	15,5
Lichaamsverzorging	(75)	13,1
Warenhuizen	(15,1)	111,4
Benzine	1,7	11,8
Totaal	2,3	12,9

2] De tussen haakjes staande gegevens zijn gebaseerd op een groep respondenten die kleiner is dan 10.

Tabel 3A

Percentage aangegeven delicten, naar branche³

Branche	Diefstal koopwaar %	Diefstal geld %	Inbraak geslaagd %	Inbraak poging %	Graffiti %	Vernieling %
Levensmiddelen	10	14	100	82	5	13
Genotmiddelen	5	(1)	100	48	0	60
Textiel & schoeisel	4	64	100	96	1	37
Woninginrichting	9	92	100	57	1	5
Technische huisraad	14	7	100	100	0	21
Boek & Kantoor	4	24	100	83	1	100
Doe-het-zelf	3	3	100	100	14	26
Lichaamsverzorging	3	(16)	100	100	5	90
Warenhuizen	12	46	92	60	4	15
Benzine	10	9	100	90	-	12
Totaal	6	10	100	91	2	23

Tabel 3B

Percentage aangegeven delicten, naar branche (vervolg)

	Beroving %	Bedreiging %	Totaal %
Levensmiddelen	(-)	26	12
Genotmiddelen	(-)	40	6
Textiel & schoeisel	(-)	3	6
Woninginrichting	(-)	9	13
Technische huisraad	(-)	11	13
Boek & Kantoor	(-)	(-)	6
Doe-het-zelf	(-)	27	6
Lichaamsverzorging	(-)	24	3
Warenhuizen	(-)	1	11
Benzine	100	15	13
Totaal	46	7	8

3] De tussen haakjes staande gegevens zijn gebaseerd op een groep respondenten die kleiner is dan 10.

Maatregelen ter preventie van diefstal, naar branche

	Levens- middelen %	Genots- middelen %	Textiel & schoeisel %	Woning- inrichting %	Technische huisraad %	Boek & kantoor %
indeling winkel	54	68	61	32	58	42
instructie personeel	48	54	56	18	50	37
gescheiden in/uitgang	24	3	17	21	18	17
bordjes 'bij diefstal'	28	16	32	10	13	24
controle paskamers	0	0	31	0	0	0
kleedklem	0	0	13	0	0	0
vertragsshaken	1	0	2	1	5	1
spiegels	41	51	58	16	30	43
vitruines	28	38	23	34	50	39
electr. art. beveiliging	4	13	29	13	23	9
TV-circuit	8	8	9	13	22	12
speciale verpakkingen	5	15	6	0	31	7
afromen kassageld	60	70	66	29	65	55
kluis bij kassa	23	38	17	18	17	19
kap kassa	16	20	26	3	25	20
géén maatregelen (%)	7	7	4	24	3	11

Tabel 4B

Maatregelen ter preventie van diefstal, naar branche (vervolg)

	Doe-het zelf %	Lichaams- verzorging %	Waren- huizen %	Benzine %	Totaal %
indeling winkel	64	60	71	61	55
instructie personeel	49	64	88	72	49
gescheiden in/uitgang	23	12	44	10	18
bordjes 'bij diefstal'	30	28	67	41	25
controle paskamers	0	0	8	0	8
kleedklem	0	0	46	0	3
vertragingshaken	7	0	28	11	3
spiegels	40	42	69	35	41
vitrites	51	54	77	35	34
electr. art. beveiliging	18	12	52	10	16
TV-circuit	13	18	20	49	12
speciale verpakkingen	24	25	37	12	12
afromen kassageld	56	79	80	78	58
kluis bij kassa	33	37	77	66	25
kap kassa	19	12	50	28	19
géén maatregelen (%)	17	5	0	6	11

Tabel 5A

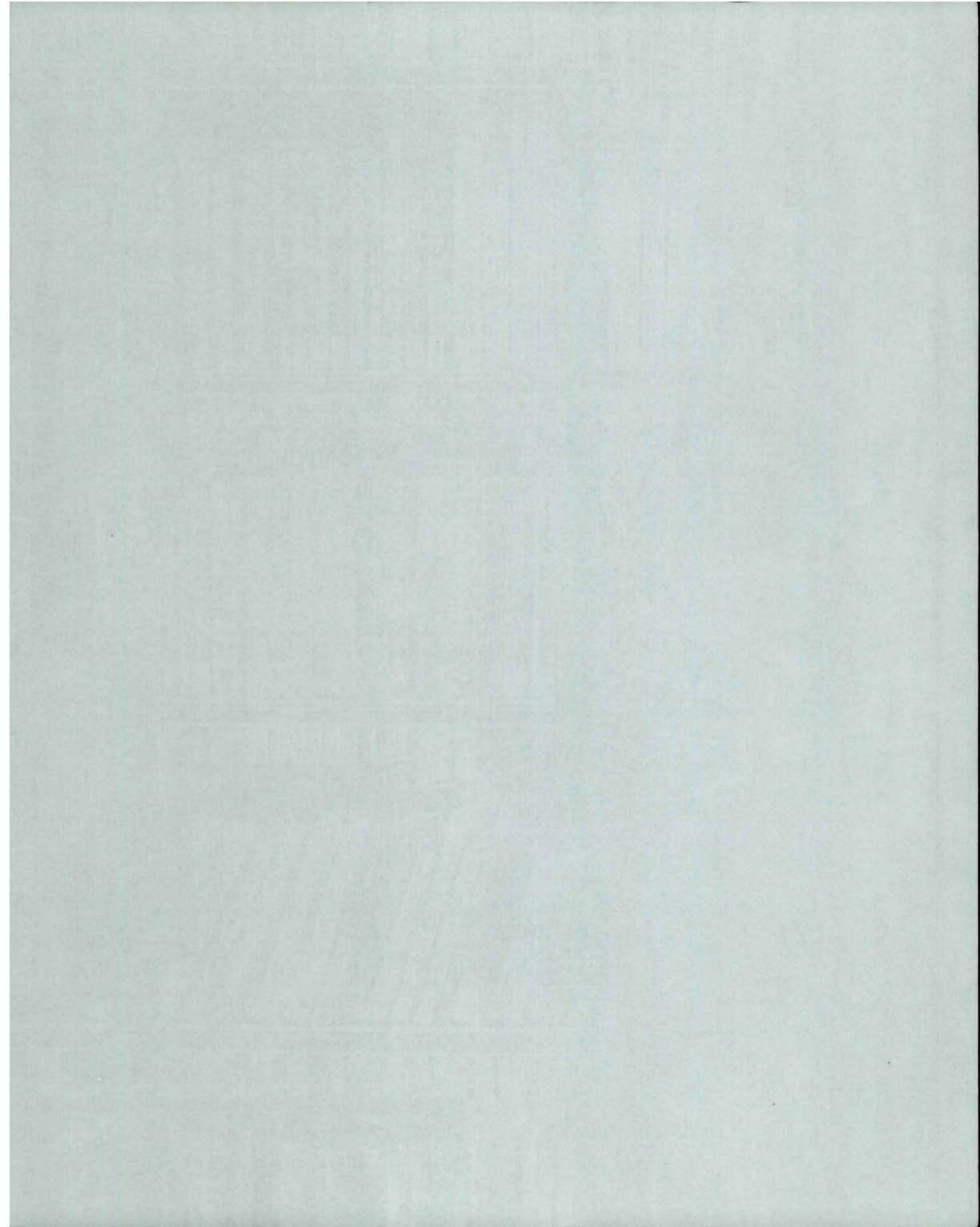
Maatregelen ter preventie van inbraak, naar branche

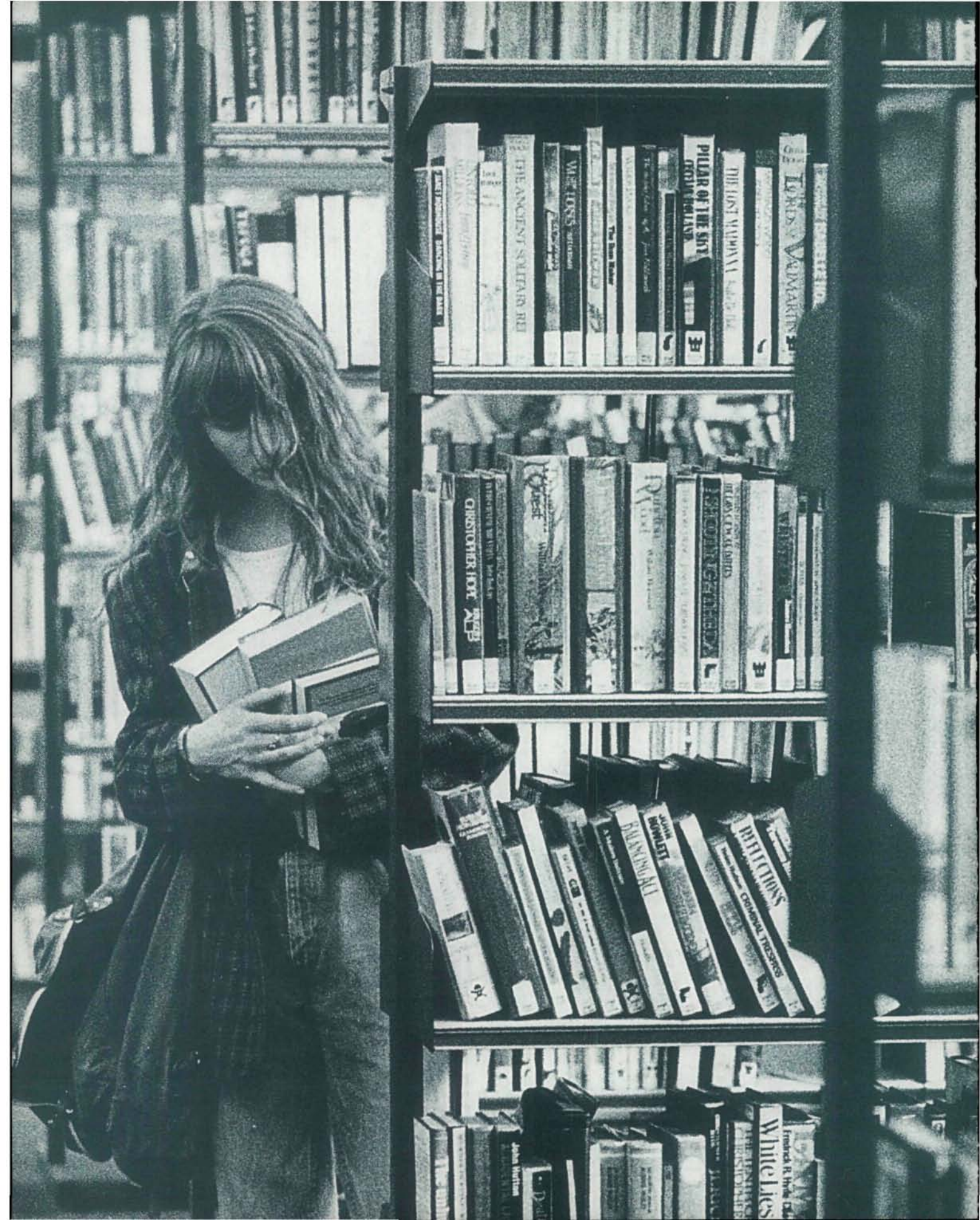
	Levens- middelen %	Genots- middelen %	Textiel & schoeisel %	Woning- inrichting %	Technische huisraad %	Boek & kantoor %
hang- en sluitwerk	71	77	67	66	82	77
rolluiken	21	23	32	18	52	17
andere glasafscherming	5	15	15	1	31	9
speciaal glas	32	30	36	22	28	25
eenvoudig alarm	26	49	44	46	76	35
zwaailicht	13	24	18	20	31	3
stil alarm + meldkamer	20	29	32	28	48	16
alarmopvolging	10	13	12	9	18	2
surveillancedienst	13	8	8	15	5	3
vaste manbewaking	-	4	1	7	7	5
TV-circuit	9	4	7	8	16	4
goederen gemerkt	5	9	13	6	10	10
géén maatregelen (%)	17	6	10	9	3	6

Tabel 5B

Maatregelen ter preventie van inbraak, naar branche (vervolg)

	Doe-het- zelf %	Lichaams- verzorging %	Waren- huizen %	Benzine %	Totaal %
hang- en sluitwerk	76	80	86	77	73
rolluiken	22	20	27	27	24
andere glasafscherming	21	16	22	27	14
speciaal glas	35	31	41	40	32
eenvoudig alarm	59	60	88	78	46
zwaailicht	29	23	32	31	19
stil alarm + meldkamer	32	46	79	62	30
alarmopvolging	7	19	40	22	12
surveillancedienst	8	10	27	16	10
vaste manbewaking	9	2	17	7	4
TV-circuit	9	8	16	45	9
goederen gemerkt	15	11	32	22	11
géén maatregelen (%)	11	6	0	2	11

PJR-Publikaties

TIJDSCHRIFTEN

- SEC ; Tijdschrift over Samenleving en Criminaliteitspreventie.
Verschijnt vier maal per jaar (januari, april, juli en oktober).
ISSN 0920-5128
- SEC ; Tijdschrift over Samenleving en Criminaliteitspreventie
Speciale uitgave voor en door jongeren.
April 1988 (jrg. 2, nr. 4a) ; niet meer leverbaar.
- SEC ; Tijdschrift over Samenleving en Criminaliteitspreventie.
Speciale uitgave over 5 jaar criminaliteitspreventie in het kader van 'Samenleving & Criminaliteit'.
Mei 1991 (jrg. 5, nr.2a).
- SEC ; Tijdschrift over Samenleving en Criminaliteitspreventie.
Speciale uitgave over criminaliteit in en rond de winkel.
December 1991 (jrg. 5, nr. 4a) ; beperkt leverbaar.
- SEC ; Tijdschrift over Samenleving en Criminaliteitspreventie.
Speciale uitgave over Woninginbraak
December 1992 (jrg. 6, nr. 4a).
- SEC ; Tijdschrift over Samenleving en Criminaliteitspreventie.
Speciale uitgave ter gelegenheid van het vijfjarig bestaan van de Directie Criminaliteitspreventie van het ministerie van Justitie
Mei 1994 (jrg. 8, nr. 2a).

RAPPORTEN

- Beke, B.M.W.A. en W.M. Kleiman / Jongeren en geweldscriminaliteit ; Een nadere analyse van de 'harde kern'. Den Haag, september 1992.
ISBN 90-5319-020-1
- Berg, E.M.C. van den en W.A.C. van Oppen / Criminaliteitspreventie op bedrijventerreinen ; Beveiliging door middel van publiek-private samenwerking. Den Haag, mei 1993.
ISBN 90-5319-027-9
- Blits, K.B. en A.W.M. Eijken / Lokaal ernstige criminaliteit ; Een stappenplan voor een integrale aanpak. Den Haag, februari 1993
ISBN 90-5319-023-6
- Bureau Criminaliteitspreventie Van Dijk en Van Soomeren / Bedrijfsleven en Criminaliteit ; Kerngetallen uit de eerste Nederlandse slachtoffer-enquête onder bedrijven, 1988. Den Haag, mei 1990.
ISBN 90-5319-005-8

- Dijk, T.J. van ; AGB/Intomart ; [in opdracht van] Directie Criminaliteitspreventie / Standaard enquête bevolking ; Bevolkingsonderzoek in verband met criminaliteitsbeleid ten behoeve van politie, bestuur en openbaar ministerie. Den Haag, juni 1991.
ISBN 90-5319-008-2
- Dijk, T.J. van ; AGB/Intomart ; [in opdracht van] Directie Criminaliteitspreventie / Transito's ; Onderzoek naar slachtofferschap onder forenzen en toeristen. Den Haag, september 1992
ISBN 90-5319-019-8
- Eijken, A.W.M. / Criminaliteitsbeeld van Nederland , Aard, omvang, preventie, bestraffing en de zorg voor slachtoffers van criminaliteit in de periode 1980-1993. Den Haag, december 1994.
ISBN 90-5319-033-3
- Eijken, A.W.M. en L. Colombijn / Autokraak ; Omvang, achtergronden, spreiding en preventie van diefstal uit en vanaf auto's. Den Haag, juli 1994.
ISBN 90-5319-032-5
- Eijken, A.W.M. en D.D. van Oosterzee / Slachtofferzorg en Criminaliteitspreventie ; Werkwijze en effecten bij slachtofferzorg en preventieve voorlichting door politiefunctionarissen. Den Haag, oktober 1991.
ISBN 90-5319-011-2
- Eijken, A.W.M. en D.D. van Oosterzee / Voorlichting ; Effecten van voorlichting bij misdaadpreventie 1985-1988. Den Haag, maart 1990. Niet meer leverbaar.
ISBN 90-5319-004-X
- Eijken, A.W.M. en J.J. de Waard ; [m.m.v.] W.S. Buwalda en R.G.H. van Kaam / Autodiefstal ; Omvang, spreiding, achtergronden en preventie. Den Haag, maart 1994.
ISBN 90-5319-030-9
- Etman, Olaven Nelleke Eelman / Veiligheidszorg in Nederlandse musea ; Een inventarisatie. Den Haag, maart 1992.
ISBN 90-5319-018-X
- Etman, Olav en Paul Geelen ; [in opdracht van] Directie Criminaliteitspreventie / Veiligheidszorg in Vlaamse, Britse en Nederlandse musea ; Een vergelijking. Den Haag, mei 1993.
ISBN 90-5319-026-0
- Hauber, A.R. ...[et al.] : Criminologisch Instituut RUL [Deel I] ; Molen, F. van der ...[et al.] ; Van Dijk, Van Soomeren en Partners [Deel II] / Stadswachten ; Effectiviteit, draagvlak en organisatorische aspecten. Den Haag, april 1994.
ISBN 90-5319-031-7

- Heugen, S.W. ...[et al.] / Verlichting ; Verlichtingstechniek als hulpmiddel bij criminaliteitspreventie. Den Haag, december 1989. ISBN 90-5319-002-3
- Humbert, M. ; [in opdracht van] Directie Criminaliteitspreventie / Voorlichting ten behoeve van criminaliteitspreventie ; Theoretische en empirische aspecten ; Literatuuronderzoek naar de effectiviteit van voorlichting ten behoeve van de preventie van veelvoorkomende criminaliteit. Den Haag, juli 1993. ISBN 90-5319-028-7
- Intomart bv ; [in opdracht van] Directie Criminaliteitspreventie / Criminaliteitspreventie door burgers ; Achtergronden en effecten van preventie op basis van een nadere analyse van de Politiemonitor Bevolking 1993. Den Haag, februari 1995. ISBN 90-5319-034-1
- Kesteren, P. van en G. Homburg ; Regioplan bv ; [in opdracht van] Directie Criminaliteitspreventie / Fietsdiefstal ; Onderzoek naar de dagelijkse praktijk van fietsdieven. Den Haag, februari 1993. ISBN 90-5319-022-2
- Kesteren, P. van en G. Homburg ; Regioplan, onderzoek, advies en informatie B.V. ; [in opdracht van] de Directie Criminaliteitspreventie / Fietsdiefstal ; Onderzoek naar de dagelijkse praktijk van fietsdieven. Den Haag, augustus 1995. ISBN 90-5319-039-2
- Kruissink, M. ; [in opdracht van] Directie Criminaliteitspreventie / Inbraak in bedrijven ; Daders, aangiften en slachtoffers onderzocht. Den Haag, juni 1995. ISBN 90-5319-038-4
- Mertens, N.J.G. en R.D. de Leve / Overvallen ; Overvalcriminaliteit tegen het bedrijfsleven in Nederland ; periode 1980-1989. Den Haag, juli 1991. ISBN 90-5319-009-0
- Oosten, H. ; Schalke & Partners ; [in opdracht van] Directie Criminaliteitspreventie / Criminaliteit in en rond ziekenhuizen ; Een landelijk onderzoek naar criminaliteit, beveiliging en onveiligheidsgevoelens. Den Haag, februari 1993. ISBN 90-5319-024-4
- Raaf, G.J. de / Criminaliteit en Technology Assessment ; Verkenning van een verwaarloosde relatie. Den Haag, februari 1992. ISBN 90-5319-015-5
- Renooy, P.H. / Heling ; Een onderzoek naar de mogelijkheden tot intensivering van helingbestrijding door politie, bestuur en justitie. Den Haag, september 1991. ISBN 90-5319-010-4
- Spapens, T. en O. Henneken ; B&A ; [in opdracht van] Directie Criminaliteitspreventie / Veiligheid in de stad ; een vergelijking van 31 Nederlandse gemeenten met meer dan 50.000 inwoners, op basis van een nadere analyse van de Politiemonitor Bevolking 1993. Den Haag, mei 1995. ISBN 90-5319-036-8
- Van Dijk, Van Soomeren & Partners / Criminaliteit en de detailhandel ; Resultaten van een enquête onder detaillisten, 1991. Den Haag, maart 1992. ISBN 90-5319-016-3
- Van Dijk, Van Soomeren & Partners / Woninginbraak ; Motieven en werkwijzen vanuit daderperspectief. Den Haag, december 1991. ISBN 90-5319-013-9
- Van Dijk, Van Soomeren & Partners ; [in opdracht van] Directie Criminaliteitspreventie / Criminaliteitspreventie via buurtbeheer ; Resultaten voormetingsfase procesevaluatie van 18 buurtbeheerprojecten. Den Haag, maart 1993. ISBN 90-5319-025-2
- Van Dijk, Van Soomeren & Partners ; [in opdracht van] Directie Criminaliteitspreventie / Criminaliteitspreventie en Buurtbeheer ; De Procesevaluatie. Den Haag, april 1995. ISBN 90-5319-035-X
- Waard, J.J. de en J. van der Hoek / Particuliere Beveiliging ; Omvang, wet- en regelgeving in Nederland en Europa. Den Haag, december 1991. ISBN 90-5319-012-0
- Waard, J.J. de en P.M. de Savornin Lohman / Preventie en buurtbeheer ; Criminaliteitspreventie op wijk- en buurniveau. Den Haag, juni 1991. Niet meer leverbaar. ISBN 90-5319-007-4

**Deze gratis publikaties kunnen UITSLUITEND
SCHRIFTELIJK worden aangevraagd bij:**

**Ministerie van Justitie
Marleen Kouwenhoven en Alfred Hakkert
(kamer H 925)
Stafbureau Informatie, Voorlichting en Publiciteit
van de Dienst Preventie, Jeugdbescherming en
Reclassering
Postbus 20301
2500 EH DEN HAAG**

Ministerie van Justitie

Dienst Preventie, Jeugdbescherming
en Reclassering

Postbus 20301, 2500 EH Den Haag